

Oversikt over museene i statsbudsjettet for 2026

Denne filen viser utdrag fra statsbudsjettet 2026, som berører museums- og kulturfeltet.

Innhold

Kultur- og likestillingsdepartementet	2
Kunnskapsdepartementet	50
Forsvarsdepartementet	59
Utenriksdepartementet	68
Energidepartementet	73
Justis- og beredskapsdepartementet	79
Svalbardbudsjettet	79
Barne- og Familiedepartementet	85
Kommunal- og Distrikts departement	94
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	104
Samferdselsdepartementet	106
Klima- og Miljødepartementet	111

Kultur- og likestillingsdepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord Museum, Kulturfond, Samarbeidsprosjekt

(s.11)

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken

Kunst, kultur, idrett og frivillighet er bærebjelker for å skape gode liv og samfunn. For regjeringen er det et mål at alle i hele landet skal ha mulighet til å delta og oppleve kunst og kultur av høy kvalitet og kunne delta i frivillig aktivitet. Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk skal bygge opp under grunnleggende verdier i det norske samfunnet, som demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og retten til fri livsutfoldelse. I en tid der autoritære krefter er på fremmarsj i mange land, blir disse verdiene utfordret flere steder. Da er det viktigere enn noen gang å styrke den demokratiske motstandskraften gjennom å legge til rette for et levende demokrati preget av bred deltakelse, inkluderende fellesskap og høy grad av tillit. I regjeringens nasjonale sikkerhetsstrategi er et åpent og opplyst ordskifte med en fri og uavhengig presse og akademisk frihet fremmet som kvaliteter som gir vårt samfunn styrke og må beskyttes.

Medier, kunst- og kulturinstitusjoner og sivilsamfunnet er alle sentrale deler av infrastrukturen for ytringer og samfunnsdebatt. Mediene bidrar med etterrettelig informasjon, fungerer som offentlig «vaktbikkje» og skaper arenaer for politisk debatt av alle slag. Kunst- og kulturinstitusjoner, som teatre, konsertscener, biblioteker, museer, forlag, kinoer, kulturfrivilligheten osv., er arenaer for uttrykk som kan underholde, provosere, bevege, engasjere og gi innsikt. Den offentlige samtalen hviler ikke minst på et aktivt og mangfoldig sivilsamfunn. I hele Norge finnes det frivillige organisasjoner, institusjoner og politiske partier som bidrar til å løfte og berike det offentlige ordskiftet. Arbeidet for likestilling og mot diskriminering legger også til rette for ytringsfrihet og bred samfunnsdeltakelse.

Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Regjeringen vil føre en aktiv og målrettet likestillingspolitikk som gjør at alle inkluderes i samfunnet. Vi vil bygge ned hindre for deltakelse, styrke arbeidet mot diskriminering og for et mer inkluderende samfunn.

Regjeringen vil at alle skal ha tilgang til kunst og kultur, idrett og medier, uavhengig av hvem vi er og hvor i landet vi bor. Et rikt og mangfoldig kulturliv må bygges med utgangspunkt i lokale forutsetninger. Regjeringen vil derfor styrke det lokale kulturlivet og gi frivilligheten rammevilkår som sikrer et mangfold av aktiviteter i hele landet.

Det er fortsatt forskjeller i folks kulturbruk, og variasjoner i hvilket kulturtilbud som er tilgjengelig der folk bor. Regjeringen vil sikre en kulturell infrastruktur i hele landet, støtte opp under den frivillige innsatsen og styrke barne- og ungdomskulturen. Terskelen for deltakelse må senkes, slik at flere kan få mulighet til å utforske sine talenter og oppleve kunst og kultur.

Kultur, idrett, frivillighet og likestillingsarbeid spiller en viktig rolle for at Norge skal nå FNs bærekraftsmål. Deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter bidrar til sosial utjevning, inkludering og livskvalitet, og er viktige arenaer for fellesskap, mestring og tilhørighet. Frivillige organisasjoner og

ideelle aktører er sentrale samarbeidspartnere i velferdssamfunnet og bidrar med engasjement og nye løsninger på samfunnsutfordringer. Kulturens, idrettens og frivillighetens arenaer og arrangementer har også en viktig funksjon i å fremme kunnskap og engasjement om det grønne skiftet, og inspirere til handling. Gjennom å sikre gode rammevilkår for sektoren legger regjeringen til rette for at kulturen, idretten og frivilligheten fortsatt kan spille en viktig rolle i dette arbeidet.

1.2 Budsjettforslaget for 2026

Regjeringens hovedprioriteringer for kultur- og likestillingspolitikken ligger fast.

Regjeringen vil:

- gjennomføre et nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen
- støtte opp under et åpent, mangfoldig og variert kunst- og kulturliv som er til for alle
- fremme frivilligheten og «den norske modellen», og legge til rette for at alle, spesielt barn og unge, har like muligheter til å delta i idrett, kultur og andre fritidsaktiviteter
- styrke det frie feltet og jobbe for å bedre kunstnernes levekår
- sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt, og arbeide for å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk
- sikre ytringsfriheten gjennom de frie og redaktørstyrte mediene, og legge til rette for at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- trappe opp arbeidet for likestilling og mot diskriminering på alle samfunnsområder

Regjeringens budsjettforslag for Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 er på til sammen 27,0 mrd. kroner. Det er en økning på om lag 1,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2025, eller tilsvarende 4,8 pst.

Bevilgningene til kultur, medier, frivillighet og likestilling er økt gjennom hele foregående stortingsperiode. Med budsjettforslaget for 2026 vil bevilgningene på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett være økt med over 5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2022. Det gir en samlet vekst i bevilgningene på 23,1 pst. i perioden 2022 til 2026.

Forslaget til utgiftsbevilgninger favner en bredde av virkemidler og tiltak, som både omfatter driftsbevilgninger til statlige virksomheter og statlig eide selskap, samt driftstilskudd til en rekke kulturinstitusjoner, frivillige organisasjoner, medievirksomheter og aktører som bidrar til å fremme arbeidet med likestilling. I tillegg kommer stipend-, vederlags- og tilskuddsordninger som er innrettet mot bredden av kunst- og kulturlivet.

Regjeringen er opptatt av at kulturlivet, frivilligheten, mediebransjen og andre som mottar statlig støtte over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, skal ha gode og forutsigbare rammevilkår. Bevilgningene til formålene er derfor i all hovedsak foreslått videreført, men det har også vært behov for å foreta enkelte prioriteringer. Noen tilskuddsformål er som følge av det redusert eller ikke foreslått videreført i budsjettforslaget for 2026. Hvilke formål dette gjelder kommer frem av budsjettomtalen under Del II og i oversikten over fordelingen av enkeltstående tilskudd til navngitte mottakere i vedlegg 2.

Nedenfor gis en omtale av de viktigste prioriteringene i budsjettforslaget for 2026 og samlet for perioden 2022–2026.

Kulturløft for hele landet

Regjeringen vil gjennomføre et løft for kulturen som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen. Regjeringens kulturpolitikk støtter opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv, og vil legge til rette for samspill mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen.

I budsjettforslaget for 2026 er dette blant annet ivaretatt gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen vil ivareta og styrke kulturinstitusjonene, og foreslår å fordele til sammen 6 272 mill. kroner i driftstilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer i 2026. Det er en økning på 257,8 mill. kroner, eller tilsvarende 4,3 pst. fra saldert budsjett 2025. Samlet vil bevilgningene til musikk- og scenekunst (kap. 323) og museer (kap. 328) da være styrket med over 1,3 mrd. kroner i perioden fra 2022 til 2026. Ivaretagelse av kulturinstitusjonene er avgjørende for at befolkningen i hele landet skal ha tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet.
- Som en del av satsingen på den lokale og regionale kulturen foreslår regjeringen å styrke musikk- og scenekunstheltet med 38,8 mill. kroner utover generell prisjustering. Økningene er fordelt på satsinger på regionale kompetansesentre for dans, orkestre og region-/ distriktsoperaer, regionteatre, samt til å dekke økte utgifter ved enkelte institusjoner som skal ta i bruk nybygg, jf. omtale under Del II, kap. 320 og 323.
- Tilsvarende foreslår regjeringen å øke driftstilskuddene til museer med 18 mill. kroner utover generell prisjustering, bl.a. for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer, jf. omtale under Del II, kap. 328.
- Regjeringen foreslår å videreføre bevilgningen til ordningen for tilskudd til nasjonale kulturbygg med 511 mill. kroner i 2026. Innenfor rammen av denne bevilgningen foreslås tilskudd til fire nye byggeprosjekter, med tilhørende tilsagn om statlig medvirkning på 84,7 mill. kroner. I dette inngår 39,8 mill. kroner til Museene i Akershus (oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem), 6,7 mill. kroner til Hardanger og Voss museum (Handverkartunet), 6,3 mill. kroner til Museumssenteret i Hordaland (Lyngheisenteret Lygra – nybygg) og 31,9 mill. kroner til Musea i Sogn og Fjordane (Astrup visningssenter). I tillegg foreslås 7,2 mill. kroner i utvidet ramme til Jødisk museum i Oslo (kjøp og oppgradering av tidligere synagoge). I løpet av perioden 2022–2026 er det til sammen gitt tilsagn til 26 byggeprosjekter innenfor ordningen, med en samlet statlig medvirkning på 1,5 mrd. kroner. Prosjektene er fordelt over hele landet, og vil ha stor betydning i utviklingen av det lokale og regionale kulturtilbudet.
- Regjeringen etablerte i 2025 en ny ordning for regionale kulturfond. Ordningen foreslås videreført med en bevilgning på 40 mill. kroner i 2026.

Et åpent, mangfoldig og variert kulturliv

Regjeringen vil legge til rette for kunstnerisk aktivitet i hele landet og vil styrke det frie feltet. Regjeringens mål for kunstnerpolitikken er bl.a. å legge til rette for at kunstnere skal kunne virke nasjonalt og internasjonalt, og å sikre kunstnere rimelig betaling og gode arbeidsvilkår. Regjeringen vil støtte opp under de kreative næringene og legge til rette for produksjon av norske filmer, serier og dataspill med høy kvalitet.

- Regjeringen foreslår å bevilge 1 032,4 mill. kroner til Norsk kulturfond i 2026. Fondet forvaltes av Kulturrådet. Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk

og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst og kulturfaglige vurderinger. Med dette budsjettforslaget vil de årlige overføringene til Norsk kulturfond være økt med 127 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.

– Insentivordningen for ny norsk dramatikk som ble etablert i 2025 med finansiering fra spillemidlene til kulturformål, foreslås videreført på statsbudsjettet i 2026 med en samlet bevilgning på 9 mill. kroner.

– Regjeringen har styrket kunstnerstipendordningene. Samlet foreslår regjeringen å bevilge 531,7 mill. kroner til ordningene i 2026, som innebærer at de samlede bevilgningene til stipendordningene vil være økt med 103 mill. kroner fra inngangen til forrige stortingsperiode. Økningene har både gitt flere stipendhjemler og høyere stipendsatser. Regjeringen har som mål å fortsette opptrappingen av ordningene under Statens kunstnerstipend. For 2026 blir dette blant annet ivarettatt gjennom en styrking av forvaltningen av ordningene, jf. omtale under Del II, kap. 320.

– Regjeringen foreslår å bevilge 393 mill. kroner til kompensasjons- og vederlagsordningene for rettighetshavere og kunstnere.

– Regjeringen foreslår å bevilge 693 mill. kroner til Filmfondet i 2026. Filmfondet forvaltes av Norsk filminstitutt og omfatter tilskudd til utvikling, produksjon, lansering og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold (film, serier og dataspill). Den årlige overføringen til Filmfondet vil med det ha økt med 104,8 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.

– Regjeringen foreslår å bevilge 154,2 mill. kroner i tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Formålet med de statlige tilskuddene til regionale filmvirksomheter er å bidra til større mangfold og bedre kvalitet i norsk film gjennom maktspredning og regionalisering av filmpolitikken. Budsjettforslaget for 2026 innebærer at tilskuddene til de regionale filmvirksomhetene vil være styrket med 42,8 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.

– Tilskuddet til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) foreslås økt 3 mill. kroner i 2026. Regjeringen vil gi ISFI et nasjonalt mandat med særlig ansvar for samisk film i Norge.

Gode rammevilkår for frivillig sektor og like muligheter for deltakelse

Frivillig innsats gjør samfunnet rikere og fellesskapet sterkere. Deltakelse i frivillige aktiviteter bidrar til læring og inkludering og skaper levende lokalsamfunn og gode oppvekstmiljøer. Frivilligheten er en av bærebjelkene i det norske demokratiet.

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er at alle skal ha muligheten til å delta, uavhengig av bakgrunn og hvor de bor. Regjeringen vil sikre frivilligheten gode rammevilkår. Det inkluderer gode anlegg og lokaler for aktivitet, forutsigbar finansiering og treffsikre og enkle støtteordninger.

Forslaget til statsbudsjett for 2026 bidrar til økt inkludering og deltakelse av barn og unge og gode rammevilkår for frivillig sektor blant annet gjennom følgende prioriteringer:

– Regjeringen vil sikre grunnfinansieringen av frivilligheten og foreslår å øke bevilgningene til ordningen for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner fra 2 650 mill. kroner til 3 079 mill. kroner i 2026, dvs. en økning på 429 mill. kroner. Regjeringen har sikret full merverdiavgiftskompensasjon i hele stortingsperioden 2021–2025, og det er også i budsjettforslaget

for 2026 lagt til grunn full innvilgelse. De statlige overføringene til frivilligheten gjennom ordningen for merverdiavgiftskompensasjon vil da ha økt med nær 1,2 mrd. kroner i løpet av den siste fireårsperioden.

- Regjeringen går også inn for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, og foreslår å videreføre bevilgningen til ordningen med 400 mill. kroner. Ordningen skal bidra til anleggsutbygging i hele landet og støtter opp under regjeringens mål om at idrett og fysisk aktivitet skal være tilgjengelig for alle.
- Regjeringen er opptatt av at frivillige organisasjoner skal ha forutsigbare rammevilkår, og foreslår derfor å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner.
- Tilskudd til frivilligsentraler foreslås videreført med 280 mill. kroner.
- Regjeringen har som mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Regjeringens handlingsplan Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024-2026 har 43 tiltak som bl.a. skal redusere økonomiske barrierer og stimulere til økt deltakelse. Regjeringen følger opp handlingsplanen med bevilgninger over statsbudsjettet og gjennom tildelinger fra spillemidlene til idretts- og kulturformål.
- Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til en prøveordning med reisestøtte for idrettslag i Nord-Norge. Målet med tiltaket er å holde kostnadene for idrettslagene og deres medlemmer nede, slik at flere barn og unge kan delta på arrangementer, turneringer og i seriespill.

Ivaretagelse av norsk språk og kulturarv

Regjeringen vil føre en aktiv språkpolitikk, og vil arbeide for at norsk skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk. Arbeidet med å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk skal videreføres i tråd med språkloven. Å sikre norsk og samiske språk i digitale verktøy og tjenester er en viktig del av dette arbeidet.

- Som ledd i arbeidet med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens (KI), ga regjeringen i 2025 Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller. For å gjøre språkmodellene best mulig må de trenes på store mengder kvalitetsdata. Regjeringen foreslår å følge opp satsingen ved å bevilge 45 mill. kroner til en vederlagsordning som vil gi Nasjonalbiblioteket tilgang til å bruke norske aviser i trening av språkmodeller. Satsingen på norske og samiske språkmodeller er viktig for at norske virksomheter kan ta i bruk KI-verktøy som er tilpasset norsk og samiske språk og som gjenspeiler våre hjemlige samfunnsforhold.
- Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets historie og gjøre materialet tilgjengelig for befolkningen. Regjeringen har styrket arbeidet i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket med å digitalisere kulturarven, bl.a. ved å øke bevilgningene til digitaliseringsproduksjonen ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana og ved Norsk helsearkiv på Tynset med 40 mill. kroner i 2025-budsjettet. De økte bevilgningene foreslås videreført i statsbudsjettet for 2026.
- Regjeringens strategi Sammen om lesing Leselyststrategien 2024–2030 har som mål å øke leseferdighetene til barn og unge og skape leselyst og leseglede. På Kultur- og likestillingsdepartementets område er blant annet bevilgningene til Kulturrådets skolebibliotekordning og andre innkjøpsordninger styrket som ledd i gjennomføringen av strategien, og det er satt av midler til samarbeid mellom barnehager og folkebibliotek. I statsbudsjettet for 2025

ble tilskuddene til litteraturhusene og til organisasjoner som arbeider med barn og unge økt. Tiltakene i strategien finansieres både av bevilgninger over statsbudsjettet og tildeling av spillemidler til kulturformål.

Mediemangfold og ytringsfrihet

Regjeringens mål for mediepolitikken er å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet, gjennom en åpen og opplyst samtale. Regjeringens politikk skal understøtte medienes demokratiske funksjon, både som formidler av pålitelig og uavhengig informasjon, som arena for debatt og som samfunnets vaktbikkje. Regjeringen vil legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier over hele landet.

– Spredning av desinformasjon kan svekke den offentlige samtalen og undergrave tilliten i det norske samfunnet. Regjeringen la derfor våren 2025 frem en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2025–2030). Som ledd i arbeidet med å følge opp tiltakene i planen foreslår regjeringen å øke bevilgningene til formålet med til sammen 37,5 mill. kroner. Den økte bevilgningen foreslås fordelt med 8 mill. kroner til styrking av Medietilsynet, 5 mill. kroner til opprettelse av et nytt forskningssenter på det offentlige ordskiftet, 20 mill. kroner i tilskudd til opprettelse av Tenk – senter for kildebevissthet og 4,5 mill. kroner i økte tilskudd til andre medietiltak, jf. omtale under del II, kap. 335.

– Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 1 S (2022–2023) fireårige økonomiske styringssignaler for NRK og den direkte mediestøtten, som innebærer at bevilgningen på disse områdene i perioden 2024 til 2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst. Bevilgningsforslaget for 2026 er i tråd med dette. Regjeringen vil foreslå egnede virkemidler som kan bidra til å styrke mediemangfoldet og medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge i forbindelse med de fireårige styringssignalene for perioden 2027–2030.

Likestilling

Regjeringen vil føre en offensiv og målrettet likestillingspolitikk som gjør at alle inkluderes i samfunnet, uavhengig av kjønn, alder, seksuell orientering, kjønnsidentitet, funksjonsnedsettelse og etnisitet. Arbeid for likestilling og mot diskriminering skal foregå på alle samfunnsområder. Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Regjeringen vil bekjempe hets og diskriminering.

– Verden er inne i en periode med økende ustabilitet og uro. Tidlig forebygging har vist seg å være avgjørende for å hindre stor oppslutning om antidemokratiske holdninger og radikalisering til ekstremisme. Regjeringen la våren 2025 frem en stortingsmelding om forebygging av ekstremisme. Flere av tiltakene i meldingen er fulgt opp i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026, blant annet gjennom forslag om bevilgning til etablering av nasjonalt senter for innsats mot radikalisering og voldelig ekstremisme (se Prop. 1 S (2025–2026) for Justis- og beredskapsdepartementet) og ved avsetninger til gjennomføring av ulike dialog- og kompetansetiltak, jf. omtale under del II, kap. 351.

– Regjeringen har nylig lansert handlingsplaner mot muslimfiendtlighet (2025–2030). Som ledd i oppfølgingen av denne planen er det i budsjettforslaget for 2026 innarbeidet midler til finansiering av en muslimsk veiviserordning.

- Tilsvarende har regjeringen lagt frem en handlingsplan mot hets og diskriminering av samer (2025–2030). I budsjettforslaget for 2026 er det satt av midler til et pilotprosjekt med ny nordnorsk filial av Likestillings- og diskrimineringsombudet i Alta.
- Regjeringen ønsker å styrke det regionale og lokale likestillingsarbeidet, og vil i 2026 iverksette et prosjekt som skal løfte det systematiske arbeidet med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i kommunene.
- Innsatsen på likestillingsområdet er trappet opp i den foregående fireårsperioden. Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 649,5 mill. kroner under kat. 08.45 Likestillingsformål i 2026. Det er en økning på 136,1 mill. kroner fra saldert budsjett 2022. De økte bevilgningene er fordelt på flere formål, herunder bl.a. styrking av Diskrimineringsnemnda og forsknings- og utredningsarbeidet på likestillingsområdet, samt i økte budsjetttrammer i tilskuddsordningene for likestillingsorganisasjoner, likestillingssentre, kjønns- og seksualitetsmangfold og i ordningene for personer med funksjonsnedsettelse.

Forskrift om fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål

Departementet har nylig sendt på høring et forslag til forskrift om fordeling av Norsk Tippings overskudd til kulturformål. Forslaget er utarbeidet med utgangspunkt i gjeldende praksis, og legger til grunn at fordelingen skal være i samsvar med pengespilloven og den til enhver tid gjeldende pengespillpolitikken. Forslaget tydeliggjør at spillemidler til kulturformål i hovedsak skal benyttes til å støtte kulturfrivillighet, kulturtiltak rettet mot barn og unge og kulturarenaer og utstyr.

Som ledd i arbeidet med forskriften foreslår departementet at enkelte barne- og ungdomstiltak som tidligere har vært finansiert over statsbudsjettet, i stedet finansieres av spillemidler til kulturformål i 2026. Hvilke tiltak dette gjelder kommer frem av budsjettomtalen i Del II og av oversikten over enkeltstående tilskudd i vedlegg 2. Tilsvarende foreslås andre tiltak, slik som tilskudd til arkivtiltak og insentivordningen for ny dramatikk, overført fra spillemidlene til statsbudsjettet, jf. omtale under Del II, kap. 320 og 329 og Del III, kapittel 5.

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2026

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
	Administrasjon				
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	226 289	229 209	228 344	-0,4
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>226 289</i>	<i>229 209</i>	<i>228 344</i>	<i>-0,4</i>
	Frivillighetsformål				
315	Frivillighetsformål	3 785 476	3 724 078	4 131 902	11,0
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>3 785 476</i>	<i>3 724 078</i>	<i>4 131 902</i>	<i>11,0</i>
	Kulturformål				
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 447 853	2 554 668	2 673 151	4,6
322	Bygg og offentlige rom	808 508	581 346	599 096	3,1
323	Musikk og scenekunst	3 131 136	3 310 390	3 463 303	4,6
325	Allmenne kulturformål	425 981	436 818	394 628	-9,7
326	Språk- og bibliotekformål	1 077 481	1 159 232	1 173 229	1,2
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	111 435	103 575	110 935	7,1
328	Museer m.m.	2 623 893	2 703 871	2 808 745	3,9
329	Arkivformål	510 953	515 623	552 239	7,1
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>11 137 240</i>	<i>11 365 523</i>	<i>11 775 326</i>	<i>3,6</i>
	Medieformål m.m.				
334	Film- og dataspillformål	1 073 733	1 084 459	1 124 525	3,7
335	Medieformål	7 958 396	8 264 472	8 590 358	3,9
337	Kompensasjons- og vederlagsordninger	353 220	376 340	392 948	4,4
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	125 492	123 450	145 811	18,1
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>9 510 841</i>	<i>9 848 721</i>	<i>10 243 642</i>	<i>4,0</i>

Inntekter fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
Administrasjon					
3300	Kultur- og likestillingsdepartementet		104	108	3,8
	<i>Sum kategori 08.10</i>		<i>104</i>	<i>108</i>	<i>3,8</i>
Kulturformål					
3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	11 059	5 066	5 248	3,6
3322	Bygg og offentlige rom	62 545	37 376	38 722	3,6
3323	Musikk og scenekunst	39 036	25 735	26 662	3,6
3325	Allmenne kulturformål	1 402	2 537	2 628	3,6
3326	Språk- og bibliotekformål	63 718	43 605	45 175	3,6
3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	46 764	40 699	46 165	13,4
3329	Arkivformål	4 820	8 502	8 808	3,6
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>229 344</i>	<i>163 520</i>	<i>173 408</i>	<i>6,0</i>
Medieformål m.m.					
3334	Film- og dataspillformål	18 562	15 010	16 921	12,7
3335	Medieformål	4 652	4 900	5 076	3,6
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	31 873	24 680	25 248	2,3
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>55 087</i>	<i>44 590</i>	<i>47 245</i>	<i>6,0</i>
Likestilling					
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		1 000	1 000	0,0
	<i>Sum kategori 08.45</i>		<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>0,0</i>
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	97 053	107 732	109 232	1,4
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>97 053</i>	<i>107 732</i>	<i>109 232</i>	<i>1,4</i>
	Sum programområde 08	381 484	316 946	330 993	4,4
	Sum inntekter	381 484	316 946	330 993	4,4

Under Kultur- og likestillingsdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2025	Forslag 2026
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	2 473	10 150
320	72	Kunstnerstipend m.m.	15 847	332 730
322	21	Spesielle driftsutgifter	11 936	46 879
322	70	Nasjonale kulturbygg	100 023	511 200
323	21	Spesielle driftsutgifter	5 166	74 516
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	28 199	22 200
325	70	Norges forskningsråd		32 300
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	13 862	110 000
326	21	Spesielle driftsutgifter	17 797	19 576
329	21	Spesielle driftsutgifter	78	6 065
334	21	Spesielle driftsutgifter		7 977
334	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	52 754	55 000
334	73	Regionale filmvirksomheter	20	154 180
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	5 908	22 910
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	18 079	24 700
337	71	Vederlagsordninger mv.	9 639	332 648
339	21	Spesielle driftsutgifter	400	15 066
351	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	6 043	46 390
352	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	3 085	26 430

(s.21)

3.1 Stortingssesjon (2024–2025)

Skogfinsk språkhistorie

Vedtak nr. 22, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kompetansemiljøet rundt det skogfinske museet gis ressurser til å arbeide videre med skogfinnenes språkhistorie.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.

Norsk skogfinsk museum (NSM) mottar driftstilskudd over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, jf. kap. 328, post 78. Driftstilskuddet i 2025 var 9,8 mill. kroner, en tilnærmet dobling fra 2024 for å sette museet i stand til å åpne og drive det nye formidlingsbygget på Svullrya. NSM prioriterer bruken av ressursene, og opplyser i forbindelse med budsjettsøknad for 2025 at de

finansierer en halv prosjektstilling finskspråklig stilling – ved museet. Regjeringen vil vurdere ressursituasjonen ved museet gjennom de årlige budsjettbehandlingene.

Kommunal- og distriktsdepartementet vil høsten 2025 starte arbeidet med en handlingsplan for skogfinsk språk og kulturarv med språklige elementer. Norsk skogfinsk museum og skogfinske organisasjoner er invitert til å delta i en referansegruppe som skal gi innspill i arbeidet med handlingsplanen. Handlingsplanen er også en del av Kommunal- og distriktsdepartementets oppfølging av anmodningsvedtak 29, jf. Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Oppfølging av tiltak under pilar 3 Kultur

Vedtak nr. 23, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen følge opp Sannhetsog forsoningskommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 og komme tilbake til Stortinget med forslag til prioriteringer i statsbudsjettet for 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.

Kommisjonens forlag til tiltak under pilar 3 innebærer en omfattende og langsiktig nasjonal satsing på samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur som en del av forsoningsarbeidet, herunder bl.a. å styrke de økonomiske rammene for samiske, kvenske og skogfinske kulturnæringer og -institusjoner og det grenseoverskridende samarbeidet om deres kultur.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil forlenge det samisk-tyske samarbeidsprosjektet Dávvirat Duiskkas – Gjenstander i Tyskland – med to år, jf. kap. 328, post 78. Formålet er å få oversikt over samiske samlinger i tyske museer og gi det samiske folk tilgang til egen kulturarv. Prosjektet skal også bidra til kunnskapsbasert formidling av samisk kultur nasjonalt og internasjonalt.

I 2026 foreslås det å øke tilskuddet til det samiske kunstnerkollektivet Dáiddádallu med 1,2 mill. kroner, som i samarbeid med Riddu Riđđu Festivála, oppretter et eksportkontor/ Agency for samisk kunst, jf. kap. 325, post 72. Eksportkontoret skal fungere som et samiskagentur og koordinerende instans for internasjonal formidling av samisk kunst.

Det foreslås å øke tilskuddet til Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI) med 3 mill. kroner, som ledd i at ISFI gis et nasjonalt mandat med særlig ansvar for samisk film i Norge, jf. kap. 334, post 78 og anmodningsvedtak nr. 206 under.

De omtalte satsningene vil på ulike måter styrke samiske kulturnæringer og kunstnere og bidra til økt samarbeid over landegrensene og til internasjonal formidling av samisk kunst og kultur.

I 2025 har en ny forskrift om tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier vært på høring. Den nye forskriften skal erstatte dagens forskrift om tilskudd til samiske aviser. De foreslåtte forskriftsendringene er i tråd med kommisjonens forslag under pilar 3 om å utvikle medietilbudet til urfolk og nasjonale minoriteter, og å sikre tilgangen på viktig informasjon på deres morsmål. Målet er at ny forskrift trer i kraft 1. januar 2026.

Regjeringen vil vurdere videre tiltak under pilar 3 gjennom de årlige budsjettbehandlingene, og også redegjøre for status og videre oppfølging av tiltak under pilar 3 i stortingsmeldingen om

forsoningspolitikken som skal legges fram for Stortinget i 2027, jf. anmodningsvedtak 31 i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Tettere samarbeid mellom nasjonale institusjoner og samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske institusjoner

Vedtak nr. 24, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen oppfordre nasjonale institusjoner til å etablere tettere samarbeid med samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske institusjoner og til å bidra til synliggjøring, ivaretagelse og formidling av samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*.

Regjeringen bidrar i dag til at etater og tilskuddsmottakere ivaretar og synliggjør samisk og nasjonale minoriteters språk og kultur gjennom retningslinjer, oppdrag og mål.

Kulturdirektoratet har siden 2020 hatt rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold i kultursektoren. Kunnskapsutvikling er også en del av oppdraget. Samene og nasjonale minoriteter er blant målgruppene, og Kulturdirektoratet utvikler oppdraget sitt i dialog med dem. I kjølvannet av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport har direktoratet både intensivert og systematisert dette arbeidet.

Kultur- og likestillingsdepartementet stiller krav til alle underliggende etater om likestilling, mangfold og deltakelse. Kulturtanken og Norsk filminstitutt har i tillegg fått spesifikke oppdrag om å styrke samisk og nasjonale minoriteters kultur, språk og identitet, gjennom samarbeid og innholdsproduksjon.

En av oppgavene til Språkrådet er å bidra til å verne og fremme nasjonale minoritetsspråk.

NRKs oppdrag, som er formulert i NRK-plakaten, inneholder krav om at NRK skal styrke samisk språk, identitet og kultur. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen og programmer for nasjonale og språklige minoriteter. Språkoppdraget til NRK er styrket fra 2023 med et krav om å tilby innhold på samisk og nasjonale minoritetsspråk. NRK skal også ha programmer for barn og unge på samisk.

I forbindelse med nye fireårige styringssignaler for mediestøtten vil regjeringen vurdere endringer i oppdraget til NRK i budsjettproposisjonen for 2027.

Regjeringen vil fortsette dette arbeidet i 2026 og redegjøre for status i arbeidet i stortingsmeldingen om forsoningspolitikken som skal legges fram for Stortinget i 2027, jf. anmodningsvedtak 31 i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

(s.24)

Sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner

Vedtak nr. 638, 6. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2024–2025) og Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig*.

Kulturinstitusjoner som får statlig tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, forutsettes å ivareta sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap. Siden 2024 har dette eksplisitt vært nedfelt i departementets tilskuddsbrev til kulturinstitusjoner, hvor det står at hver enkelt tilskuddsmottaker må dimensjonere sitt sikkerhets- og beredskapsarbeid opp mot samfunnsoppdrag, risiko og egenart. Dette inkluderer å holde seg oppdatert om de åpne risiko- og trusselvurderingene fra sikkerhetsmyndighetene og om relevant regelverk og veiledninger, f.eks. Veileder for sikkerhet ved store arrangementer fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Råd mot terrorhandlinger fra PST.

Staten har siden 1990-tallet utlyst sikringsmidler til museer. Midlene, som årlig lyses ut av Kulturdirektoratet, går til finansiering av tiltak som kan forebygge og redusere omfanget av ødeleggelse i forbindelse med brann, tyveri, ran, skadeverk, væpnet konflikt og naturskade. Midlene går blant annet til utarbeidelse av risikoanalyser, sikringsplaner og verdibergingsplaner.

Kulturdirektoratet utarbeider nå en ny metodeveileder for ROS-analyser, der trusselbildene i samfunnet rundt skal tas med, samt en veileder for museenes helhetlige sikringsarbeid, med tyngre vektlegging av beredskapsarbeid mot krig og terror.

Riksantikvaren, som ligger under Klima- og miljødepartementet, er nasjonal koordinator for oppfølging av Unescos konvensjon av 1954 om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt (Haag-konvensjonen). Sektoransvaret ligger til grunn for oppfølging av forpliktelsene i henhold til konvensjonen. Kulturdirektoratet, Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er involvert i dette arbeidet.

Regjeringen vil fortsette arbeidet i 2026 og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

(s.27)

Finansiering av prosjektet «Stiklestad for nye tusen år»
Vedtak nr. 1231, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen iverksette byggingen av 'Stiklestad for nye tusen år' slik at prosjektet gis en framdrift som sikrer ferdigstillelse til nasjonaljubileet i 2030.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 540 S (2024–2025) og Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Søknad fra Museene Arven om statlig medfinansiering over kap. 322, post 70 er innvilget med bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt i revidert nasjonalbudsjett 2025, med planlagt periodisering av senere bevilgninger i takt med prosjektets fremdrift.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

(s.32)

3.7 Stortingssesjon (2014–2015)

Nasjonalgalleriet

Vedtak nr. 60, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Nasjonalgalleriet kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015) fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2015 og forslaget til statsbudsjett for 2015.

Det har blitt gjennomført ulike utredninger som vurderer mulig fremtidig bruk av Nasjonalgalleriet etter at Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har flyttet til nybygget på Vestbanen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i 2015 Statsbygg i oppdrag å utarbeide en konseptvalgutredning (KVU) for Tullinløkkaområdet, herunder Nasjonalgalleriet, og anmodningsvedtaket inngår i utredningen. Det er i 2017 gjennomført ekstern kvalitetssikring KS1 av konseptvalgutredningen. Det er i KVU og KS1 pekt på behov for gjennomgående rehabilitering av nasjonalgalleribygningen.

På oppdrag fra Kulturdepartementet under Solberg-regjeringen har Sparebankstiftelsen DNB og Nasjonalmuseet i samarbeid utført en mulighetsstudie for videre bruk av Nasjonalgalleriet, herunder forslag til rehabiliteringskonsept og ulike programforslag for bruk av bygningen.

Statsbygg har på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet fra 2022 utredet ulike løsninger for Nationaltheatret, herunder muligheten for å etablere en ny moderne scene for Nationaltheatret på Tullinløkka med publikumsarealer og en del andre teaterfunksjoner i deler av bygningen Nasjonalgalleriet. Det er i forbindelse med utredningen gjennomført oppdatert tilstandsanalyse og vurdering av rehabiliteringsbehovet. Statsbygg har estimert at en «generisk rehabilitering» vil ha et kostnadsnivå på rundt 700 mill. kroner (såkalt P50-nivå, dvs. uten usikkerhetsavsetning) og at det i tillegg vil påløpe kostnader knyttet til tilpasning til formål og brukerstyr for enhver bruker.

Kultur- og likestillingsdepartementets vurdering er at utredningene som er gjennomført, viser at Nasjonalgalleriet ikke kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering. Det anses ikke hensiktsmessig å vurdere dette spørsmålet ytterligere, og Kultur og likestillingsdepartementet avslutter herved rapporteringen om anmodningsvedtaket.

(s.50)

Kulturlov

Revidert kulturlov trådte i kraft 1. juli 2025. Loven er endret på tre punkt: For det første har loven fått en ny formålsbestemmelse som forankrer loven i myndighetenes ansvar for å legge til rette for ytringsfrihet og en åpen og opplyst offentlig samtale, jf. «infrastrukturkravet» i Grunnloven § 100 sjette ledd. For det andre er det kulturpolitiske prinsippet om armlengdes avstand lovfestet. Endelig har loven fått en ny bestemmelse om fylkeskommunal og kommunal planlegging på kulturfeltet.

ABM-perspektivet

ABM-sektoren omfatter arkivinstitusjoner, bibliotek og museum. Disse institusjonene driver med innsamling, bevaring, tilgjengeliggjøring, forskning på, og formidling av kulturarv og kunnskap. Gjennom sitt virke forvalter de kilder til samfunnets kollektive hukommelse.

ABM-institusjoner har mange overlappende innsatsområder og utfordringer og har derfor gjensidig nytte av å samarbeide med hverandre. Den teknologiske utviklingen de siste tiårene har forsterket behovet for et mer helhetlig perspektiv på videre utvikling av sektoren. Det overordnede siktemålet med å se ABM-feltet i en større sammenheng er at kildematerialet skal være lett tilgjengelig for flest mulig både digitalt og fysisk. I de kommende årene vil det være behov for å se nærmere på samspillet mellom institusjoner i ABM-sektoren og vurdere muligheter for bedre samordning og ressursbruk, og mer brukervennlige tjenester.

Oppbyggingen av Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana har gjort Nasjonalbiblioteket til en viktig tjenesteyter for hele ABM-sektoren. Ved anlegget har Nasjonalbiblioteket siden 2020 digitalisert norsk kulturarv, herunder papirmateriale, fotografi, film og lydopptak, fra arkivinstitusjoner, bibliotek og museer over hele landet. Aktiviteten legger til rette for et nært samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og andre institusjoner i ABM-sektoren. Kapasiteten ved anlegget er styrket med nytt lydlaboratorium og automatlager, som begge ble offisielt åpnet i februar 2025. I tillegg er digitaliseringskapasiteten økt som følge av at Nasjonalbiblioteket i 2025 fikk en økning på 20 mill. kroner for å opprette om lag 20 nye arbeidsplasser i Mo i Rana.

Nasjonalbibliotekets arbeid med kulturarvdigitalisering er viktig både i bevarings-, forsknings og formidlingsperspektiv. Digitaliseringsarbeidet utgjør en kjærkommen tjeneste for sektoren, da de færreste ABM-institusjonene tidligere har hatt mulighet til å digitalisere egne samlinger. Det er også iverksatt et prosjekt som skal se på mulighetene for at Nasjonalbiblioteket langtidslagrer museenes digitale samlinger. For fag- og forskningsbibliotekene og folkebibliotekene representerer depotfunksjonen i Mo i Rana en vesentlig forenkling av samlingsforvaltningen.

Arkivverket digitaliserer også sine mest brukte og prioriterte arkiver, noen også i samarbeid med Nasjonalbiblioteket. Arkivverkets kapasitet til å digitalisere egne arkiver er fra 2025 styrket gjennom budsjettmidler som gjør det mulig å øke produksjonsvolumet ved Norsk helsearkiv på Tynset. Digitalisert materiale blir publisert i Digitalarkivet, som er etablert som fellesløsning for langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver. Digitalarkivet tilbys for bruk av alle bevaringsinstitusjoner med arkiv i både statlig, kommunal og privat sektor, og gir institusjonene et verktøy for å øke tilgangen til arkivene. Dette tilrettelegger også for mer effektiv saksbehandling i det offentlige.

Museene er i dialog med Arkivverket med sikte på å finne fram til nye og bedre modeller for regional forvaltning av privatarkiver og annet. Anno museum er i ferd med å realisere et nytt historiesenter på Hamar, et konsept som er utviklet i nært samarbeid med Arkivverket. Historiesenteret vil bli et viktig eksempel på en ny type samarbeid mellom den statlige arkivetaten og museer i det nasjonale museumsnettverket.

(s.51)

Arkivlov

Stortinget vedtok 6. juni 2025 ny arkivlov, jf. Innst. 304 L (2024–2025) og Prop. 52 L (2024–2025) Lov om dokumentasjon og arkiv (arkivlova). Forslag til ny arkivforskrift med utfyllende regler ble sendt på høring 5. september 2025.

(s.56)

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til drift og utvikling av kunst- og kulturtiltak av mer varig karakter, som driver med produksjon og formidling av kunst og kultur over hele landet. Målgruppen er litteraturhus, kunstscener, visningssteder, kunsthaller, ensembler og kompanier innenfor litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst og tverrfaglige tiltak.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet har delegert den administrative behandlingen av de øremerkede tilskuddene på posten til Kulturdirektoratet. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kulturdirektoratet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Rapport 2024

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporteringen fra Kulturdirektoratet om oppnådde resultater for 2024. Tallene er i all hovedsak hentet fra årsrapporten for Kulturdirektoratet, Kulturrådet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend for 2024.

Målene for bevilgningene på kapittelet i 2024 var et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv, god tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet, god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren og effektiv og god forvaltning.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen til å være tilfredsstillende.

Tabell 4.1 Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2024 (i 1 000 kroner)

	2024
Tverrgående tilskuddsordninger, inkludert forskning m.m.	58 409
Visuell kunst	83 602
Musikk	407 644
Scenekunst	189 484
Litteratur	220 328
Tidsskrift og kritikk	28 923
Kulturvern	14 770
Totalt	1 003 160

Tabell 4.2 Antall søknader og tildelinger

	Søknader		Tildelinger	
	2023	2024	2023	2024
Tverrgående tilskuddsordninger	476	651	228	214
Visuell kunst	1 653	1 581	637	551
Musikk	3 910	3 983	1 669	1 490
Scenekunst	1 499	1 470	350	337
Litteratur	1 000	335	602	229
Kulturvern	271	337	126	142
Tidsskrift og kritikk	118	136	68	76
Totalt	8 927	8 495	3 405	3 049

Tverrgående tilskuddsordninger

Kulturfondets avsetning i 2024 til tverrgående tilskuddsordninger omfattet ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, tverrfaglig kulturvirksomhet, utviklingstilskudd for kulturaktører, aspirantordningen og forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse.

Samlet bidro de tverrfaglige ordningene til etablering, styrking og videreutvikling av kulturarenaer og arrangører i hele landet. Tilskuddene gikk til alt fra små lokale festivaler og kulturarenaer til store tverrfaglige kunstarenaer med produksjonsfasiliteter.

Det ble lyst ut egne midler til å bygge opp og styrke kulturaktører i samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske miljøer. 13 prosjekter mottok tilskudd til organisasjons- og nettverksutvikling, digital infrastruktur, nyetablering, talentutvikling, rekruttering og kompetanseutvikling.

Forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse ble evaluert i 2024. Evalueringen samler og analyserer erfaringer og innsikt fra forsøksperioden, og ferdigstilles i 2025.

Kulturrådet mottok 651 søknader til fondets tverrgående ordninger i 2024, og 34 pst. av dem ble innvilget.

Visuell kunst

Kulturrådets tilskuddsordninger på det visuelle kunstrområdet sikrer bred produksjon og formidling av visuelle uttrykk over hele landet. Tilskuddene i 2024 gikk til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, kunstnerassistenter og utstyr.

Kulturrådet hadde i 2024 særskilt fokus på de visuelle kunstnernes arbeidsvilkår og muligheten for kunstnere i alle sjangere til å skape og vise kunst. Å tildele små beløp er lite bærekraftig, og Kulturrådet valgte derfor å prioritere strengere enn i tidligere år. Den samlede tildelingsprosenten av innkomne søknader gikk ned fra 39 i 2023 til 35 i 2024. Samlet sett bidro likevel midlene fra Norsk kulturfond til at et stort mangfold av kunstprosjekter, utstillinger, arrangementer og utgivelser av høy kvalitet ble produsert og vist over hele landet.

Kulturrådet mottok 1 581 søknader til visuell kunst i 2024, og 35 pst. av dem ble innvilget.

Kulturvern

Norsk kulturfonds avsetning til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge.

I forvaltningen av fagområdet kulturvern prioriterte Kulturrådet i 2024 særlig å gi tilskudd til prosjekter hvor urfolk, minoriteter og marginaliserte gruppers historie og kulturarv blir dokumentert og formidlet.

Det ble også gitt tilskudd til 15 tiltak som dokumenterer og formidler funksjonshindredes kulturarv og historie i Norge. Gjennom disse tilskuddene bidro rådet i 2024 til å løfte et temaområde som har vært lite prioritert i allmenne historiske oversiktsverk.

Kulturrådet mottok 337 søknader til kulturvernformål i 2024, og 42 pst. av dem ble innvilget.

Et internasjonalt kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratet fremmer et internasjonalt kunst- og kulturliv gjennom Kreativt Europa, EØS-programmet for kultur, Norsk-islandsk kultursamarbeid og i formidling av nordiske tilskuddsordninger. Kulturprogrammene under EØS-midlene har gitt samarbeidsmuligheter for norske kulturaktører i åtte EØS-land. Kulturdirektoratet var i 2024 aktivt involvert i innspill og faglige vurderinger i utforming av nye EØS-kulturprogrammer. Direktoratet initierte og gjennomførte flere bilaterale samarbeid med kulturmyndigheter i EØS-landene for å styrke verdi- og samarbeidsgrunnlaget inn mot nye programmer.

Norsk-islandsk kultursamarbeid skal bidra til et mangfoldig kultursamarbeid mellom Norge og Island. Midlene fordeles av Kulturdirektoratet i samarbeid med det islandske kulturdepartementet. I 2024

ble det gitt tilskudd til 14 av 40 søknader. Det ble også igangsatt et arbeid med å synliggjøre ordningen bredere i Norge og på Island.

Kulturdirektoratet bistår fra og med 2024 Kultur- og likestillingsdepartementet i arbeidet med Norges periodiske rapport om implementeringen av UNESCOs konvensjon om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk (2005). Kulturdirektoratet bistår også departementet med forankring av konvensjonen mellom rapporteringer.

Under UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (2003) ble to nominasjoner fra Norge skrevet inn på den representative lista over menneskehetens immaterielle kulturarv i 2024, bunadbruk i Norge og seterdrift, som er en felles nominasjon fra Norge og Sverige.

Kulturdirektoratets internasjonale arbeid skal bidra til å styrke kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Kulturdirektoratet satte i 2024 betydningen av et fritt ytringsrom for kunstnere på agendaen i møter med organisasjoner og forvaltningsnivåer. Direktoratet belyste også et økende utfordringsbilde i paneler og konferanser nasjonalt og internasjonalt.

(s.63)

God tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet

Kulturdirektoratet har styrket kunnskapen om kulturbruk i hele landet gjennom ulike rapporter og dialog om kulturbruk med Statistisk sentralbyrå.

Rapporten *Å telje er å velje* ble publisert i 2024. Rapporten er en kartlegging av publikum og kulturbruk, og gir en oversikt over relevante undersøkelser og målinger på feltet siden 2000. Basert på dette kommer rapporten med åtte forslag til videreutvikling av kulturbruksmålingene.

I 2024 har Kulturdirektoratet hatt dialog med SSB om måling av kulturbruk. Kulturdirektoratet gjennomførte også seminaret Kulturanalysen med deltakelse fra SSB om hvem som bruker kunst og kultur i Norge.

Kulturdirektoratet fulgte opp rapporten *Tilgjengelige kunstnerskap?* med det ettårige museumsprogrammet *Tilgjengelige museer*. Museumsprogrammet bidrar til utvikling av planer for tilgjengelighet, kartlegging av behov, barrierer og muligheter, samt dialog og samarbeid med brukergrupper.

(s.66)

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske utenriksstasjoner. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand. Kultur- og likestillingsdepartementet har i 2024 gjennomført en utredning for å vurdere framtidig organisering av KOROs virksomhet. Utredningen ble lagt fram våren 2025 og ga kunnskap om hvordan organiseringen av KORO kan styrke rammevilkårene og posisjonen til det visuelle kunstfeltet i samfunnet. Konklusjonen er at KORO fortsetter som egen etat.

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i statlige nybygg, samt å gi oppdrag og utviklingsmuligheter til kunstfeltet. KORO er en nær samarbeidspartner for Statsbygg, Forsvarsbygg og andre statlige byggherrer. I tillegg forvalter KORO to kunstordninger: ordningen for leiebygg og eldre statsbygg (LES) og lokalsamfunnsordningen for kommuner, fylkeskommuner og det frie feltet (LOK). KORO driver rådgivningstjenester innenfor sitt fagfelt for aktører over hele landet.

Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal. KORO er faglig og administrativt ansvarlig for gjennomføring av kunstprosjektet. Det skal etableres et permanent, nasjonalt minneste for 22. juli i regjeringskvartalet. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har gitt KORO i oppdrag å lede arbeidets første fase. Etter en åpen kvalifisering etterfulgt av en lukket konkurranse, ble det kåret et vinnerforslag i 2025.

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør om lag 9 000 registrerte verk, fordelt på over 1 000 lokasjoner. Den landsdekkende samlingen er unik i sitt slag og er i sin helhet offentlig tilgjengelig på Digitalt Museum.

Gjennom oppfølging av brukeravtaler, befaringer og løpende kontakt med mottakerinstitusjonene, samt seminarer og andre former for kunnskapsdeling, driver KORO en omfattende rådgivning og veiledning av forvaltning av kunst i offentlige rom. Forvaltningskompetansen inngår i kunstproduksjoner under statlig ordning, der råd om materialvalg og produksjonsmåter kan forlenge levetid, begrense vedlikeholdskostnader og forebygge verdiforringelse av samlingen. KORO gir også råd til kommuner og fylkeskommuner om forvaltning av kunst i offentlige rom. KORO arbeider for å bidra til effektiv ressursbruk og kunnskapsdeling om kunstens rolle i steds- og byutviklingsprosjekter gjennom et nettverk for steds- og byutvikling.

(s.66)

Nasjonale kulturbygg

Regjeringen er opptatt av å sikre gode lokaler for museumsvirksomhet, musikk- og scenekunst m.m. over hele landet. Dette bidrar til å øke tilgjengeligheten til kunst og kultur. Målet med tilskudd fra posten Nasjonale kulturbygg er å bidra til å sikre tilgang til gode arenaer over hele landet. For å søke om investeringstilskudd fra denne ordningen, må søknaden gjelde bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis prosjektet innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, gjerne utført av entreprenører som har fokus på sirkulær økonomi, og hvis prosjektet bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med kriteriene for posten. Det vil være en fordel at øvrig finansiering er bekreftet i form av bindende tilsagn fra andre tilskuddsytere. Tilsagnene om statlig tilskudd til mottakere fra denne posten er fast og blir ikke justert for eventuelle endringer i kroneverdi, kostnadsutvikling eller endringer i prosjektets innhold. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

(s.67)

Statlige byggeprosjekter

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

(...) Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise fram den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Bååstede-avtalen. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektering av nybygg for RDM.

(s.68)

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg. Det er foreslått en bevilgning på 511,2 mill. kroner til Nasjonale kulturbygg i 2026. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 544,7 mill. kroner utover bevilgningen for 2026, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning framgår av tabell 4.6.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningen Nasjonale kulturbygg.

Endret søknadsfrist til Nasjonale kulturbygg

Søknadsfristen for å søke om tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg til 2027-budsjettet er 1. januar 2026. Fra og med det påfølgende budsjettåret fremskyndes søknadsfristen med én måned. Søknadsfristen til 2028-budsjettet vil dermed være 1. desember 2026. Oppdaterte retningslinjer og søknadsskjema for ordningen er å finne på regjeringen.no.

Prosjektsøknader 2026

For 2026 er det vurdert i alt 43 prosjektsøknader til ordningen Nasjonale kulturbygg. Prosjektene fordeler seg over hele landet og gjelder i hovedsak museer og scenekunstinstitusjoner. Av disse søknadene er 25 søknader fornyet fra tidligere år, og 18 er nye søknader. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksisterende bygningsmasse. Samlet er det søkt om over 5,4 mrd. kroner.

Innenfor foreslått bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår vil igangsatte prosjekter videreføres i tråd med prosjektenes framdrift.

2025–2026

Prop. 1 S
Kultur- og likestillingsdepartementet

69

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2026	Gjenstår til senere år
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	708,4	526,0	82,4	100,0
Anno museum, nybygg Domkirkeodden	2023	235,0	188,3	46,7	0,0
Fortidsminneforeningen – Urnes verdensarvsenter, publikumsmottak	2024	53,0	6,0	29,0	18,0
Grenland Friteater AS – Teaterparken, nasjonalt senter for scenekunst	2024	26,0	5,0	5,0	16,0
Haugesund kommune – nye Haugesund teater i Frelsen	2024	32,4	5,0	22,0	5,4
Henie Onstad Kunstsenter – kreativt verksted for sosialt mangfold	2024	12,0	4,0	8,0	0,0
Kode kunstmuseer og komponisthjem – rehabilitering av Lysøen	2024	90,0	15,0	53,0	22,0
Musea i Sogn og Fjordane – Tinghuset fellesmagasin	2024	17,1	4,0	13,1	0,0
Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten	2024	56,6	5,0	20,0	31,6
Tromsø kommune – prosjektering av Kulturkvartalet	2024	17,0	7,0	10,0	0,0
Vest-Agder-museet – nytt museumsbygg på Odderøya, Kristiansand	2024	139,0	15,0	53,0	71,0
Voss herad – Gamlekinoen på Voss til kulturhus	2024	17,0	5,0	5,0	7,0
Kloden teater – oppgradering av teaterhus	2024	57,8	15,0	38,0	4,8
Museene Arven – Stiklestad for nye tusen år	2025	257,7	25,0	58,0	174,7
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge	2024	77,3	7,0	56,5	13,8
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge – utvidet tilsagn		7,2		0,0	7,2
Museene i Akershus – Oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem		39,8		5,0	34,8
Hardanger og Voss museum – Handverkartunet		6,7		1,5	5,2
Museumssenteret i Hordaland – Lyngheisenteret Lygra, nybygg		6,3		2,0	4,3
Musea i Sogn og Fjordane – Astruptunet visningssenter		31,9		3,0	28,9
Sum prosjekter med tilsagn				511,2	544,7

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår at det gis tilsagn om tilskudd over posten Nasjonale kulturbygg til følgende fire nye prosjekter og ett prosjekt med utvidet tilsagn i 2026:

Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge, utvidet tilsagn

Det foreslås å gi tilsagn om ytterligere inntil 7,2 mill. kroner slik at den samlede statlige medvirkningen til dette prosjektet blir inntil 84,5 mill. kroner.

Jødisk museum i Oslo fikk i 2025-budsjettet tilsagn om 77,3 mill. kroner til å erverve, tilbakeføre og restaurere den tidligere synagogen i Calmeyers gate som de i dag leier deler av. Målet er å gjøre hele huset og historien tilgjengelig for allmennheten. På bakgrunn av søknad fra og dialog med museet, økes rammen for tilsagnet slik at prosjektet kan fullføres som planlagt.

Museene i Akershus – Oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 34,8 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 39,8 mill. kroner.

I 2028 er det 100 år siden Roald Amundsen døde. Huset Uranienborg i Svartskog i Nordre Follo står fortsatt slik han forlot det. Det er en statlig eiendom som driftes og forvaltes som en avdeling av Museene i Akershus. Bygningsmassen er i en kritisk forfatning og har behov for oppgraderinger. Museet har søkt om midler til å gjennomføre disse. De vil samtidig utføre noen tekniske grep som legger bedre til rette for formidling, samtidig som at de kulturhistoriske verdiene sikres på en bedre måte enn i dag. Prosjektet innebærer bl.a. drenering av grunnen, oppretting av grunnmur, utbedring av takkonstruksjonene, reparasjon av vinduer, konservering av tekstiler, oppgradering av elektrisitet og tilknytning til kommunalt VA-anlegg. Tiltakene er avgjørende for å møte kravene til moderne museumsdrift og for å bevare autentisiteten knyttet til Roald Amundsens hjem.

Hardanger og Voss museum – Handverkartunet

Foreslått tilskudd: 1,5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 5,2 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 6,7 mill. kroner.

Hardanger Fartøyvernssenter, en avdeling under Hardanger og Voss museum, utgjør en viktig brikke i å bevare og formidle landets håndverkstradisjoner, særlig knyttet til båtbyggerfaget. Tilskuddet gjelder oppføring av Handverkartunet, som inngår som trinn i det større formidlingsprosjektet «Tett på», som staten tidligere har bidratt med 43 mill. kroner til.

Museumssenteret i Hordaland – Lyngheiseret på Lygra, nybygg

Foreslått tilskudd: 2 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 4,3 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 6,3 mill. kroner.

Kystlynghei er et kulturlandskap som har vært sentralt for matproduksjon i Norge i over 5000 år. Lyngheiseret på øya Lygra i Alver kommune er en avdeling under Museumssenteret i Hordaland og formidler denne sentrale delen av norsk kystkultur. Prosjektet innebærer oppføring av et nybygg – Naturrom Lygra – som har elementer fra fortid, nåtid og framtid. Det er universelt utformet og

selvforsynt med strøm og vann. Det skal inneholde en ny, interaktiv utstilling, og være en læringsarena for å formidle kystens kultur- og naturarv, tett integrert med kulturlandskapet på Lygra. Det nye bygget skal formidle fortidens nøysomhet og ombruk og vise kurs mot en mer bærekraftig framtid. Naturrom Lygra skal være åpent for besøkende også utenom museets faste åpningstider.

Musea i Sogn og Fjordane – Astruptunet visningssenter

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 28,9 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 31,9 mill. kroner.

Astruptunet er kunstnerhjemmet etter maleren Nikolai Astrup (1880–1928), som bygde ut gårdstunet og bodde der fra 1914 til 1928. Eiendommen ligger ved Jølstravatnet i Jølster. Det eies av Sunnfjord kommune og forvaltes som en avdeling under Musea i Sogn og Fjordane. Bygningene, sammen med det storslåtte landskapet og det nylig restaurerte hageanlegget på eiendommen, gir publikum en helt spesiell mulighet til å oppleve Astrups kunst i samspill med omgivelsene. Det nye visningsbygget vil gjøre det mulig for flere publikumsgrupper å besøke stedet, og det vil gi moderne fasiliteter for utstillinger av Nikolai Astrups kunst. Bygget vil også regulere tilkomsten for publikum, slik at stedet kan formidles og oppleves uten at de kulturhistoriske verdiene blir utsatt for mye slitasje.

(s.71)

Rapport 2024

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2024 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom som tilfredsstillende.

(s.72)

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I statsbudsjettet for 2024 bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 12 ulike investeringsprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. De største prosjektene er moderniseringen av teaterbygningen ved Den Nationale Scene i Bergen, Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthushus, og Anno museums nybygg på Domkirkeodden i Hamar. Av andre prosjekter kan nevnes Kristiansund kommunes realisering av Normoria, nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum, oppføring av et nytt formidlingsbygg for Norsk Skogfinsk Museum på Svullrya i Grue kommune, Museum Nords opplevelsessenter Skrei i Lofoten, og oppgradering av scenekunsthushuset Olavshallen i Trondheim. Ansvar for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren.

(s.72)

Poster på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett – statlige byggeprosjekter

Prosjekter under planlegging

RiddoDuottarMuseat

Stortinget vedtok i forbindelse med 2023-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjekt for nye lokaler for RiddoDuottarMuseat i Karasjok. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektfasen med videre planlegging og utvikling av konseptet nybygg for RiddoDuottarMuseat. Forprosjektfasen pågår. Forprosjektfasen er finansiert over kap. 2445, post 30 Prosjektering av bygg. I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg planlegges prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

(s.81)

2025–2026

Prop. 1 S
Kultur- og likestillingsdepartementet

81

Kap. 325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	72 183	74 073	76 288
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 491	27 000	22 200
52	Norges forskningsråd	30 510		
60	Regionale kulturfond		75 000	40 000
70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>		21 100	32 300
72	Kultursamarbeid i nordområdene	13 530	13 995	15 640
73	Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024	32 210		
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	126 617	115 000	110 000
78	Barne- og ungdomstiltak	33 940	14 750	
82	Nobels Fredssenter	37 500	38 900	40 200
86	Talentutvikling	55 000	57 000	58 000
Sum kap. 325		425 981	436 818	394 628

(s.82)

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til forskning, utredninger og statistikk, samt spesielle drifts- og utviklingsutgifter på Kultur- og likestillingsdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter.

Post 60 Regionale kulturfond

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningen Regionale kulturfond. Ordningen skal forvaltes av fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre etter forskrift 10. juni 2025 nr. 985 om regionale kulturfond. Regjeringen foreslår en bevilgning på 40 mill. kroner til ordningen i 2026. Fordelingen av midler framgår av tabellen under.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen skal bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Tilskuddsmidlene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, forsterke lokal og regional kulturfrivillighet og bidra til økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt. Aktører som er registrert i Enhetsregisteret og som har sin hovedvirksomhet i Norge, kan motta tilskudd. Fylkeskommunen kan fastsette ytterligere vilkår om hvem som kan motta tilskudd.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmidlene skal benyttes i tråd med tildelingskriterier i forskrift om regionale kulturfond. Fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre kan i henhold til forskriftens § 5 fastsette ytterligere tildelingskriterier.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet kan føre kontroll med at fylkeskommunen forvalter ordningen i henhold til forskriften og Stortingets forutsetninger.

Fylkeskommunen skal på forespørsel innhente og oversende alle dokumenter som er nødvendig for at departementet kan føre kontroll. Dersom tildelingen ikke er forvaltet i tråd med forskriften eller Stortingets forutsetninger, kan hele eller deler av tildelingen til fylkeskommunen kreves tilbakeført.

Fordelingsmodell

Bevilgningen skal fordeles mellom fylkeskommunene etter følgende fordelingsmodell: 35 pst. av beløpet fordeles likt på alle fylkeskommunene, 60 pst. fordeles i tråd med folketallet og 5 pst. basert på areal. Tilskuddet til Svalbard er beregnet med utgangspunkt i gjennomsnittlig beløp per innbygger i Finnmark, det høyeste blant fylkene, multiplisert med antall beboere i Longyearbyen.

Fylkeskommune mv.	Forslag 2026 (i 1 000 kr)
Agder	2 414
Akershus	4 141
Buskerud	2 185
Finnmark	1 554
Innlandet	2 871
Møre og Romsdal	2 188
Nordland	2 211
Oslo	4 037
Rogaland	3 151
Telemark	1 788
Troms	1 824
Trøndelag	3 278
Vestfold	2 051
Vestland	3 948
Østfold	2 304
Svalbard	55
Totalt	40 000

(s.84)

Post 70 Norges forskningsråd, kan overføres

Bevilgningen på posten, som skal disponeres av Norges forskningsråd, finansierer forskning på kultur- og mediesektoren, forskning og forskerrekruttering i museene, samt bredere orientert kulturforskning. I EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horisont Europa 2021–2027 er Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn ett av seks tematiske satsingsområder. I strategisk plan for perioden 2025–2027 er det etablert et partnerskap om kulturarvforskning – Resilient Cultural Heritage. Partnerskapet vil bidra til å samordne og styrke forskning på dette området i Europa. Norge deltar i partnerskapet.

Det legges til rette for kultur- og medieforskning av høy vitenskapelig kvalitet og styrking av forskningsmiljøene på disse områdene. Forskningen skal bidra til å utvide kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og for å håndtere store samfunnsutfordringer.

Forskningsrådet er et viktig virkemiddel for å nå de forskningspolitiske målene til regjeringen. Den samlede måloppnåelsen for virksomheten og økonomisituasjonen i Forskningsrådet er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2026.

Bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2026 ved tilsagn som Forskningsrådet har gitt tidligere og nye tilsagn. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning på 32,3 mill. kroner i 2026.

Siden Forskningsrådet finansierer flerårige forskningsprosjekter, er det nødvendig med fullmakt fra Stortinget for å forplikte staten utover budsjettåret. Tilsagnsfullmakten skal vise statens utestående forpliktelser på posten, det vil si den delen av gitte tilsagn som ikke er utbetalt ved utgangen av budsjettåret. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 123 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Med en bevilgning på posten på 32,3 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 123 mill. kroner vil Forskningsrådet kunne gi tilsagn om midler til nye forskningsprosjekter innenfor en samlet ramme (tilsagnsramme) på 59,4 mill. kroner i 2026.

(s.86)

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen gjelder tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

(s.88)

Kreativt Europa

EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen tv, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til et større publikum.

Programperioden for Kreativt Europa varer fra 2021 til og med 2027. Tilskuddet til kulturproduksjoner og samarbeid har økt betraktelig fra forrige programperiode.

For delprogrammet KULTUR var Norge involvert i 79 søknader til Kreativt Europa-samarbeidsprosjekter i 2024, en økning fra 73 i 2023. Den økonomiske uttelling for Norge i samarbeidsprosjektene innen kultur var om lag 1 mill. euro, med en tildelingsprosent på 10,4. Norge fikk en ny prosjektleder og 15 partnere i samarbeidsprosjekter i 2024. Det ble også flere norske tildelinger innen reise- og residensprogrammet Culture Moves Europe. De rundt 260 veiledningstimene fra desken i Kulturdirektoratet har gitt verdi- og kapasitetsbygging hos aktørene.

For delprogrammet MEDIA er norsk audiovisuell bransje aktive søkere, og det er positive resultater innenfor mange av tilskuddsordningene. I 2024 hentet bransjen hjem mer enn 3,4 mill. euro i tilskudd fra MEDIAs ulike tilskuddsordninger. I likhet med året før ga tilskuddsordningen til produksjoner for tv og strømmetjenester høyest uttelling med over 1 mill. euro. Norske produsenter mottok videre om lag 1,3 mill. euro fra tilskuddsordningene for utvikling av hhv. enkeltproduksjoner, pakker med 3–5 produksjoner og dataspill. Via tilskuddsordningene for distribusjon av norsk film i Europa og til europeisk film i Norge bevilget delprogrammet om lag 0,9 mill. euro. I tillegg har Den norske filmfestivalen fått tilskudd til New Nordic Films og Barnefilmfestivalen. Fredrikstad Animation Festival har fått tilskudd i ordningen Nettverk av filmfestivaler.

Norge var også involvert i andre deler av Kreativt Europa i 2024. Under det tverrgående programmet kan norske medieaktører søke midler for å styrke mediemangfold og fri journalistikk i Europa. I 2024 var Bodø europeisk kulturhovedstad, som er en ordning under Kreativt Europa.

Internasjonalt samarbeid har blitt styrket gjennom Kreativt Europa i 2024. Ordningen er et effektivt og godt virkemiddel for å få flere norske aktører fra kultursektoren og audiovisuell industri involvert i internasjonalt samarbeid. I tillegg til betydelig økonomisk tilskudd, tilfører deltakelse i Kreativt Europa også utvidet kontaktnett i Europa, nye markeder og nye kunstneriske impulser. Den geografiske spredningen er god og det er både prosjektleder- og partnersøkere fra hele landet.

UNESCO

I 2024 fulgte Kultur- og likestillingsdepartementet opp tre UNESCO-konvensjoner: Konvensjonen om ulovlig handel med kulturgjenstander (1970), Konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven (2003) og Konvensjonen om mangfold av kulturuttrykk. Gjennom deltakelsen har Norge vært en tydelig stemme internasjonalt for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Norge er medlem i 2005-konvensjonens mellomstatlige komité for perioden 2021–2025.

Mondiacult er UNESCOs verdenskonferanse om kulturpolitikk. I 2024 rapporterte Norge på arbeid med erklæringen fra Mexico-konferansen i september 2022. KUD deltok også i forberedelser til neste Mondiacult-konferanse som vil avholdes i Barcelona høsten 2025.

(s.89)

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Barn og unge over hele landet får ta del i undervisningsopplegg om demokrati, menneskerettigheter og medborgerskap gjennom skolebesøk og digitale løsninger. En stor del av besøkende er turister, både norske og utenlandske. 2024 var det første året med normal drift etter fire år preget av pandemi og stengt museum på grunn av ombygging. Senteret har økt digital tilstedeværelse og rehabiliterte lokaler med bedre publikumsopplevelse og universell

utforming. Inntekter fra billetter og butikk har økt, mens inntektene fra private og offentlige støttespillere har gått noe ned.

(s.101)

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	94 549	84 737	91 428
21	Spesielle driftsutgifter	3 389	4 858	5 032
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	4 317	4 480	4 635
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	9 180	9 500	9 840
Sum kap. 327		111 435	103 575	110 935

Innledning

Bevilgningene under kapittelet omfatter driftsutgiftene til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebispegården i Trondheim. NDR har også ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet.

NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebispegården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og blir regnet som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess. NDR driver Bygghytta, et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein, som også tilbyr sin unike kompetanse innen stein, mur, gips og blyglass over hele landet.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapittelet.

Mål og strategier for 2026

– Nidaros domkirke og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper

.– Nidaros domkirke og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.

– Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

– Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med

ulik tro, kultur og tradisjon.

– Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte, også på lang sikt, er det sentralt at den særskilte kompetansen innen de kulturhistoriske håndverksfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. Med dette bevares ikke kun Nidarosdomen og Erkebispegården, men også den immaterielle kulturarven som håndverksfagene representerer. NDR satser derfor bevisst på lærlinger og kompetanseoverføring.

En utfordring for en stadig eldre bygningsmasse er belastningen framover med et våtere klima. De eldste delene av kobbertaket på katedralen er over 100 år gamle, og arbeidet med å identifisere lekkasjer og utbedre disse er en kompleks oppgave som vil kreve tiltak i årene framover. I tillegg prioriterer NDR sikkerhetstiltak for å hindre at nedfall av stein fra Nidarosdomen skal utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	43 037	35 903	41 196
02	Inntekter ved oppdrag	3 727	4 796	4 969
	Sum kap. 3327	46 764	40 699	46 165

(s.105)

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs-, billett- og leieinntekter for NDR knyttet til Nidarosdomen og anleggene i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01. Inntektene har økt de senere årene og bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 4 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 327, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, samt gaver mv., jf. kap. 327, post 21.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
70	Det nasjonale museumsnettverket	2 531 800	2 615 711	2 722 065
78	Andre museums- og kulturverntiltak	92 093	88 160	86 680
	Sum kap. 328	2 623 893	2 703 871	2 808 745

(s.105)

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Kapittelet omfatter årlige driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til de tre skværriggerne som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museumsog kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2026

Målene for bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

I Innst. 573 S (2020–2021), jf. Meld. St. 23 (2020-2021) *Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid*, sluttet en samlet stortingskomité seg til de ovennevnte målene. I innstillingen var det videre bred politisk enighet om retningen for museumspolitikken framover.

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker at museumssektoren på best mulig faglig grunnlag er offensivt rettet mot sine omgivelser og profesjonell i sine arbeidsformer og faglige prioriteringer. Departementet legger videre til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill med andre aktører vil framover være viktige elementer i museumspolitikken. Det er også avgjørende at museene aktivt søker partnerskap som legger grunnlag for solid økonomi forankret i flere finansieringskilder.

Under kapittelet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturverntiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene på dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemiddelet på området er tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2026 omfatter det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, gjennom å bygge større museumsenheter. Departementet legger til grunn at alle museer i det nasjonale museumsnettverket i dag har bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk.

Museene i det nasjonale museumsnettverket kan sies å være kjernen i Kultur- og likestillingsdepartementets museumspolitik. De har et særlig godt utgangspunkt for å være ledende i den videre utviklingen av sektoren. Samtidig blir det sentralt framover å bygge sterkere faglige broer mellom disse museene og museer som forvaltes under andre departementer og forvaltningsstrukturer.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og representativitet. Den videre utviklingen av museumssektoren vil også være preget av noen store utviklingstrekk som globalisering, digitalisering, klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid.

Museer er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand. De er steder for læring og videreformidling av kunnskap for et bredt sammensatt publikum. Solid kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for utvikling av relevante formidlingstilbud. Museer skal framover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en av de viktigste oppgavene for museer. Formidlingen må oppleves relevant for de ulike brukerne. Formidling ved museer handler både om budskap som museer deler med sitt publikum, og samspill og dialog med sine brukere. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre på måter som styrker museumsformidlingen i stort. Museer kan gi barn og unge unike læringserfaringer. Det er viktig at museene videreutvikler sin posisjon som læringsarenaer i bred betydning, samt at det skjer i samspill med forskning om læringsprosesser i museer og i tett dialog med skoleverket.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Det er viktig at museene, gjennom ulike samarbeidsformer, bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med en helhetlig samlingsutvikling. En viktig oppgave er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivaretatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en sentral del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interesser.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse. Digitalisering har så langt gjerne handlet om registrering og formidling for museenes del. Framover vil det også være nødvendig å øke den digitale kompetansen til å håndtere spørsmål knyttet til rettigheter og eierskap til digitalt materiale. Ikke minst er dette sentralt i møte med de store, globale aktørene for publisering og deling. Det ligger også et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museene forventes å ha økt fokus på dette området framover.

Samspillet mellom museer og de frivillige er en verdifull ressurs som må tas vare på framover. Høy frivillig deltakelse er blant annet viktig for den tilliten vi har i samfunnet vårt. Frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye virksomhet i museene. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid. Dette må videreutvikles i takt med endringer i både de frivillige sine interesser og samfunnsutviklingen ellers.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Det nye museet på Vestbanen i Oslo er Nordens største kunstmuseum. Siden åpningen i 2022 har tilstrømmingen av publikum til museet vært betydelig.

Målet med det nye museet er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingscenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

(s.107)

Budsjettforslag 2026

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av vedlegg 2.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår å øke bevilgningene til en rekke muser for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer:

- 3,9 mill. kroner til Anno museum til drift av det regionale historiesenteret på Domkirkeodden
- 1 mill. kroner til Hardanger og Voss museum til drift av publikumsbygget Kulturnaustet ved Hardanger fartøyvernssenter
- 3,5 mill. kroner til Henie Onstad Kunstsenter til drift av museets verksted for sosialt mangfold
- 1,7 mill. kroner til MiA – Museene i Akershus til drift av håndverkstunet ved Follo museum
- 0,4 mill. kroner til Musea i Sogn og Fjordane til drift av vernebygget over Holvikejekta
- 1,2 mill. kroner til Museene Arven til drift av museets formidlingsarena Heim
- 0,6 mill. kroner til Museumssenteret i Hordaland til drift av Lyngheisenteret
- 2,2 mill. kroner til Nordmørmusea til drift av Normoria
- 1 mill. kroner til Telemark museum til drift av Henrik Ibsens barndomshjem Venstøp

Departementet foreslår videre å øke bevilgningene til ulike tiltak ved følgende museer:

- 0,5 mill. kroner til Svalbard museum for å dekke driftsutgifter ved museets eksterne magasin
- 1 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum knyttet til forvaltning og formidling av Norges myntverkssamling
- 1 mill. kroner til faglig styrking av Oslo museum Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til Det nasjonale museumsnettverket.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene til museer i det nasjonale museumsnettverket er å bidra til å nå målene for museumspolitikken. Dette ivaretas ved at det fremmes øremerket tilskudd til museene i den årlige budsjettproposisjonen. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Tildelingskriterier

- Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.
- Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse.
- Tilskuddsmottaker skal sikre at driften er økonomisk forsvarlig, og at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt.
- Tilskuddsmottakeren skal utvikle egne strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles til forvaltning av statstilskuddet i henhold til regelverk for økonomistyring i staten gjelder på vanlig måte. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er brukt, i samsvar med mål/ formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Det gis med jevne mellomrom meldinger til Stortinget som beskriver utviklingstrekk og status for museumssektoren, jf. Innst. 573 S (2020–2021), Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*.

(s.108)

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Dette gjelder bl.a. særskilte museer, de tre skværriggerne, forsikringstilskudd for innlån av gjenstander til utstillinger i Norge og ulike andre tiltak. Oversikt over øvrige tiltak på posten det foreslås midler til, følger av vedlegg 2.

Fra 2021 dekker staten visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge gjennom tilskuddsordning som forvaltes av Kulturdirektoratet. Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt nærmere retningslinjer for ordningen. Det foreslås 3,7 mill. kroner til tilskuddsordningen for 2026.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 100 000 kroner til tiltaket Årets museum som fordeles av Norges museumsforbund.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil forlenge det samisk-tyske samarbeidsprosjekt *Dávvirat Duiskkas – Gjenstander i Tyskland*. Formålet er å få oversikt over samiske samlinger i tyske museer, og gi det samiske folk tilgang til egen kulturarv.

Tilskuddet til Det Internasjonale Barnekunstmuseet foreslås ikke videreført i 2026.

Mål og målgruppe

Formålet med statlige tilskudd til museums- og kulturverntiltak er å støtte opp under de overordnede målene om å bevare og formidle kulturarv. Dette ivaretas ved at det fremmes øremerket tilskudd til ymse museums- og kulturverntiltak i den årlige budsjettproposisjonen. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet. Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles til forvaltning av statstilskuddet i henhold til regelverk for økonomistyring i staten, gjelder på vanlig måte. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er brukt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Rapport 2024

I 2024 var det i alt 67 museer som fikk driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet.¹ Denne rapporten bygger på museenes statistikkrapportering og årsrapporter for 2024, og inneholder både rapportering på indikatorer som måles over tid og rapportering på måloppnåelse på gjeldende museumspolitiske mål.

De overordnede målene for bevilgningene til museene i 2024 var å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

¹ Dette omfatter 61 museer på kap. 328, post 70, samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk museum Trondheim og Oplandske dampskibsselskap – Skibladner.

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

Museene er ulike når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar. I tillegg har de ulik grad av statlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for sin virksomhet og rapporterer om måloppnåelse på disse. Rapporteringen viser at museene har arbeidet i samsvar med de mål og faglige forventninger som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Samlet bidrar museene til å nå de overordnede målene for sektoren. Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak som tilfredsstillende.

Solid kunnskapsproduksjon

Museene skal utvikle og formidle kunnskap om den materielle og immaterielle historien. Forskning og annen type kunnskapsproduksjon er sentrale i dette arbeidet.

Andel museer med forskningsplan har hatt en svært positiv utvikling de siste ti årene, og 85 pst. av museene rapporterte at de hadde forskningsplan i 2024.

For femte år på rad økte antallet ansatte med doktorgrad, og museene fortsetter å legge til rette for at ansatte kan opparbeide seg forskningskompetanse. Museene sørger også for andre typer kompetanseheving.

Utstrakt samarbeid med andre museer, UH-sektoren og andre kunnskapsaktører bidrar til kompetanseutvikling, nettverksbygging og delfinansiering. Mange museer er læringsarenaer eller samarbeidspartnere for utdanningstilbud, for eksempel knyttet til handlingsbåren kunnskap, kunsthøgskole, bygningsvern og tradisjonshåndverk.

2024 var et rekordår for antall fagfellevurderte artikler i museene. Publikasjonene inneholder et bredt spekter av temaer knyttet til museenes fagområder, men også tverrgående temaer som bygningsvern, bærekraft, mangfold og medvirkning. Publikasjonene bidrar til solid og relevant kunnskapsutvikling, som grunnlag for nye utstillinger, formidlingstilbud og annet museumsfaglig arbeid.

Relevant formidling

Museenes brede utadrettede virksomhet inkluderer ulike arrangementer og formidlingstiltak, arbeid med besøksutvikling, digital formidling, medvirkning fra barn og unge, samt arbeid med mangfold, inkludering og tilgjengelighet.

Formidlingen i 2024 bærer preg av at museene tar en aktiv samfunnsrolle gjennom å være viktige aktører i sine nærmiljø. Mange museer er også sentrale arenaer for samfunnsdebatt og ytringsfrihet.

Antall museer med formidlingsplaner har gått kraftig opp de siste ti årene, og i 2024 rapporterte 99 pst. av museene at de hadde formidlingsplan.

2024 var et toppår for antall rapporterte utstillinger, med om lag 2400 utstillinger, hvorav ca. 700 var nye. Det var også et toppår for andre arrangementer, med om lag 7500 åpne møter, foredrag, seminarer o.l. Antall besøkende ved museene utgjorde om lag 7 millioner, noe som er en økning på 6 pst. fra 2023. Totalt deltok 656 000 barn og unge i pedagogiske opplegg ved museene, hvilket utgjør en liten økning fra året før.

Mange museer arbeider helhetlig med mangfold og inkludering, og knytter det til alle museets arbeidsområder. 65 pst. av museene har en egen strategi for arbeidet med mangfold og inkludering.

I 2024 har mange museer satt søkelys på bedre tilrettelegging for mennesker med funksjonsnedsettelser. Flere museer har igangsatt kartlegginger for å avdekke mangler både i bygningsmasse og formidlingstilbud. En rekke tiltak er blitt gjennomført, bl.a. installasjon av teleslynge og forbedrede lydanlegg, bruk av fonter og farger tilpasset svaksynte, taktile skilt, samt plassering av tekst og gjenstander tilpasset rullestolbrukere. Stadig flere samarbeider med brukerorganisasjoner som Norges Blindforbund og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon for å teste ut og sikre at tiltakene treffer den målgruppen de er ment for. Rapporteringen viser at 85 pst. av museenes nettsider oppfyller gjeldende krav til universell utforming.

Museene tar i bruk et bredt spekter av digitale formater og kanaler. Dette gjøres både som en integrert del av museenes fysiske formidlingsarenaer, og som selvstendige nettbaserte formidlingstilbud. Statistikken for 2024 viser en generell økning i bruk av nettbasert formidling.

Helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse

Museene skal gjennom sitt samlingsrettede arbeid sikre helhetlig samlingsutvikling og trygg bevaring. Med konsolideringsprosessene har mange museer fått ansvar for store antall objekter og mange forskjellige samlingstyper. Ulike samlinger krever ulik kompetanse og ulike bevaringstiltak. Det er stadig i arbeidet med samlingene at museene har de største utfordringene, både knyttet til registrering, digitalisering, bevaring, vedlikehold og restaurering. Samtidig vitner museenes rapportering om at samlingsutviklingen gradvis blir mer koordinert mellom museene, i henhold til museumspolitiske målsettinger. Denne utviklingen kan på sikt bidra til enda mer bærekraftige og representative museumssamlinger.

Totalt rapporterte museene i 2024 om 50,9 millioner fotografier, 3 millioner kulturhistoriske gjenstander, 780 000 kunsthistoriske gjenstander, 204 000 arkeologiske gjenstander, 118 000 naturhistoriske gjenstander, 4788 kulturhistoriske bygninger, 1884 farkoster, 70 teknisk industrielle anlegg, 164 dekar kulturlandskap og 192 dekar hageanlegg. I tillegg kommer privatarkivmateriale, og levende dyr og planter. Tallene er omtrent som for året før.

Tilveksten av objekter til samlingene virker å være planmessig og begrenset, slik at samlingene ikke vokser ukontrollert. Mange museer fører en restriktiv innsamlingspolitikk, og mange har inntakskomiteer som vurderer nye inntak.

Til tross for en restriktiv linje – om man ser alle samlingstyper under ett – samlet museene inn mye mer enn de avhendet totalt i 2024. Samtidig viser lengre tidslinjer en generell nedgang i den reelle tilveksten (tilvekst minus avhending) for kulturhistoriske gjenstander. Tallet for 2024 er det laveste som er registrert i museumsstatistikken noen gang. Det er også første året det har vært negativ reell tilvekst for kulturhistoriske bygninger.

Museene jobber planmessig med dokumentasjon av sine samlinger, og statistikken viser en svak positiv utvikling over tid når det gjelder både arbeid med registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingene. De fleste museer jobber også med etterslep, revisjon og kvalitetssikring av dokumentasjonsarbeidet, i tråd med nye standarder. Til tross for positiv utvikling er fortsatt omkring 40 pst. av samlingene (ekskludert fotografi) ikke tilfredsstillende registrert, 62 pst. ikke digitalisert og 74 pst. ikke tilgjengeliggjort. Også når det gjelder fotosamlingene, ser vi en svak positiv utvikling av dokumentasjonsarbeidet over tid, men samtidig øker tilveksten så fort at andelen tilfredsstillende registrerte, digitaliserte og tilgjengeliggjorte fotografier har gått ned i 2024.

Statistikken viser også en svak positiv utvikling over tid, når det gjelder oppbevaringsforhold for alle samlingstyper sett under ett. Kunstsamlingene og fotosamlingene har best forhold, hvor henholdsvis 90 pst. og 79 pst. anslås å holde et akseptabelt nivå. Når det gjelder oppbevaringsforhold for kulturhistoriske samlinger ser det derimot dårligere ut, hvor 64 pst. anslås å holde et akseptabelt nivå. Dette betyr at omkring én million kulturhistoriske gjenstander ikke har akseptable oppbevaringsforhold. Museene jobber med ulike tiltak som skal bidra til å forbedre oppbevaringsforholdene, som eksempel avhending, prioritering, økt råderett over samlinger, utbedring av eksisterende magasiner eller planlegging av nye magasiner – ofte i samarbeid på tvers av arenaer eller museer i en region.

Museene har også store etterslep knyttet til de kulturhistoriske bygningssamlingene. Omtrent halvparten av bygningene har behov for restaurering, mens resten i ulik grad har behov for vedlikehold. Museene rapporterer om utfordringer knyttet til manglende finansiering, klimaendringer, tilgang på håndverkskompetanse og uavklarte ansvarsforhold. Samtidig vitner rapporteringen om at mange museer jobber aktivt med forbedring av basisdokumentasjon og kompetanseutvikling knyttet til restaureringsarbeid.

Aktiv samhandling

Museene samhandler med hverandre og andre aktører gjennom en rekke aktiviteter lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Utlån fra samlingene, utstillingsprosjekter, forskningsprosjekter, innsamlingsarbeid, arrangementer, undervisning, vedlikehold, fellesmagasiner og koordinering av frivillig innsats, er eksempler på slik samhandling på tvers. Aktiv samhandling er dermed godt integrert i de øvrige museumspolitiske målene.

De faglige museumsnettverkene er et bærende element i utviklingen og styrkingen av det faglige arbeidet i museene, og bidrar på samme tid til å oppfylle det museumspolitiske målet om aktiv samhandling. Museene skal gjennom deltakelse i slike nettverk utvikle samarbeid og arbeidsdeling seg imellom, sikre faglig sammenheng og god ressursutnyttelse, i tillegg til å utvikle ny kompetanse og kunnskap.

Nettverkene samarbeider om prosjekter knyttet til forskning, formidling og samlingsrettet arbeid, og avholder fagsamlinger og seminarer innenfor de ulike fagområdene. Nettverkene har dermed en viktig møteplassfunksjon, og danner grunnlag for faglig utvikling innenfor sine respektive fagområder. Deltakelsen i de 21 etablerte faglige museumsnettverkene holder seg stabil, og alle nettverkene rapporterte om aktivitet i 2024. Kulturdirektoratet har ansvar for å følge opp nettverkene aktivitet.

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
<i>Kap. 328, post 70</i>		
Anno museum	147	192 641
Aust-Agder museum og arkiv	61	89 835
Baroniet Rosendal	20	45 800
Blaafarveværket	35	161 384
Buskerudmuseet	66	84 311
Bymuseet i Bergen	74	188 870
Dalane folkemuseum	14	82 007
Drammens museum for kunst og kulturhistorie	14	42 151
Galleri F15	16	30 699
Gudbrandsdalsmusea	19	57 576
Hardanger og Voss museum	67	38 871
Haugalandmuseet	19	37 642
Helgeland Museum	50	76 121
Henie Onstad Kunstsenter	22	85 617
Jærmuseet	82	252 233
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	60	246 573
Kraftmuseet	18	28 785
Kunstsilo	42	180 189
Lillehammer museum	93	205 893
MiA – Museene i Akershus	131	216 854
Midt-Troms Museum	19	16 142
Mjøsmuseet	39	90 641
Musea i Sogn og Fjordane	66	58 043
Museene Arven	77	65 395
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	19	39 883
Museene i Sør-Trøndelag	193	281 623
Museet Midt	33	65 015
Museum Nord	135	331 238
Museum Stavanger	73	238 267
Museum Vest	69	211 987
Museumssenteret i Hordaland	53	26 558
Nasjonalmuseet	346	683 417 ²
Nord-Troms Museum	11	14 950
Nordlandsmuseet	42	79 498

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
Nordmørsmusea	31	47 168
Nordnorsk Kunstmuseum	18	26 366
Norsk Bergverksmuseum	22	40 831
Norsk Folkemuseum	243	522 909
Norsk Industriarbeidermuseum	38	121 925
Norsk Luftfartsmuseum	30	46 253
Norsk Teknisk Museum	71	232 403
Nynorsk kultursentrum	23	39 162
Næs Jernverksmuseum	6	18 634
Oslo Museum	38	64 540
Perspektivet Museum	8	17 446
Preus museum	17	18 458
Randsfjordmuseet	19	20 810
Romsdalsmuseet	36	134 148
Ryfylkemuseet	21	15 612
Sunnhordland Museum	10	40 765
Svalbard museum	14	54 110
Sør-Troms Museum	33	61 741
Telemark Museum	46	91 105
Valdresmusea	19	37 433
Varanger museum	20	77 852
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	32	71 379
Vest-Agder-museet	72	158 800
Vest-Telemark museum	24	59 810
Vestfoldmuseene	86	160 414
Viti	47	140 338
Østfoldmuseene	54	114 758
Sum kap. 328, post 70	3 303	6 981 879

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
<i>Kap. 328, post 78</i>		
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	3	8 373
Ishavsmuseet Aarvak	5	11 888
Jødisk Museum i Oslo	7	9 905
Jødisk museum Trondheim	4	6 694
Norsk Skogfinsk Museum	12	17 705
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	12	15 194
Sum kap. 328, post 78	43	69 759

¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.

² I 2024 hadde Nasjonalmuseet 946 000 besøkende innenfor dørene, hvorav 666 922 besøkende løste billett. I tillegg var det 4 204 besøkende på Arkitekturmuseet og 1 781 besøkende på Villa Stenersen i en svært begrenset åpningsperiode. 10 510 besøkende var på Nasjonalmuseets vandringer i skolenettverket. Besøkende til Nasjonalmuseets vandrestillinger i galleriene er trukket fra for å unngå dobbelrapportering. De totalt 683 417 publikummere som løste billett gjenspeiles i museumsstatistikken.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.13 Fordeling av museenes totale inntekter 2022–2024

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2022	Pst. av totale inntekter 2023	Pst. av totale inntekter 2024
Egeninntekter	24,3	24	24,6
Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet	47,6	50	50,1
Samlet regionalt tilskudd	22,5	20,7	20,4
Annet offentlig tilskudd	5,6	5,3	4,9

Museenes totale inntekter var om lag 5,3 mrd. kroner i 2024 sammenlignet med 5 mrd. kroner i 2023.

Tabell 4.14 Fordeling av museenes totale kostnader 2022–2024

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2022	Pst. av totale kostnader 2023	Pst. av totale kostnader 2024
Lønns- og pensjonskostnader	46,1	48,2	48,4
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	22,9	22,4	22,5
Varer og tjenester, andre driftskostnader	28,9	27,3	27
Avskrivninger	2,1	2,1	2,1

Tilsvarende var museenes totale kostnader på om lag 5,3 mrd. kroner i 2024, en økning fra 5 mrd. kroner i 2023. Lønns- og pensjonskostnadene

utgjorde sammen med drift og vedlikehold av lokaler, samt husleie om lag 71 pst. av museenes utgifter.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2025

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2025
Den kulturelle skolesekken	390 000
Frifond	220 000
Regionale kulturbygg – desentralisert ordning	89 500
Kulturrom	86 000
Bibliotektiltak	56 700
Amatørteatertiltak	36 600
Nasjonale musikkorganisasjoner	35 600
Museumstiltak	30 250
Skværriggerne	28 000
Instrumentfondet	21 000
Arkivtiltak	18 000
Leselyststrategi og litteratur	17 000
Ungdom og Fritid	17 000
UKM – Ung Kultur Møtes	14 900
Tilskudd til barne- og ungdomstiltak	14 755
Tilskuddsordninger for kor	14 200
Inkludering i kulturliv	13 000
Scenekunsttiltak	11 000
Rekruttering og deltakelse – korps og orkester	10 845
Folkeakademiens Landsforbund	9 740
Insentivordning for ny dramatikk	9 000
Krafttak for sang	7 610
Tegnspråktiltak mv.	6 000
Kulturstøtta	4 280
Ordninger for kordirigenter	3 580
Norske kirkeakademier	2 385
FNs tiårsmarkering for personer av afrikansk opprinnelse	2 000
Jon Fosse-senter forprosjekt	2 000
Tiltak ifm. kulturfrivillighetsstrategi	1 000
Midler til fordeling senere i 2025	24 513
Sum	1 196 458

(s.168)

Museumstiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak og utviklingsprogrammer for museumssektoren. Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. For perioden 2024–2026 utlyses både et treårig program og et årlig program med ulikt tema for hvert år. Programmer i denne perioden:

- Aktiv samhandling – treårige prosjekter
- Tilgjengelige museer – ettårig program i 2024
- Gode museer for bedre lokale samfunn ettårig program i 2025

(s.193)

Nasjonalbiblioteket

Som offentlig myndighet

Nasjonalbibliotekets formidlingsprogram gjenspeiler at de i kraft av mandatet er et samfunnsinstrument for å fremme mangfold. For å nå ut til flest mulig satser Nasjonalbiblioteket stort på formidling av digitalt innhold, blant annet på video, i sosiale medier og gjennom podcast. Nasjonalbiblioteket har også i oppdrag å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museum, og å bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

Nasjonalbiblioteket skal medvirke til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle, uavhengige og inkluderende møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt. Utvidet nasjonal bibliotekstrategi, Rom for demokrati og danning, har vært styrende for mye av aktiviteten.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur (tidligere Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek). Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer med en funksjonsnedsettelse som medfører lesevansker, har samme tilgang til litteratur og bibliotekstjenester som befolkningen for øvrig. Samarbeidet mellom Tibi og folkebibliotekene ble styrket gjennom blant annet nettkurset Tibi i verktøykassa. Arbeidet bidrar til økt samfunnsmessig likestilling for de som tilbudet gjelder for.

(s.202) under 10 Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet

Kunst, kultur og medier

Kultur- og likestillingsdepartementet kanaliserer i hovedsak midler til kultur- og medieforskning gjennom Norges forskningsråd. Forskningsrådet lyser ut midler til formålet gjennom porteføljen Velferd og utdanning. Prosjektene som finansieres, omfatter fag som medievitenskap og journalistikk, bibliotekvitenskap, sosiologi, statsvitenskap, økonomi, rettsvitenskap, kulturvitenskap, kulturhistorie, filmvitenskap og musikkvitenskap. Forskningen belyser kultur- og mediepolitiske temaer knyttet til blant annet digitalisering, samfunnsrolle og offentlighet, økonomiske endringstrekk og politikktutvikling i sektorene. Det forskes også på kunst og samisk identitetspolitikk. Bevilgningene fra departementet omfatter også styrking av forskning på kulturarven innenfor museumssektoren. Regjeringen foreslår å sette av 5 mill. kroner til opprettelse av et nytt forskningssenter som skal bidra

med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, inkludert om polarisering og spredning av desinformasjon. Forskningssenteret er et felles tiltak i strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon og strategien for en åpen og opplyst offentlig samtale.

Også underliggende virksomheter som Kulturdirektoratet, Medietilsynet, Norsk filminstitutt og Kulturtanken bidrar på ulike måter til forskning og kunnskapsutvikling på det kultur- og mediepolitiske området gjennom sitt kunnskapsarbeid. Dette innbefatter blant annet ny kunnskap om kunstfeltenes utvikling, om kunstens rolle i samfunnet og om barn og unges møter med kunst og kultur.

Bevilgninger til SSB sikrer statistikk på departementets områder og ligger til grunn for analyser og forskningsarbeider utført av vitenskapelige miljøer.

Medietilsynet innhenter og formidler kunnskap om den økonomiske og markedsmessige situasjonen for norske medier. Videre rapporterer tilsynet jevnlig om status for kritisk medieforståelse i befolkningen, befolkningens tillit til mediene og utviklingen i mediemangfoldet. Medietilsynet har de seneste årene styrket arbeidet med innsikt, analyse og kommunikasjon innenfor tilsynets arbeidsområder.

Deler av kultursektoren er også en forskende sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet og gir for eksempel driftsstøtte til 61 museer i det nasjonale museumsnettverket. Kunnskapsarbeidet i disse institusjonene, samt i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket, bidrar til ny viten om den kulturarven som disse institusjonene ivaretar. De siste tjue årene har det blitt gjennomført en storstilt digitalisering av Nasjonalbibliotekets samlinger og Arkivverkets arkiver. Tilrettelegging av de digitale samlingene som forskningsinfrastruktur, har muliggjort stordataanalyser og datadrevet forskning. Samlingene har nytteverdi for forskning om ulike tema i flere fag, bl.a. humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og meteorologi. Nasjonalbibliotekets arbeid med språkmodeller, jf. omtale under kategori 08.20 og kap. 326, er forskningsdrevet. Både modellene og grunnlagsdata legger til rette for videre forskning på og med kunstig intelligens.

Kap.	Post	Kroner	Kroner
326	Språk- og bibliotekformål		
	01 Driftsutgifter	978 778 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 576 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 670 000	
	73 Språktiltak	41 735 000	
	74 Det Norske Samlaget	24 960 000	
	75 Tilskudd til ordboksarbeid	15 740 000	
	80 Bibliotektiltak	40 770 000	1 173 229 000
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01 Driftsutgifter	91 428 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	5 032 000	
	70 Utenlandske krigsgraver i Norge	4 635 000	
	71 Tilskudd til regionale pilegrimsentre	9 840 000	110 935 000
328	Museer m.m.		
	70 Det nasjonale museumsnettverket	2 722 065 000	
	78 Andre museums- og kulturverntiltak	86 680 000	2 808 745 000
329	Arkivformål		
	01 Driftsutgifter	496 766 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 065 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 488 000	
	78 Arkivtiltak	28 920 000	552 239 000
	Sum Kulturformål		11 780 326 000
	Medieformål m.m.		
334	Film- og dataspillformål		
	01 Driftsutgifter	148 128 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 977 000	
	50 Filmfondet	693 000 000	
	72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	55 000 000	
	73 Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	154 180 000	
	75 Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 910 000	
	78 Film- og dataspilltiltak	43 330 000	1 124 525 000

Kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Anno museum	83 910	89 200
Aust-Agder museum og arkiv	27 170	28 110
Baroniet Rosendal	2 365	2 445
Blaafarveværket	12 425	12 850
Buskerudmuseet	27 420	28 360
Bymuseet i Bergen	22 240	23 000
Dalane Folkemuseum	6 595	6 820
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	9 730	10 065
Galleri F 15	15 360	15 890
Gudbrandsdalsmusea	5 745	5 945
Hardanger og Voss museum	14 100	15 585
Haugalandmuseet	8 115	8 390
Helgeland museum	21 800	22 550

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Henie Onstad Kunstsenter	15 690	19 730
Jærmuseet	24 680	25 530
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	58 480	60 490
Kraftmuseet	8 380	8 670
Kunstsilo	25 780	26 670
Lillehammer Museum	88 010	91 030
MiA – Museene i Akershus	38 740	41 770
Midt-Troms Museum	6 620	6 850
Mjøsmuseet	13 440	13 900
Musea i Sogn og Fjordane	47 200	49 220
Museene Arven	30 760	33 020
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	7 121	7 365
Museene i Sør-Trøndelag (MiST)	170 400	176 250
Museet Midt	16 295	16 855
Museum Nord	27 390	28 330
Museum Stavanger	28 030	28 990
Museum Vest	23 560	24 370
Museumssenteret i Hordaland	14 660	15 765
Nasjonalmuseet	969 450	1 002 730
Nordlandsmuseet	22 750	23 530
Nordmørsmusea	12 855	15 500
Nordnorsk Kunstmuseum	39 220	40 570
Nord-Troms Museum	5 090	5 265
Norsk Bergverksmuseum	20 200	21 890
Norsk Folkemuseum	215 940	223 360
Norsk Industriarbeidermuseum	25 630	26 510
Norsk Luftfartsmuseum	16 635	17 205
Norsk Teknisk Museum	48 370	50 030
Nynorsk kultursentrum	26 450	27 360
Næs Jernverksmuseum	3 055	3 160
Oslo museum	16 245	17 800
Perspektivet Museum	4 420	4 575
Preus museum	18 980	19 630
Randsfjordmuseet	9 890	10 230

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Romsdalsmuseet	11 705	12 105
Ryfylkemuseet	7 445	7 700
Sunnhordland Museum	5 040	5 215
Svalbard Museum	2 300	2 880
Sør-Troms museum	15 955	16 505
Telemark Museum	21 695	23 440
Valdresmusea	14 940	15 455
Varanger Museum	17 005	17 590
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta Museum	4 530	4 685
Vest-Agder-museet	36 860	38 130
Vestfoldmuseene	45 900	47 480
Vest-Telemark Museum	8 565	8 860
Viti	30 320	31 360
Østfoldmuseene	36 060	37 300

Kap. 328, post 78 Museums- og kulturverntiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Astrup Fearnley Museet	1 000	1 030
Christian Radich	12 860	13 320
Det Internasjonale Barnekunstmuseet ¹	5 300	
Fullriggeren Sørlandet	14 790	15 320
Ishavsmuseet Aarvak	1 140	1 180
Jødisk Museum i Oslo	8 500	8 800
Jødisk Museum Trondheim	2 890	2 990
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – håndverksutdanning		2 600
Norsk Skogfinsk Museum	9 800	10 150
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	5 180	5 365
Sametinget – Dávvirat Duiskkas	2 300	2 300
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	19 140	19 825

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2026.

Kunnskapsdepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *Museum, Vitensenter*

(s.18)

Regjeringa foreslår å løyve 65 mill. kroner til forprosjekt for Noregs arktiske universitetsmuseum ved UiT som samlar museet i nye bygg i Tromsø sentrum.

(s.104)

Kap. 224 Tilskot til freds- og menneskerettssenter

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
70	Freds- og menneskerettssenter	141 776	173 927	180 188
71	Det europeiske Wergelandsenteret	13 247	20 757	21 504
Sum kap. 224		155 023	194 684	201 692

Kunnskapsdepartementet gir tilskot til åtte freds- og menneskerettssenter. Sentera er uavhengige stiftingar.

Post 70 Freds- og menneskerettssenter

Posten omfattar driftstilskot til desse freds- og menneskerettssentera:

- Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) (Oslo)
- Falstadsenteret (Levanger)
- Arkivet freds- og menneskerettighetssenter (Kristiansand)
- Nansen Fredssenter (Lillehammer)
- Narviksenteret– Raftostiftelsen (Bergen)
- Stiftelsen 10. august (Oslo)

Aktiviteten til sentera er mellom anna retta mot grunnopplæringa. Dei einskilde sentera har særskilde nasjonale eller regionale oppgåver som er nærare definerte i tilskotsbrev til sentera.

Løyvinga omfattar òg eit tilskot til Raftostiftelsen for utbygging og oppgradering av Raftohuset.

Mål for 2026

Målet med tilskotet er dokumentering, forskning på og formidling av demokrati, fred og menneskerettar, fangehistorie og folkemord.

Resultat i 2024

Det har vore stor aktivitet ved alle sentera i 2024. Om lag 50 000 elevar frå ungdomsskular og vidaregåande skular deltok i undervisningstilboda til freds- og menneskerettssentera i 2024, tilsvarende som i 2023. Sentera rapporterer om auka etterspurnad etter tilboda deira, inkludert kurstilbodet Demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske haldningar (Dembra). Det har òg vore ein auke i digitale læringstilbod ved sentera. Samla besøkte om lag 150 000 personar sentera i 2024, ein auke frå 2023.

Arbeidet med å styrke dokumentasjon, forskning og oppdatering av ulike nasjonale register blei vidareført i 2024. I tillegg til undervisningstilbod blei det gjennomført ei rekke utstillingar, arrangement og markeringar ved alle sentera, mellom anna på Den internasjonale Holocaustdagen.

HL-senteret hadde i 2024 stor aktivitet, med mange besøkande og arrangement og ei rekke nye undervisningstilbod. Undervisningsopplegget om Holocaust i Noreg har blitt tilpassa elevar på mellomtrinnet. Alle undervisningstilbod har blitt revidert til å inkludere ein kort introduksjon til folkemordet på romane. I 2024 starta òg arbeidet med ei ny Holocaust-utstilling som er planlagt opna i 2028.

Falstadsenteret hadde òg meir aktivitet retta mot ungdomsskulane, medan besøk frå vidaregåande skular er på eit stabilt høgt nivå. Senteret har auka undervisningsaktivitet i Møre og Romsdal og på Helgeland. I desse regionane er det òg stor auke i skular som ønsker å delta i Dembra. Minnestadene rundt Falstad leir er utvikla vidare.

Arkivet freds- og menneskerettssenter har hatt eit målretta arbeid mot barn og unge for å verne om eit samfunn der fridom, demokrati og menneskerettar står sterkt. I 2024 var fagdagar for vidaregåande skule eit populært tilbod. Gjennom den nye podkasten Fortid, nåtid, framtid har dei ei ny plattform for å nå ut med historia. Det digitale fangearkivet, fanger.no, vart òg utvikla vidare.

Nansen Fredssenter er eit kunnskapssenter og ein møteplass for freds- og dialogarbeid. Dilemma i krig og fred stod sentralt i arbeidet på senteret gjennom 2024. På Nansenseminaret i juni vart det sett søkelys på temaet Beredskap for fred – kva treng vi for å sikre fred og førebygge krig.

Narviksenteret hadde i 2024 ein liten nedgang i talet på besøkande og deltakarar i undervisningsaktivitet. Senteret har arbeidd med dei samiske perspektiva som oppfølging av Sannings- og forsoningskommisjonen.

Raftostiftelsen gjennomførte mange prosjekt og hadde høgt aktivitetsnivå i 2024. Luis Manuel Otero Alcántara fekk Raftoprisen 2024. I statsbudsjettet for 2024 løyvde Stortinget 15 mill. kroner til oppstart av eit treårig prosjekt for utviding og oppgradering av Raftohuset i Bergen, jf. Innst. 12 S (2023–2024).

Budsjettforslag for 2026

Departementet foreslår å løyve 180,2 mill. kroner på posten.

I revidert budsjett for 2025 vart det løyvd 1,5 mill. kroner på posten til Stiftelsen 10. august. Departementet foreslår å vidareføre løyvinga i 2026.

I Meld. St. 13 (2024–2025) Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft varsla regjeringa at det i 2025 skal setjast i gang eit arbeid med ein ny strategi for freds- og menneskerettssentera for åra som kjem. Departementet tek sikte på å lansere ein ny

strategi i løpet av hausten 2025. Regjeringa varsla i tillegg at det skal etablerast eit nasjonalt senter for innsats mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme. Senteret blir lagt til ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter, som vil være vertskap for det nye nasjonale senteret.

Prosjektet med å utvide og oppgradere Raftohuset i Bergen har ei kostnadsramme på 85 mill. kroner. Departementet foreslår å løyve 35 mill. kroner til prosjektet i 2026. Det blir òg foreslått ei tilsegnfullmakt på 85 mill. kroner knytt til prosjektet, jf. vedtak IV nr. 1.

Tabell 4.4 Tilskot til freds- og menneskerettssenter i 2026

	(i 1 000 kr)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	49 151
Falstadsenteret	32 099
Arkivet freds- og menneskerettighetssenter	23 248
Nansen Fredssenter	11 083
Narviksenteret	14 147
Raftostiftelsen	44 960
Stiftelsen 10. august	5 500
Sum	180 188

(s.114)

114

Prop. 1 S
Kunnskapsdepartementet

2025–2026

Tabell 4.9 Organisasjonar som fekk grunntilskot over kap. 225, post 75 i 2024

(i kroner)	
Organisasjon	Beløp
Kristne Friskolers Forbund	424 819
Kulturskolerådet	28 776 000
Kunst i skolen	850 000
Kunst og design i skolen	724 500
Landslaget for norskundervisning	659 000
Leser søker bok	164 000
Montessori Norge	256 055
Musikk i skolen	1 000 000
Norsk Tourette Forening	161 500
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund	32 006
Operasjon Dagsverk	646 000
Samarbeidsforum for praktiske og estetiske fag	4 695 000
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner	461 400
Senter for dansepraksis i skole, utdanning og forskning	411 715
Sex og politikk	678 000
Skeiv Ungdom	822 000
Steinerskoleforbundet	125 117
Stiftelsen Barnevakten	300 000
Stiftelsen Geitmyra matkultursenter for barn	1 326 880
Stiftelsen Lillehammer museum	6 456 000
Stiftinga Magasinett	1 206 000
Unge funksjonshemmede	615 200
Ungt Entreprenørskap Norge	580 000
WorldSkills Norway	4 284 000
Totalsum	108 700 497

Budsjettforslag for 2026

Departementet foreslår å løyve 112,5 mill. kroner på posten. Dette er ei nominell vidareføring av løy-

vinga frå 2025. Løyvinga skal innfri tilsegner om tilskot som blei gitt frå 2024, med atterhald om Stortingets løyvingsvedtak.

(s.133)

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringa

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	1 624 294	1 164 444	752 443
22	System for kompetanse- og karriereutvikling	1 647 923	1 604 202	2 026 156
61	Tilskot til rettleiing for nyutdanna lærarar	67 729	145 390	225 769
62	Tilskot til skulebibliotek og bøker, <i>kan nyttast under post 21</i>		50 000	103 150
63	Tilskot til utstyr og læringsarenaer på 1.–10. trinn		160 000	190 920
65	Tilskot til skulemiljøteam og beredskapsteam		115 000	125 000
71	Noregs forskingsråd – Tilskot til vitensenter	115 585	119 977	124 296
Sum kap. 226		3 455 531	3 359 013	3 547 734

Post 71 Noregs forskingsråd – Tilskot til vitensenter

Vitensentera er lærings- og opplevingssenter for teknologi, naturvitskap og matematikk, der dei besøkande lærer gjennom eksperimentering og praktisk utforsking. Sentera fungerer som eit nasjonalt nettverk og tilbyr praktiske og tverrfaglege undervisningstilbod som er forankra i læreplanane.

Dei regionale vitensentera er viktige verkemiddel for å auke interesse for, og gi kunnskap om, teknologi og realfag. Dette er kompetanseområde Noreg har stort behov for. Sentera samarbeider tett med skular, kommunar og lærarutdanningar. Dei bidreg med verktøy, ressursar og fagleg støtte til lærarar i heile landet. Sentera følger opp nasjonale strategiar og tilbyr inkluderande og inspirerande læringsarenaer i og utanfor skulen.

Hausten 2025 er det 13 vitensenter i Vitensenterprogrammet i Forskingsrådet:

- Jærmuseet – Sandnes og Nærbø
- Nordnorsk vitensenter – Tromsø
- Vitensenteret i Oslo v/Norsk Teknisk Museum
- Vilvite – Bergen
- DuVerden – Porsgrunn
- Vitensenteret i Trondheim – Trondheim
- Vitensenteret Innlandet – Gjøvik
- Inspiria Science Center – Østfold
- Sørlandet vitensenter – Arendal, Kristiansand og Kvinesdal
- Vitenparken Campus Ås – Ås
- Atlanterhavsparken – Ålesund

Mål for 2026

Målet med tilskotet er å auke interessa for teknologi og realfag.

Resultat i 2024

I 2024 fekk 13 regionale vitensenter midlar frå denne posten. Sentera hadde samla sett betydeleg fleire besøkande i 2024 enn i 2023. Vitensentera leverte i 2024 undervisning til om lag 366 000 elevar og lærarar. Dette er over 23 000 fleire enn året før. Totalt nådde vitensentera ut til om lag 1 350 000 besøkande i 2024. Evalueringar viser at tilboda har høg kvalitet og blir vurderte som eit verdifullt supplement til undervisninga i realfag på skulen.

Budsjettforslag for 2026

Departementet foreslår å løyve 124,3 mill. kroner på posten.

Løyvinga omfattar 23,7 mill. kroner til talentsenterordninga. Tilskotet går til dei same seks sentera som har fått tilskot tidlegare. Innanfor løyvinga vil det bli gitt eit tilskot på 0,3 mill. kroner til Vitensenterforeningen. Fordelinga av tilskotet til vitensentera blir vedteken av styret i Vitensenterprogrammet. Styret blir oppnemnt av Noregs forskingsråd. I styret sit mellom anna representantar frå akademia og næringslivet.

(s.203) Under Post 50 Statlege universitet og høgskular, kan nyttast under post 70, og post 70 Private høgskular, kan nyttast under post 50

Universitetsmusea

Fem universitet har eit særskilt ansvar for å ta hand om vitskapelege samlingar og drive museum med publikumsutstillingar. Universitetsmusea hadde 67 000 fleire besøkande i 2024 enn i 2023. Besøktala for dei botaniske hagane er haldne utanfor, på grunn av problem med å registrere besøkande i 2023 og 2024. Skuleklassar og barnefamiliar er viktige målgrupper for formidlinga ved universitetsmusea. Vikingskipshuset ved Kulturhistorisk museum i Oslo er stengt på grunn av nybygging. Kulturhistorisk bygg ved Universitetsmuseet i Bergen er stengt for rehabilitering med særskild vekt på brannsikring. Nokre av utstillingane blir viste i naturhistorisk bygg i mellomtida.

Forskning er grunnlaget for formidling og utstillingar ved universitetsmusea. Den vitskapelege publiseringa per fagleg tilsett har auka frå 2023 til 2024 ved dei fleste universitetsmusea, medan ho har gått litt ned ved universiteta elles.

Noregs arktiske universitetsmuseum

Departementet foreslår å løyve 65 mill. kroner i 2026 til forprosjekt for Noregs arktiske universitetsmuseum ved UiT. Konseptet som regjeringa har valt for prosjektet, inneber at universitetsmuseet skal samlast i nye bygg i Kulturkvartalet i Tromsø sentrum. Når forprosjektet er ferdig og kvalitetssikra eksternt, vil regjeringa kome tilbake til eventuelt forslag om løyving for å starte opp prosjektet. 45 mill. kroner går til prosjektering av byggeprosjektet som Statsbygg er ansvarleg for, og 20 mill. kroner går til UiT for prosjektering av brukarutstyrsprosjektet.

(s.207)

Vikingtidsmuseet

Prosjektet for å bygge nytt vikingtidsmuseum fekk startløyving i 2020 og skal vere ferdig sommaren 2027. Regjeringa foreslår 350 mill. kroner til byggeprosjektet og 150 mill. kroner til utstyrsprosjektet i 2026. Osebergskipet blei flytta til nybygget i september 2025. Resterande skip og sledar blir flytta i perioden fram mot våren 2026.

(s.223)

Frå 2024 har Noregs forskingsråd teke over forvaltninga av talentsentera ved seks av vitensentera i Vitensenterprogrammet. I revidert budsjett for 2025 blei løyvinga på post 21 auka med 0,3 mill. kroner til dette. Departementet foreslår å vidareføre denne løyvinga på 0,3 mill. kroner i 2026.

(s.315)

Delmål 12.8

Innan 2030 sikre at alle menneske i heile verda har relevant informasjon om og forståing av berekraftig utvikling og eit levesett som er i harmoni med naturen.

Skulen skal bidra til at elevane utviklar naturglede, respekt for naturen og klima- og miljømedvit. Elevane skal få oppleve naturen og sjå han som ei kjelde til nytte, glede, helse og læring. Berekraftig utvikling som tverrfagleg tema i skulen skal legge til rette for at elevane kan forstå grunnleggjande dilemma og utviklingstrekk i samfunnet og korleis dei kan handterast. Berekraftig utvikling handlar om å verne om livet på jorda og sikre behova til menneske som lever i dag, utan å øydelegge moglegheitene framtidige generasjonar har til å dekke sine behov. Ei berekraftig utvikling bygger på forståinga av samanhengen mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold. Levesettet og ressursbruken til menneska har konsekvensar lokalt, regionalt og globalt.

Gjennom arbeid med temaet skal elevane utvikle kompetanse som gjer dei i stand til å ta ansvarlege val og handle etisk og miljøbevisst. Elevane skal få forståing for at handlingane og vala til den enkelte betyr noko. Temaet rommar problemstillingar knytte til miljø og klima, fattigdom og fordeling av ressursar, konflikter, helse, likestilling, demografi og utdanning. Elevane skal lære om samanhengen mellom dei ulike aspekta ved berekraftig utvikling.

Noreg slutta seg til Global Biodiversity Information Facility (GBIF) i 2004 og etablerte ein norsk node ved Naturhistorisk museum ved UiO i 2005. Gjennom GBIF blir digitale data delte, med informasjon om funnstad, funntidspunkt og anna. Over 800 mill. artsobservasjonar globalt er gjorde gratis tilgjengelege for alle. GBIF bidreg på denne måten til overføring av naturdata frå industrialiserte land til det globale sør. Det er lagt ned stor innsats i å digitalisere vitskapelege samlingar ved dei norske universitetsmusea gjennom mange år, men framleis er det delar av dei eldre samlingane som ikkje er digitaliserte, og dermed ikkje tilgjengelege gjennom GBIF. GBIF Noreg har per i dag gjort nesten 55 mill. observasjonar frå totalt 241 land og regionar tilgjengelege. Dei aller fleste observasjonane er frå Noreg, inkludert Svalbard og Jan Mayen.

(s.332)

Byggtabellar for universitet og høyskular

Tabell 3.1 Ordinære prosjekt under bygging i 2026, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, kap. 1530, post 31 og 33 og kap. 2445, post 31 og 33 og brukarutstyrsprosjekt over kap. 1530, post 45¹

Institusjon	Prosjekt	Kostnadsramme i mill. kroner, prisnivå 1.7.2026	Bruttoareal (m ²)
Universitetet i Oslo og Oslo universitetssjukehus	Livsvitskapsbygget	13 611	97 500
Universitetet i Oslo	Midlar til utstyr og inventar for Livsvitskapsbygget	1 447	
Universitetet i Oslo	Vikingtidsmuseum på Bygdøy, tilbygg og rehabilitering	4 107	Nybygg: 9 300 Ombygging: 3 800
Universitetet i Oslo	Midlar til utstyr og inventar for Vikingtidsmuseet	357	
Nord universitet	Blått bygg	658	
Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet (NFD prosjekteigar)	Norsk havteknologisenter	5 775	46 400
Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet (NFD prosjekteigar)	Midlar til utstyr og inventar for Norsk havteknologisenter	5 658	
Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet	Ny campus i Trondheim for Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet	8 258 ²	91 000
Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet	Midlar til utstyr og inventar for ny campus i Trondheim for Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet	649	
Universitetet i Bergen	Nybygg for Griegakademiet	853	9 500
Universitetet i Bergen ³	Midlar til utstyr og inventar for nybygg for Griegakademiet	205	

¹ Kostnadsrammene er utan midlar til kunstnarisk utsmykning.

² Kostnadsramma inkluderer NTNUs andel av kostnader til infrastruktur o.a. på 454 mill. kroner (som skal dekkast innanfor uendra løyving for NTNU).

³ Universitetet i Bergen er ansvarleg for utstyrsprosjektet, som blir finansiert over Kunnskapsdepartementets kap. 260, post 50.

Tabell 3.2 Brukarfinansierte prosjekt under bygging i 2026, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, kap. 2445, post 34¹ og brukarutstyrsprosjekt over kap. 260, post 50¹

Institusjon	Prosjekt	Kostnadsramme i mill. kroner	Bruttoareal (m ²)
Høgskulen på Vestlandet	Tilbygg og ombygging ved Campus Haugesund	484	4 500

¹ Tabellen viser byggeprosjekt innanfor statens husleigeordning, der investeringskostnaden for prosjektet blir betalt tilbake gjennom husleige til Statsbygg.

 Tabell 3.3 Byggeprosjekt med prosjekteringsløyve, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, kap. 1530, post 30 og kap. 2445, post 30 og 32¹

Institusjon	Prosjekt	Kostnadsramme i mill. kroner	Bruttoareal (m ²)
Nord universitet	Kudalsveien 4	Ikkje fastsett	1 100
Universitetet i Tromsø	Noregs arktiske universitets- museum	45 ²	

¹ Tabellen viser både forslag frå regjeringa for 2026 og byggeprosjekt der Stortinget har vedteke ei løyving til vidare planlegging og prosjektering av bygget. Prosjekteringsmidlane er løyvde over kap. 1530, post 30 for prosjekt utanfor statens husleigeordning, og kap. 2445, post 30 for prosjekt innanfor statens husleigeordning, og kurantprosjekt på over 100 mill. kroner under programmering eller prosjektering, kap. 2445, post 32.

² Kostnadsramma gjeld forprosjektmidlar til byggeprosjektet. Regjeringa foreslår òg 20 mill. kroner til forprosjektering av brukarutstyrsprosjektet, kap. 260, post 50.

Forsvarsdepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *Museum*

(s.24)

Tabell 1.2 Økte bevilgninger til LTP-formål i 2026

Kap.	Økning til LTP-formål (mill. kroner)
1700 Forsvarsdepartementet	5,0
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	287,2
1716 Forsvarets forskningsinstitutt	0
1720 Forsvaret	2 483,5
1730 Forsvarshistorisk museum	0
1735 Etterretningstjenesten	438,3
1740 Statens graderte plattformtjenester	76,3
1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	888,0
Sum	4 178,3

(s.35)

Utgifter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Pst. endr. 25/26
1700	Forsvarsdepartementet	12 952 387	20 860 768	3 198 173	-85
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	12 641 625	13 292 615	14 686 436	10
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	299 157	352 701	375 165	6
1720	Forsvaret	44 104 691	46 588 725	49 217 279	6
1730	Forsvarshistorisk museum	-	178 688	188 452	5
1735	Etterretningstjenesten	3 407 020	4 299 296	4 838 629	13
1740	Statens graderte plattformtjenester	-	608 387	858 139	41
1750	Militær støtte til Ukraina	-	-	67 206 000	-
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	35 335 450	38 280 917	38 615 492	1
1791	Redningshelikoptertjenesten	749 201	607 429	608 658	0
Sum kategori 04.10		109 489 530	125 069 526	179 792 423	45

(s.36)

Inntekter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Pst. endr. 25/26
4700	Forsvarsdepartementet	177 705	13 245	15 055	14
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	6 115 490	6 343 703	7 472 045	18
4720	Forsvaret	1 672 989	1 042 384	724 289	-31
4730	Forsvarshistorisk museum	-	12 500	14 433	15
4740	Statens graderte plattformtjenester		212 776	250 928	18
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	3 561 874	2 279 163	1 712 476	-25
4791	Redningshelikoptertjenesten	577 237	482 425	482 425	0
4799	Militære bøter	604	500	500	0
5645	Rygge 1 AS – utbytte	-	-	15 000	-
	Sum kategori 04.10	12 105 900	10 386 696	10 687 151	3

(s.41)

Stiftelsen KNM Narvik

Stiftelsen KNM Narvik ble opprettet i 2005, og mottok fregatten KNM Narvik i 2007. Siden den gang har stiftelsen driftet fartøyet som et museumsskip. Fregatten ligger fortøyd på militært område på Karljohansvern i Horten. Fregatten vedlikeholdes og driftes av stiftelsen, ved hjelp av Venneforeningen KNM Narvik. Stiftelsen har utarbeidet et treårig konsept, Marinens veteranskip, for å innlemme flere fartøyer i gjenstandssamlingen. Arbeidet med å innlemme fartøyene skjer i samarbeid med blant annet Forsvarshistorisk museum og Forsvaret.

I 2024 og i 2025 ble Stiftelsen KNM Narvik tildelt 2,5 mill. kroner i et enkeltstående tilskudd som et bidrag for å realisere konseptet. 2026 markerer slutfasen av realiseringen.

Regjeringen foreslår et enkeltstående tilskudd til Stiftelsen KNM Narvik i 2026 på om lag samme nivå som i 2025 som et bidrag i slutfasen av realiseringen av Marinens veteranskip.

Kap. 4700 Forsvarsdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	27 141	13 245	15 055
02	IKT-virksomhet	125 563	-	-
85	Utbytte	25 000	-	-
	Sum kap. 4700	177 705	13 245	15 055

(s.46)**Post 01 Driftsinntekter**

Posten omfatter i hovedsak inntekter vedrørende viderefakturering av husleie og andre driftsutgifter.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,8 mill. kroner, hvorav 1,3 mill. kroner er knyttet til økte inntekter fra salg av internrevisjonstjenester fra Forsvarsdepartementets internrevisjon til Forsvarshistorisk museum.

(s.63)**Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum****Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum**

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	-	176 113	185 784
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	-	2 575	2 668
	Sum kap. 1730	-	178 688	188 452

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarshistorisk museum og tilskuddsordninger forvaltet av etaten.

Forsvarshistorisk museum ble etablert som etat under Forsvarsdepartementet 1. januar 2025. Samfunnsoppdraget til Forsvarshistorisk museum er å formidle Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie og den militære kulturarv og tradisjon. Forsvarshistorisk museum skal bidra til en opplyst debatt omkring krig og konflikt, fred og demokrati. Forsvarshistorisk museum består av syv museer, formidlingsvirksomheten på Akershus slott og en rekke museumsmagasiner. Etaten forvalter på vegne av Forsvarsdepartementet store og viktige gjenstandssamlinger knyttet til Norges forsvars- og militærhistorie, fra den vanlige soldats hverdag til banebrytende teknologiske og taktiske

fremskritt. Til sammen bidrar samlingen til å gi et helhetlig innblikk i forsvarshistorien gjennom tidene.

Forsvarshistorisk museum forvalter tilskuddsordning for historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig og støtte til faglitteratur om norsk okkupasjonshistorie.

Hovedprioriteringer 2026

Hovedprioriteringer i 2026 vil være å fortsette arbeidet med å bevare, videreutvikle og tilgjengeliggjøre samlingene, utøve forskningsaktivitet og videreutvikle formidlingsvirksomheten. Forsvarshistorisk museum skal fortsette arbeidet med å øke egeninntjeningen som bidrag inn i arbeidet med å modernisere virksomheten.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Forsvarshistorisk museums oppgaver innenfor gjenstandsforvaltning, forskning og formidling samt husleie og ulike drift- og administrative kostnader.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 9,7 mill. kroner, hvorav 5,3 mill. kroner knytter seg til lønns- og priskompensasjon og 4,4 mill. kroner knytter seg til tekniske endringer som inkluderer styrking innenfor Forsvarshistorisk museums oppgaver.

Samlet foreslås det bevilget 185,8 mill. kroner på posten.

Tabell 3.9 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	176,1
Pris- og lønnskompensasjon	5,3
Tekniske endringer	4,4
Forslag 2026	185,8

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres

Posten omfatter tilskuddsordninger Forsvarshistorisk museum forvalter.

Det foreslås en bevilgning på posten på 2,7 mill. kroner, som innebærer en videreføring fra saldert budsjett 2025 i tillegg til priskompensasjon.

Tilskudd til historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig.

Tilskuddsordningen støtter prosjekter som er med å bidra til ny kunnskap om og anerkjennelse av innsats for Norge under andre verdenskrig. Tilskuddsordningens formål og bestemmelser for tildeling fremgår av forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. Tilskuddet foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Støtte til faglitteratur om norsk okkupasjonshistorie

Tilskuddsordningen støtter utgivelser av norskspråklige bøker om okkupasjonstiden, med fokus på kvalitet og dybde. Omsøkte prosjekter skal tilfredsstillende vitenskapelige og faglitterære kriterier i henhold til ordningens retningslinjer Tilskuddet foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Kap. 4730 Forsvarshistorisk museum

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	-	12 500	14 433
	Sum kap. 4730	-	12 500	14 433

Post 01 Driftsinntekter

Posten dekker driftsinntektene til Forsvarshistorisk museum. Dette består i all hovedsak av inntekter fra billettsalg og annen forretningsmessig virksomhet ved museene under Forsvarshistorisk museum.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,9 mill. kroner, hvorav 0,9 mill. kroner er priskompensasjon. Øvrig økning på posten er knyttet til økt inntektsgrunnlag i form av blant annet økte billettinntekter og butikksalg med tilsvarende utgifter på kap. 1730, post 01.

Det foreslås en bevilgning på posten på 14,4 mill. kroner.

Det legges opp til at Forsvarshistorisk museum kan nytte seg av muligheten for eksterne gaver i ulike former. Gaver kan bidra til modernisering og er ofte knyttet til spesifikk formidlingsvirksomhet eller konkrete gjenstander. Mottak av gaver håndteres innenfor rammene for gavemottak i staten og i tråd med museumsetiske regler.

Kap.	Post		Kroner	Kroner
1730		Forsvarshistorisk museum		
	01	Driftsutgifter	185 784 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 668 000	188 452 000
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 838 629 000	4 838 629 000
1740		Statens graderte plattformtjenester		
	01	Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45</i>	702 806 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	155 333 000	858 139 000
1750		Militær støtte til Ukraina		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79</i>	28 610 000 000	
	79	Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 21</i>	38 596 000 000	67 206 000 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 903 657 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	316 133 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i>	34 295 093 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	450 609 000	38 615 492 000
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	01	Driftsutgifter	608 658 000	608 658 000
		Sum alle	179 792 423 000	179 792 423 000
		Sum departementets utgifter	179 792 423 000	179 792 423 000

Kap	Post		Kroner	Kroner
	47	Salg av eiendom	10 250 000	7 472 045 000
4720		Forsvaret		
	01	Driftsinntekter	724 289 000	724 289 000
4730		Forsvarshistorisk museum		
	01	Driftsinntekter	14 433 000	14 433 000
4740		Statens graderte plattformtjenester		
	01	Driftsinntekter	250 928 000	250 928 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01	Driftsinntekter	37 632 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 024 844 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000	1 712 476 000
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	01	Driftsinntekter	482 425 000	482 425 000
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	500 000
		Sum Forsvarsdepartementet	10 672 151 000	10 672 151 000
		Renter og utbytte mv.		
5645		Rygge 1 AS		
	85	Utbytte	15 000 000	15 000 000
		Sum Renter og utbytte mv.		15 000 000
		Sum departementets inntekter	10 687 151 000	10 687 151 000

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

		(1000 kroner)									
		2023			2024			2025			2026
Kap. Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	1	5 505 151	360 860	6 565 858	6 236 577	283 025	6 712 195	7 400 174	292 755	8 625 617	-28 260
	47	3 993 600	393 675	3 666 464	4 736 401	670 103	5 929 430	5 892 441	1 067 650	6 060 819	267 774
1716 Forsvarets forskningsinstitutt	51	252 010	-3 806	290 854	273 357	14 133	299 157	352 701	58 162	375 165	13 000
1720 Forsvaret	1	35 432 556	2 516 684	40 900 282	40 164 620	3 395 665	44 052 458	46 539 225	4 981 037	49 165 997	781 177
	71	44 305	2 937	42 796	48 237	0	42 525	49 500	2 005	51 282	0
1730 Forsvarshistorisk museum	1	0	0	0	0	0	0	176 113	52 166	185 784	-2 290
	71						0	2 575	0	2 668	0
1735 Etterretningstjenesten	21	2 955 881	316 001	3 127 522	3 345 180	237 235	3 407 020	4 299 296	494 911	4 838 629	438 248
1740 Statens graderte plattformtjenester	1	0	0	0	0	0	0	608 387	180 368	702 806	83 032
	45						0			155 333	0
1750 Militær støtte til Ukraina	21						0			28 610 000	28 610 000
	79						0			38 596 000	38 596 000
1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	1	2 106 718	118 756	2 446 180	2 308 484	90 606	2 620 592	2 549 575	146 449	2 903 658	267 804
	44	147 690	12 500	94 698	165 312	7 500	216 483	256 733	85 800	316 133	53 141

Nærings- og fiskeridepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *museum* og *musea*

(s.151)

Kystkultur

Det settes av om lag 17 mill. kroner til kystkultur. Formålet er å ivareta den maritime kulturarven gjennom å bidra til finansiering av Kystverkmusea. Kystverkmusea er et nettverkssamarbeid mellom Lindesnes Fyrmuseum, Jærmuseet, Sunnmøre Museum, Museum Nord og Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark. Kystverkmusea dokumenterer og formidler etatens historie i tråd med mål om at Kystverkets kulturarv skal være grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping.

(s.343)

Post 01 Leie av bergrettigheter og eiendommer

Inntektene kommer fra leie av bergrettigheter og utleie av gruveeiendommer. Det foreslås en bevilgning på 104 000 kroner i 2026. Det foreslås også at bortfeste av gruver til museale formål kan skje vederlagsfritt, jf. forslag til vedtak XVIII.

XVIII

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

Utenriksdepartementet

Søkeord Kultur

[Gå til PDF](#)

(s.39)

Kap. 115 Næringsfremme, kultur og informasjon

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	9 597	10 606	10 988
22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	16 749	14 658	15 186
70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	42 724	38 571	32 241
71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	14 597	15 382	15 936
Sum kap. 115		83 667	79 217	74 351

Fremme av norsk nærings- og kulturlivs internasjonale muligheter, norske synspunkter og samfunnsinteresser er en integrert del av utenrikspolitikken og blant utenrikstjenestens viktigste oppgaver. Næringsfremmearbeidet vil i stor grad følge de strategiske eksportsatsingene regjeringen beslutter på grunnlag av forslag fra Nasjonalt eksportråd.

Regjeringen ser også politikk, økonomi, omdømme og kultur i sammenheng. Internasjonalt kulturfremme bidrar på alle disse feltene. Kulturinnsatsen videreutvikler norsk kunst og kultur, bygger internasjonal anerkjennelse for Norge, og bidrar til gode relasjoner til viktige samarbeidsland. Samtidig brukes tiltakene til å sette søkelys på verdier og tema som er viktige for Norge.

Post 21 Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen dekker spesielle driftsutgifter til Utenriksdepartementets virksomhet i inn- og utland for å fremme norsk kultur i utlandet. Dette omfatter driftsutgifter som påløper når andre departementer, etater eller fagmiljøer forvalter tilskuddsmidler eller utfører oppgaver på vegne av Utenriksdepartementet. Bevilgningen dekker utgifter til satsinger og arrangementer som Norge, ved departementet eller utenriksstasjonene, er med å arrangere. Den dekker også andre tiltak som bidrar til kulturfremme, bl.a. presse- og ekspertreiser til Norge, analyser, møter, konferanser og andre arrangementer.

Budsjett 2026 Det foreslås bevilget 11 mill. kroner i 2026.

Post 22 Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, kan overføres, kan nyttes under post 71

Bevilgningen dekker spesielle driftsutgifter til Utenriksdepartementets næringsfremmevirksomhet i inn- og utland. Dette omfatter utgifter til profilering av satsinger og arrangementer der Norge er vertskap. Bevilgningen dekker også andre tiltak som bidrar til næringsfremme, bl.a. analyser, møter og konferanser. En stor andel av bevilgningen benyttes til å styrke utenriksstasjonene for å gjøre dem bedre rustet til å fremme norsk næringsliv. Dette er spesielt viktig i lys av en mer uforutsigbar handelssituasjon globalt, samt det raske tempoet i energiomstillingen og det grønne skiftet. Midlene vil kunne gå til lønn for midlertidig lokalt ansatte og ekstern innleid kompetanse.

Budsjett 2026

Det foreslås bevilget 15,2 mill. kroner i 2026.

Post 70 Kultur- og informasjonsformål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen dekker støtte til tiltak for å fremme norsk kultur i utlandet, fremme norske perspektiv og strategiske interesser og øke interessen for og kunnskapen om Norge og norske forhold.

Kulturarbeidet skjer i tett kontakt med norsk kulturliv, herunder kulturinstitusjonene og Kultur- og likestillingsdepartementet. Bransjenes og fagmiljøenes prioriteringer ligger til grunn for kultursatsingene.

Samarbeidet mellom Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og organisasjonene i nettverket Norwegian Arts Abroad (NAA) står sentralt. NAA består av Performing Arts Hub Norway (PAHN, tidl. Danse- og Teatersentrum), Design og arkitektur Norge (DOGA), Music Norway (MN), Norsk Filminstitutt (NFI), Norwegian Crafts (NC), Norwegian Literature Abroad (NORLA) og Office for Contemporary Art Norway (OCA). På vegne av departementet administrerer disse organisasjonene søknadsbaserte reise- og fraktstøtteordninger for kunstneres profesjonelle oppdrag i utlandet, samt arrangørstøtte og støtte til internasjonale delegatprogram. Utenriksstasjonene forvalter tilskudd til aktører på viktige internasjonale kulturarenaer som presenterer norsk kunst og kultur. For å øke etterspørselen etter norske artister internasjonalt støtter stasjonene norsk kulturliv og bransjeaktører gjennom tilskudd, informasjon og nettverksbygging lokalt.

Mål 2026

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Norsk kulturliv har fått flere internasjonale muligheter og bredere internasjonal kontaktflate.
- Norsk kultureksport har økt.
- Relevante målgrupper har fått mer kunnskap om Norge, norske synspunkter og forhold.

Prioriteringer 2026

Et vitalt, sterkt og mangfoldig kunstfelt i hele landet krever internasjonale muligheter og samarbeid, som gir inntjening og kunstnerisk utvikling. For å oppnå dette vil regjeringen prioritere innsatsen på de viktigste internasjonale kulturarenaene, og med de toneangivende aktørene. Geografisk satses det i de viktigste markedene, som er Frankrike, Norden, Storbritannia, Tyskland og USA. For enkelte kulturfelt er også Italia og Japan viktige markeder. Videre prioriteres også andre land med stor utenrikspolitisk betydning, som India, Kina og Polen.

I mange land er kulturfeltet viktig for å pleie og styrke bilaterale forhold. Internasjonaliseringen av norsk kultur gir derfor også gode muligheter for å fremme norske interesser og grunnleggende

verdier. Kulturen skaper rom for samtaler om sensitive tema fordi rammen rundt og måten det tas opp på er mindre konfliktskapende. Regjeringen prioriterer også denne siden ved kulturfremmearbeidet.

Rapport 2024

Rapporten dekker arbeidet med kultur- og informasjonsformål under både post 21 og post 70.

(s.40)

Norsk kulturliv har fått flere internasjonale muligheter og bredere internasjonal kontaktflate

(...)

Innen visuell kunst ble 83 utstillinger av én eller flere norske og Norgesbaserte kunstnere tildelt reise- og fraktstøtte til utstillinger i utlandet. 10 kunstnere og kuratorer deltok i residensprogrammer i Kyoto, Brussel, Berlin, New York og Lusaka. Til åpningen av Kunstsilo i Kristiansand bidro utenriktjenesten til pressebesøk, som ga meget god uttelling i internasjonale medier. Utenriktjenesten bisto også de større museene med å promotere visning av eldre og moderne norsk kunst i utlandet. I Italia satte utstillinger av Edvard Munch i Milano og i Roma publikumsrekorder. I Paris fikk Harriet Backer-utstillingen meget god publikumsoppslutning. I tilknytning til utstillingene tok ambassadene i Roma og Paris initiativ til presentasjon av flere norske kulturuttrykk.

Gjennom den søknadsbaserte reisestøtteordningen på kunsthåndverksfeltet ble det gjennomført 57 prosjekter i 19 land. Ekspertbesøk til Norge la til rette for 179 møter mellom internasjonale fagpersoner og Norges-baserte kunstnere og skapte nye spennende muligheter for en rekke kunstnere og gallerier. Et høydepunkt var soloutstillingen av smykkekunstneren Sigurd Bronger på Die Neue Sammlung i Munchen. Utstillingen er en av de største anerkjennelsene man kan oppnå innen smykkefeltet. Økte residensmuligheter gjorde det mulig for 19 kunsthåndverkere å gjennomføre residensopphold i USA, Mexico, Sverige, Danmark, Grønland og Finland.

(...)

Utenriktjenesten har hatt tett kontakt med Barentssekretariatet og kulturpartnere i nord, inkludert med samiske samarbeidspartnere, for å bistå i arbeidet for internasjonale muligheter og eksport, samt for å reorientere virksomheten bort fra russiske samarbeidspartnere til et sterkere fokus på det nordiske samarbeidet og urfolk.

(s.41)

Norsk kultureksport har økt

De mulighetene som aktivitetene omtalt over bidrar til å skape, og som i sin tur leder til flere internasjonale oppdrag for norske kunst- og kulturutøvere, øker også kulturbransjenes samlede inntekter fra utlandet.

SSB har tall for eksport av tjenester, men grupperer her kulturelle tjenester sammen med fritidsaktiviteter og sport, hvilket gjør statistikken lite anvendelig. Kulturdirektoratets Kunst i tall for 2024 publiseres først senere i 2025. Derfor benyttes Kulturdirektoratets rapport Musikk i tall for

2023, som inneholder de mest oppdaterte, relevante og presise tallene for kultursektoren. Her rapporteres det om en nedgang i konsertinntektene i Norge, samtidig som det var en oppgang i inntektene fra konserter som norske artister gjennomførte i utlandet. Økningen var 16 pst., fra omkring 220 til 260 mill. kroner. Vederlagsinntektene for norsk musikk har hatt en positiv vekst de siste tre årene og oppgis å være på sitt høyeste nivå i perioden som er målt. Inntektene herfra var på i overkant av 1,3 mrd. kroner i 2023. Dette tilsvarer en oppgang på 6 pst. fra 2022.

Vederlagsinntektene fra Norge utgjør over 90 pst., men det er inntektene fra utlandet som har hatt den største endringen i 2023: en økning på 13 pst. fra året før.

Relevante målgrupper har fått mer kunnskap om Norge, norske synspunkter og norske forhold

Utenriksstasjonene gjennomførte i 2024 en rekke aktiviteter for fremme av grunnleggende verdier, norske synspunkter og forhold. Blant disse var demokrati og ytringsfrihet, mangfold og inkludering, herunder bl.a. urfolks rettigheter, likestilling og LHBTI. Dette ble gjort som del av kulturaktiviteter, som skapte rom for dialog om sensitive verdier og tema, og/eller gjennom egne seminarer, ved deltakelse på konferanser og arrangement og i sosiale medier. Utenriksstasjonene og kulturaktørene satte søkelys på tema og verdier som Norge fremmer i internasjonale fora, skapte rom for debatt og bidro til å spre kunnskap og gi legitimitet til dem som jobbet for fremme av disse tema og verdiene i vertslandene. Aktivitetene fant sted i en rekke europeiske land og i bl.a. Brasil, India, Mexico, Sør-Afrika og Sør-Korea.

Budsjett 2026

Det foreslås bevilget 32,2 mill. kroner i 2026. Det er en reduksjon på 6,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2025. Reduksjonen fører til at prosjektmidler til aktørene i NAA-nettverket for internasjonale aktiviteter og kompetansehevende tiltak reduseres i 2026.

(s.104)

Post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.

Bevilgningen dekker den andelen av kontingenter til internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av som kan rapporteres som offisiell utviklingshjelp (ODA). I henhold til vedtak i OECDs utviklingskomité (DAC) kan en bestemt andel av de enkelte lands bidrag til organisasjonenes virksomhet registreres som ODA. ODA-andelene vurderes jevnlig og kan bli endret av OECDs utviklingskomité i løpet av budsjettåret. For Verdens helseorganisasjon (WHO) dekker bevilgningen hele det pliktige bidraget, inkludert andelen som ikke kan rapporteres som offisiell utviklingshjelp.

Tabellen under viser anslag for de pliktige bidragene i 2026. Anslagene er usikre av flere grunner. De fleste bidragene betales i utenlandske valutaer og vil derfor være avhengig av valutakursen ved utbetaling. Budsjett for 2026, og dermed fordelingen av de pliktige bidragene mellom medlemslandene, er heller ikke vedtatt for flere av organisasjonene.

Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
FN – regulært bidrag	115 418	114 550	116 800
Verdens helseorganisasjon (WHO)	41 441	41 000	49 400
FNs fredsbevarende operasjoner	35 949	53 500	48 000
FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO)	31 049	31 200	29 500
Europarådet	23 225	23 000	29 300
Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE)	24 470	25 000	24 900
Den internasjonale arbeidslivsorganisasjon (ILO)	19 829	19 285	19 400
Det internasjonale atomenergibyrå (IAEA), inkl. Fondet for teknisk samarbeid i IAEA	17 715	18 000	18 600
FNs organisasjon for industriell utvikling (UNIDO)	10 228	10 300	11 000
Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM)	6 504	7 450	7 400
Mellomstatlig konsultasjonsforum om migrasjon, asyl og flyktninger (IGC)			1 480
Forørkningskonvensjonen (UNCCD)	1 846	620	640
Humanitær nedrustning		500	570
<i>Refusjon av pliktige bidrag som forvaltes av andre departementer</i>			
FNs miljøprogram (UNEP) – Klima- og miljødepartementet	32 043	31 468	30 239
FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) – Kunnskapsdepartementet	14 581	14 609	14 959
Den internasjonale kreftunionen (IARC) – Kunnskapsdepartementet	4 388	4 404	4 424
Den internasjonale teleunion (ITU) – Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	3 495	3 384	3 528
Verdensunionen for bevaring av naturens mangfold (IUCN) – Klima- og miljødepartementet	2 998	2 941	3 053
FNs rammekonvensjon om klimaendringer (UNFCCC) – Klima- og miljødepartementet	1 577	1 673	1 796

(s.110)

Den norske støtten til UNESCOs Aschbergprogram bidro til å fremme kunstnerisk frihet gjennom 13 sivilsamfunnsorganisasjoner i over 16 land. Programmet jobbet med statlige institusjoner i 24 land for å styrke juridiske og politiske rammeverk. Det ble etablert et nytt, regionalt rammeverk for kulturarbeideres rettigheter i Mellom-Amerika. Fordrevne kunstnere og kulturinstitusjoner i Sudan og Ukraina fikk muligheten til å opprettholde sitt arbeid gjennom midlertidige oppholdsordninger i trygge omgivelser. Innsatsen la til rette for institusjonelle reformer og økt grasrotkapasitet til å beskytte kunstneres ytringsfrihet, inkludert i kritesituasjoner.

Energidepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *Museum*

(s.45)

Kap. 1800 Energidepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	238 476	261 041	270 264
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 50, 71 og 72</i>	28 640	39 300	44 600
50	Overføring til andre forvaltningsorgan, <i>kan overførast</i>	2 900	2 250	1 000
60	Utsira kommune – havvindutvikling			3 000
70	Tilskot til internasjonale organisasjonar mv.	11 356	10 500	14 500
71	Norsk Oljemuseum	16 950	16 800	17 400
72	Tilskot til energiformål, <i>kan overførast, kan nyttast under post 21</i>	14 390	13 000	18 000
Sum kap. 1800		312 712	342 891	368 764

(s.47)

Post 71 Norsk Oljemuseum

Departementet foreslår å løyve 17,4 millionar kroner til Norsk Oljemuseum.

Museet er eit nasjonalt senter som formidlar informasjon og kunnskap om utviklinga av petroleumsvirksomheita og kva virksomheita har hatt og har å seie for det norske samfunnet. Hovudoppgåva til museet er å dokumentere og formidle den norske oljehistoria ved å samle inn, omarbeide og lagre historisk kjeldemateriale og gjere dette tilgjengeleg gjennom utstillingar og publikasjonar. Drifta blir finansiert gjennom offentlege tilskot frå stat, fylkeskommune og kommune, avkastning frå fondsmidlar, bidrag frå industrien og egne inntekter.

Resultat 2024

Norsk Oljemuseum fekk i 2024 offentlege tilskot på om lag 21 millionar kroner til drift, der 16,2 millionar kroner kom frå Energidepartementet. I tillegg fekk museet tilsegn om 1,5 millionar kroner til ei ny utstilling om berekraftig energiframtid, der 0,75 millionar kroner blei utbetalt i 2024. Dei samla inntektene var om lag 46,8 millionar kroner. Med rundt 160 000 besøkande gav billettsalet høge inntekter.

Museumsbygget fylte 25 år, og jubileet blei markert med ei veke med arrangement, inkludert feiring med statsråden, ordføraren og andre inviterte. Det blei gjennomført omfattande vedlikehald og investeringar for framtida, med mål om å styrke opplevinga for gjestane.

Frå mars til november 2024 presenterte museet utstillinga «Det var en gang en reder...», som handla om historia til den norske riggnæringa. Reiarane kom frå ein skipsfartstradisjon og hadde risikovilje, kapital og maritim kompetanse som var avgjerande i satsinga på boreriggjar.

Museet har eit skoletilbod tilpassa alle klassetrinn. Undervisningsopplegga er knytte til læreplanen og dekker tema som geologi, matematikk, energi, historie, samfunnsøkonomi og samfunnsfag. Ein grunnpilar i museet sitt skoletilbod er Energirommet der alle elevar i 9. trinn i Stavanger kommune deltek i undervisningsopplegg. I 2024 hadde museet om lag 8 500 skoleelevar på besøk gjennom ulike formidlingsopplegg og undervisningsdagar for lærarstudentar ved Universitetet i Stavanger.

(s.76)

Gjennom tilskot til Anno Norsk skogmuseum, Kraftmuseet, det freda kraftanlegget Tysso I og Telemarkskanalen har NVE bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie.

RME har også levert ein rapport til departementet med vurderingar av forvaltningsregimet til havs, kva rolle reguleringsmyndigheita bør ha, og

kva problemstillingar som bør vurderast tidleg i utgreiinga og bygginga av havvind.

Kap. 1820 Noregs vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	902 491	928 000	1 031 800
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	99 649	107 000	110 500
22	Flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 45 og 60</i>	338 226	353 000	383 000
23	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i>	51 375	60 000	60 000
25	Krise- og hastetiltak i samband med flaum- og skredhendingar, <i>kan overførast, kan nyttast under post 61</i>	69 307	100 000	150 000
26	Reguleringsmyndigheita for energi	80 746	83 500	96 300
45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast, kan nyttast under post 22</i>	20 797	32 000	39 000
60	Tilskot til flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under post 22</i>	33 801	100 000	210 000
61	Tilskot til krise- og hastetiltak i samband med flaum- og skredhendingar, <i>kan nyttast under post 25</i>	108 383	100 000	
62	Fordeling av inntekt frå avgift på vindkraft	278 630	371 000	360 000
72	Tilskot til flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 22 og 60</i>	8 653		
73	Tilskot til utjamning av overføringstariffar	18 000	18 000	
74	Tilskot til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overførast</i>	7 100	9 100	9 100
75	Straumstønadsordning, <i>overslagsløyving</i>	3 688 256	4 800 000	1 900 000
76	Straumstønad for nærvarme, <i>kan overførast</i>	3 773	5 000	4 500
77	Noregspris for straum, <i>overslagsløyving</i>			9 100 000
78	Noregspris for fjernvarme, <i>overslagsløyving</i>			500 000
79	Straumstønad for fjernvarme, <i>overslagsløyving</i>			35 000
Sum kap. 1820		5 709 187	7 066 600	13 989 200

(s.89)

Post 74 Tilskot til museums- og kulturminnetiltak, kan overførast

Departementet foreslår å løyve 9,1 millionar kroner i tilskot til museums- og kulturminnetiltak. Midlane skal bidra til å sikre og formidle kulturarv knytt til vassdrag, energi og tekniske kulturminne.

Telemarkskanalen

Departementet foreslår eit tilskot på 5 millionar kroner til rehabilitering og vedlikehald av dei vassdragstekniske anlegga i Telemarkskanalen. Tilskotet skal sikre at anlegga er i samsvar med NVEs retningslinjer for tilsyn og revurdering av vassdragsanlegg, forskrift om sikkerheit ved vassdragsanlegg og vassressurslova.

Resultat 2024

Det blei utbetalt 3 millionar kroner til rehabilitering og vedlikehald av dei vassdragstekniske anlegga.

Kraftmuseet

Departementet foreslår eit tilskot på 2,3 millionar kroner til Kraftmuseet i Ullensvang kommune. Tilskotet skal dekke lønns- og prosjektkostnader til eitt årsverk ved museet og kostnader til vedlikehald av det freda kraftanlegget Tysso I. Det skal bidra til å formidle og dokumentere historier om vatn og energi med hovudvekt på vasskraft, kraftoverføring, flaum, konsekvensar av inngrep og dessutan miljøtiltak og vern av vassdrag. Midlane skal også nyttast til drift og vidareutvikling av nettstaden kraftlandet.no, ein felles nettstad for museumssamarbeidet som dokumenterer og formidlar vassdrags- og energihistoria. I tillegg skal det utviklast og arrangerast ulike aktivitetar for undervisningssektoren.

Resultat 2024

Det blei utbetalt 2,3 millionar kroner til dokumentasjon og formidling ved Kraftmuseet, inkludert 0,5 millionar kroner til vedlikehald av det freda kraftanlegget Tysso I. Museet har også i 2024 bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie.

Anno Norsk skogmuseum

Departementet foreslår eit tilskot på 1,8 millionar kroner til Anno Norsk skogmuseum i Elverum kommune. Tilskotet skal dekke lønns- og prosjektkostnader til eitt årsverk ved museet og bidra til formidling og dokumentasjon av historier om vatn og energi med hovudvekt på vasskraft, kraftoverføring, flaum, konsekvensar av inngrep og i tillegg miljøtiltak og vern av vassdrag. Midlane skal også nyttast til drift og vidareutvikling av nettstaden kraftlandet.no og til utvikling og gjennomføring av aktivitetar for undervisningssektoren.

Resultat 2024

Det blei utbetalt 1,8 millionar kroner til dokumentasjon og formidling ved Anno Norsk skogmuseum. Museet har også i 2024 bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie.

(s.192)

Forslag

Under Energidepartementet blir i Prop. 1 S (2025–2026)
statsbudsjettet for budsjettåret 2026 dei forslag til vedtak som følger, førde opp:

Kapitla 1800, 1810, 1820, 1825, 1850, 1860, 4800, 4810, 4820, 4860 og 5582

I			
Utgifter:			
Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
1800	Energidepartementet		
	01 Driftsutgifter	270 264 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 50, 71 og 72</i>	44 600 000	
	50 Overføring til andre forvaltningsorgan, <i>kan overførast</i>	1 000 000	
	60 Utsira kommune – havvindutvikling	3 000 000	
	70 Tilskot til internasjonale organisasjonar mv.	14 500 000	
	71 Norsk Oljemuseum	17 400 000	
	72 Tilskot til energiformål, <i>kan overførast, kan nyttast under post 21</i>	18 000 000	368 764 000
	Sum Administrasjon		368 764 000
Petroleum m.m.			
1810	Sokkeldirektoratet		
	01 Driftsutgifter	454 600 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	205 000 000	
	23 Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i>	50 000 000	709 600 000
	Sum Petroleum m.m.		709 600 000
Energi og vassressursar			
1820	Noregs vassdrags- og energidirektorat		
	01 Driftsutgifter	1 031 800 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	110 500 000	
	22 Flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 45 og 60</i>	383 000 000	
	23 Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i>	60 000 000	
	25 Krise- og hastetiltak i samband med flaum- og skredhendingar, <i>kan overførast, kan nyttast under post 61</i>	150 000 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	26	Reguleringsmyndigheita for energi	96 300 000
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast, kan nyttast under post 22</i>	39 000 000
	60	Tilskot til flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under post 22</i>	210 000 000
	62	Fordeling av inntekt frå avgift på vindkraft	360 000 000
	74	Tilskot til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overførast</i>	9 100 000
	75	Straumstønadsortning, <i>overslagsløyving</i>	1 900 000 000
	76	Straumstønad for nærvarme, <i>kan overførast</i>	4 500 000
	77	Noregspris for straum, <i>overslagsløyving</i>	9 100 000 000
	78	Noregspris for fjernvarme, <i>overslagsløyving</i>	500 000 000
	79	Straumstønad for fjernvarme, <i>overslagsløyving</i>	35 000 000
1825		Energieffektivisering og -omlegging	13 989 200 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	14 000 000
	50	Klima- og energifondet	1 300 000 000
	60	Tilskot til energitiltak i kommunale bygg, <i>kan overførast</i>	300 000 000
		Sum Energi og vassressursar	15 603 200 000
		Klima, industri og teknologi	
1850		Klima, industri og teknologi	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	70 000 000
	50	Fond for CO ₂ -handtering	80 000 000
	70	Gassnova SF	105 000 000
	71	Teknologisenter Mongstad	69 000 000
	72	Langskip – fangst og lagring av CO ₂ , <i>kan overførast</i>	1 900 000 000
	73	Noregs forskingsråd, <i>kan overførast</i>	1 085 000 000
	75	Norwegian Energy Partners	45 000 000
		Sum Klima, industri og teknologi	3 354 000 000
		Sikkerheit og arbeidsmiljø i petroleumsverksemda og anna industriverksemd til havs	
1860		Havindustritilsynet	
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i>	385 300 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	26 000 000
	23	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i>	4 000 000
		Sum Sikkerheit og arbeidsmiljø i petroleumsverksemda og anna industriverksemd til havs	415 300 000
		Sum departementets utgifter	20 450 864 000

Justis- og beredskapsdepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *Museum*

(s.214)

Tabell 6.1 Samla oversikt over enkeltstående tilskot under Justis- og beredskapsdepartementet i 2026

Tilskotsmottakar	Kap.	Post	Tilskot i 2025 (i 1 000 kr)	Forslag 2026 (i 1 000 kr)
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) (drift av nettportal)	400	70	4 886	0
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (tiltak for å forebyggje vald i nære relasjonar / informasjonskampanje)	400	70	1 078	0
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvordsforebygging (nasjonal konferanse)	400	70	450	0
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvordsforebygging (tiltak for å forebyggje vald i nære relasjonar / informasjonskampanje)	400	70	400	0
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) (tilskot til drift)	433	70	0	3 400
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) (drift av nettportalen dinutvei.no)	433	70	0	4 886
Nasjonalt senter for innsats mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme	433	70	0	29 500
Rosa kompetanse justis	433	70	1 000	0
Krisesentersekretariatet (Rosa-prosjektet)	440	70	5 600	5 600
Norsk Elektroteknisk Komite (NEK), Norsk brannvernforening	451	70	8 037	8 326
Telenor Kystradio og Avinor Svalbard ¹	455	72	145 422	0
Redningsselskapet	455	73	145 422	150 657
Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)	470	72	0	3 360
Svalbard kyrkje	480	50	6 230	6 500
Svalbard museum	480	50	15 740	16 000
FNs høgkommissær for flyktningar (UNHCR)	490	73	11 806	10 500
Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM)	490	75	8 980	4 479

¹ Staten overtek eigarskap og forvaltning av kystradiotenesta frå og med 1. januar 2026. Tilskotet til Telenor blir dermed avvikla. Løyvinga til døgnkontinuerleg tårnteneste på Svalbard blir flytta til kap. 454, post 01, og er å rekne som ei driftsutgift for redningshelikoptertenesta.

Svalbardbudsjettet

[Gå til PDF](#)

(s.13)

1.4.3 Andre aktørar

På svalbardbudsjettet blir det løyvd midlar til fleire statlege aktørar som er styrte av dei respektive fagdepartementa:

- Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard (DMF)
- Kystverket
- Statsbygg Svalbard
- Skattekontoret på Svalbard
- Norsk Polarinstitutt
- Meteorologisk institutt

Svalbard Museum og Svalbard kyrkje får òg løyvingar over svalbardbudsjettet. I tillegg har ei rekkje andre statlege aktørar verksemd på Svalbard, som blir finansiert utanfor svalbardbudsjettet. Det gjeld bl.a.

- Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
- Miljødirektoratet
- Riksantikvaren
- Nav
- Avinor
- Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS)
- Universitetssjukehuset Nord-Noreg HF ved Longyearbyen sjukehus
- Statens kartverk
- Svalbard globale frøkvelv
- Norsk helsenett SF
- Forbrukartilsynet
- Tolletaten
- Nærings- og fiskeridepartementet, som forvaltar grunneigedom på Svalbard direkte, med lokalt tilsette

(s.31)

4.9 Kultur- og likestillingsdepartementet

4.9.1 Svalbard Museum

Svalbard Museum er eit natur- og kulturhistorisk museum lokalisert i Svalbard forskingspark i Longyearbyen. Museet er innlemma i Det nasjonale museumsnettverket. I tillegg til løyvinga over svalbardbudsjettet kap. 0004 Svalbard Museum får museet midlar over Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett, kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.

I 2024 hadde Svalbard Museum om lag 54 000 besøkande.

For 2025 er det løyvd 2,3 mill. kroner i ordinært driftstilskot til Svalbard Museum på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett. Regjeringa foreslår ei løyving på 2,9 mill. kroner til Svalbard Museum over Det nasjonale museumsnettverket i 2026, jf. vedlegg 1.

Svalbard Museum får løyving på svalbardbudsjettet òg, jf. omtale under kap. 0004, post 70.

4.9.2 Nordnorsk Kunstmuseum

Nordnorsk Kunstmuseum viste i 2024 tre større utstillinger i lokala til kunstsenteret Nordover i Longyearbyen.

4.9.3 Stiftinga Artica Svalbard

Formålet med stiftinga er bl.a. å utvikle det norske kunst- og kulturfeltet og å styrke den kulturelle og kreative næringa på Svalbard. Regjeringa foreslår ei løyving på 3,2 mill. kroner til Artica Svalbard på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett, kap. 325 Allmenne kulturformål, post 72 Kultursamarbeid i nordområda, jf. vedlegg 1.

4.9.4 Andre tilskot

Regjeringa foreslår ei løyving på 240 000 kroner til kulturtiltak på Svalbard på kap. 325 Allmenne kulturformål, post 72 Kultursamarbeid i nordområda, jf. vedlegg 1. Tilskotet blir kanalisert gjennom Longyearbyen lokalstyre.

Svalbardposten får mediestøtte frå Medietilsynet på kap. 335, post 71 etter reglane i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Tilskotet blir rekna ut etter opplagstala. Svalbardposten fekk 1,2 mill. kroner i produksjonstilskot i 2024.

(s.38)

5 Oversikt over forslag til løyvingar på svalbardbudsjettet 2026

Den følgjande oversikta viser rekneskapstal for 2024, vedtekte budsjett for 2025 og forslag til løyving på svalbardbudsjettet for 2026. Nærmare

omtale av svalbardrekneskapen 2024 finst i Meld. St. 3 (2024–2025) *Statsrekneskapen 2024*.

(i 1 000 kr)			
	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
Utgifter	806 070	697 339	804 028
Inntekter	801 866	697 339	804 028

Utgifter på programkategori 06.80 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Pst. endr. 25/26
0001	Tilskot til Svalbard kyrkje	6 000	6 230	6 500	4,3
0003	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	359 400	281 670	240 404	-14,7
0004	Tilskot til Svalbard Museum	14 900	15 470	16 000	3,4
0005	Sysselmeisteren (jf. kap. 3005)	96 782	95 500	106 038	6,0
0006	Sysselmeisterens transportteneste (jf. kap. 3006)	244 623	266 199	282 724	11,0
0007	Tilfeldige utgifter	54 018	0	0	0,0
0008	Tilskot til energistøtte i Longyearbyen	0	0	118 800	
0009	Kulturminnetiltak (jf. kap. 3009)	2 479	2 490	2 580	3,6
0011	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	2 476	2 540	2 632	3,6
0017	Norsk Polarinstitutt – refusjon	4 100	4 250	4 403	3,6
0018	Navigasjonsinnretningar	4 255	4 750	5 050	6,3
0019	Meteorologisk institutt – husleige Bjørnøya og Hopen	8 141	8 400	8 702	3,6
0020	Statsbygg, Svalbard	2 373	2 500	2 590	3,6
0022	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 3022)	6 524	7 340	7 604	3,6
	Sum kategori 06.80	806 071	697 339	804 028	15,3

(s.45)

Post 70 Tilskot til Svalbard Museum

Løyvinga skal gå til å dekke delar av husleiga og andre bygningsmessige kostnader for Svalbard Museum i Svalbard forskingspark. Løyvinga skal vidare dekke drift av dei kulturhistoriske magasinane og lønn og bustadutgifter for stillinga som konservator og samlingsforvaltar.

I tillegg til denne løyvinga blir det tildelt midlar til Svalbard Museum på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett, kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.

Det er foreslått ei løyving på posten på 16,0 mill. kroner.

(s.56)

Forslag til vedtak om løyving av utgifter og inntekter for administrasjonen av Svalbard for budsjetterminen 2026

I Utgifter:

Kap.	Post	Svalbardbudsjettet	Per post Kr	Sum kap. Kr
0001		Tilskot til Svalbard kyrkje		
	70	Tilskot til Svalbard kyrkje	6 500 000	6 500 000
0003		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	50	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	240 404 000	240 404 000
0004		Tilskot til Svalbard Museum		
	70	Tilskot til Svalbard Museum	16 000 000	16 000 000
0005		Syssemeisteren (jf. kap. 3005)		
	01	Driftsutgifter	106 038 000	106 038 000
0006		Syssemeisterens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	01	Driftsutgifter	282 724 360	282 724 360
0007		Tilfeldige utgifter		
	30	Skred- og bustadiltak, kan overførast	0	
	70	Diverse tilskot	0	0
0008		Tilskot til energistøtte i Longyearbyen		
	70	Tilskot til Svalbard Energi AS	118 800 000	118 800 000
0009		Kulturminnetiltak (jf. kap. 3009)		
	01	Driftsutgifter	2 580 000	2 580 000
0011		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard		
	01	Driftsutgifter	2 632 000	2 632 000
0017		Norsk Polarinstitutt – refusjon		
	50	Refusjon	4 403 000	4 403 000
0018		Navigasjonsinnretningar		
	01	Drift og vedlikehald	4 250 000	
	30	Nyanlegg og større vedlikehald, aerolykter og maritime fyr	800 000	5 050 000

2025–2026

Prop. 1 S
 Svalbardbudsjettet

63

			(1 000 kr)		
Kap.	Post		Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
595	01	Statens kartverk – drift (jordobservatoriet)	13 756	13 919	16 376
595	30	Statens kartverk – geodetisk observatorium Ny-Ålesund	34 100	33 300	33 000
<i>Kultur- og likestillingsdepartementet</i>					
325	72	Kultursamarbeid i nordområda – kulturtiltak på Svalbard	230	235	240
325	72	Kultursamarbeid i nordområda – Artica Svalbard	3 000	3 100	3 200
328	70	Det nasjonale museumsnettverket – Svalbard Museum	2 220	2 300	2 880
335 ²⁰	71	Produksjonstilskot – Svalbardposten	1 194		
<i>Kunnskapsdepartementet</i>					
253	70	Tilskot folkehøgskule	23 488	27 063	27 789 ²¹
274	70	Tilskot til Universitetssenteret på Svalbard	178 386	184 099	190 727
285 ²²	71 og 72	Noregs forskingsråd	61 178	77 000	77 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>					
1139 ²³	21	Svalbard globale frøkvelv	11 934	12 249	12 593
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>					
900	31	Miljøtiltak Svea og Lunckefjell	85 000	48 300	0
900	74	Tilskot Visit Svalbard AS	3 512	3 600	3 730
900	75	Tilskot til særskilde prosjekt	2 000	2 000	2 000
920	50 ²⁴	Tilskot til næringsretta forskning	1 400	0	0
920	70	Tilskot til næringsretta forskning	0	0	1 400
951	70	Tilskot til overvakingsprogram, Store Norske Spitsbergen Kulkompani	0	500	18
951	71	Tilskot til energitiltak, Store Norske Spitsbergen Kulkompani	14 000	0	192 000
951	72	Tilskot til opprydding koldrift, Store Norske Spitsbergen Kulkompani	0	0	134 000
951	90	Lån, Store Norske Spitsbergen Kulkompani	130 000	0	316 000
951	96	Aksjar, Store Norske Spitsbergen Kulkompani	0	0	47 800
2421	50	Innovasjon Noreg	2 100	2 300	2 300
Sum			1 216 805	931 643	1 713 115

¹ Utbetalinger etter forskrift om overskotsutdeling frå Nordpolet AS inngår ikkje i statsbudsjettet. Nærmare opplysningar finst i svalbardbudsjettet kap. 0003.

² Del av den totale løyvinga til Arbeidstilsynet som gjeld innsatsen på Svalbard. Den samla løyvinga til Arbeidstilsynet går fram av Prop. 1 S (2025–2026) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

³ Det blir ikkje produsert egne rekneskapstal for kontantstønad og barnetrygd på Svalbard. Tala i kolonnen viser budsjettal.

Barne- og Familiedepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkeord *Museum og Kulturarv*

(s.149)

Kyrkjebygga

Kyrkjene er ein viktig del av den norske kulturarven. Dei fortel om opptil 1 000 års kulturhistorie og viser noko av det fremste nasjonen har produsert innan arkitektur, kunst og handverk. Saman med gravplassane rundt er dei kjelder til oppleving og kunnskap. Dei fortel om religiøst liv som er levd, om stilhistorie, handverkstradisjonar og materialbruk opp gjennom tidene. Samstundes er dei fleste kyrkjene framleis i aktiv bruk av kyrkjelyden og som samlingsstad rundt høgtider i livet, men også som konsertarena, øvingslokale for lokale kor, møteplass for organisasjonar m.m. For mange er kyrkja eit signalbygg i lokalsamfunnet og ein stad der ein kan søkje trøyst eller samhald etter store ulukker og andre kriser som rammar samfunnet eller den einskilde.

Av dei om lag 1 630 kyrkjebygga vi har her i landet, tilhøyrer nær 1 000 av desse kategorien kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg. Dette er kyrkjebygg som Riksantikvaren har freda eller listeført. Dei fleste er det sokna i Den norske kyrkja som eig. I tillegg er nokre i privat eige, eller dei høyrer til eit anna trus- eller livssynssamfunn. Fortidsminneforeininga eig òg ein del kyrkjer, og nokre kyrkjer er det stiftelsar og museum eller staten som eig.

Forvaltinga av dei kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygga må ta høgde både for kyrkjelege behov og interesser og for nasjonale og lokale kulturmiljøomsyn. Barne- og familiedepartementet og Klima- og miljødepartementet har saman gitt nærare reglar og rettleiing om forvalting av kulturmiljøverdiane i rundskriv Q-06/2020. I Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg, sjå under, er det også teke omsyn til både kulturmiljøverdiane og dei kyrkjelege verdiane. Barne- og familiedepartementet har fremja strategien i samarbeid med Klima- og miljødepartementet.

Det er kommunen som har det økonomiske ansvaret for drifta og vedlikehaldet av alle kyrkjebygga som sokna i Den norske kyrkja eig. Den daglege forvaltinga er det dei kyrkjelege fellesråda som har ansvaret for. Det har lenge vore ei utfordring at mange av kyrkjene har eit stort etterslep i vedlikehaldet og ikkje er godt nok sikra mot brann. For å komme dette vedlikehaldsetterslepet i møte har Stortinget vedteke at staten skal ta eit større ansvar for å sikre dei kyrkjene som har størst kulturmiljøverdi, jf. oppmodingsvedtak nr. 500 og 502 av 14. april 2020 som kom i samband med handsaminga av Meld. St. 29 (2018–2019) Opplysningsvesenets fond, og oppmodingsvedtak nr. 708 16. juni 2020 som kom i samband med handsaminga av Meld. St. 16 (2019–2020) Nye mål for kulturmiljøpolitikken. Som ei oppfølging av desse oppmodingsvedtaka lanserte regjeringa Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg 21. februar 2024, som saman med Forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg, gir rammer for ein forsterka statleg innsats for dei kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygga gjennom Kyrkjebevaringsfondet, jf. omtale under.

Departementet har på denne bakgrunn sett dette målet for kyrkjebygga:

Kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg skal vere i forsvarleg stand, i tråd med bevaringsstrategien.

Dei årlege investeringsutgiftene i kyrkjebygga har lenge lege på rundt 600–700 mill. kroner, men har dei siste fem åra auka jamt. I 2024 var investeringsutgiftene for fyrste gong passert 1 mrd. kroner. Auken kan ha samband med tiltakande aktivitet i bevaringsarbeidet. I 2024 vart Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg og tilhøyrande tilskotsordning lansert, med statlege

utbetalningar på i overkant av 70 mill. kroner frå kap. 883 Kyrkjebevaringsfondet hausten 2024. Denne ordninga krev kommunal eigendel, sjå under.

Frå 2019 auka også den statlege innsatsen for kyrkjevedlikehaldet gjennom tilskotsordninga departementet hadde på kap. 882, post 61, som også kravde kommunal eigendel. Til saman har det vore løyvd om lag 240 mill. kroner til kyrkjebevaring gjennom denne tilskotsordninga. Ordninga er no avvikla og erstatta av tre bevaringsprogram for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, som er etablerte innanfor ramma av bevaringsstrategien. Dei siste tilskotsløyvingane på kap. 882, post 61, vart gitt i 2023. På denne posten er det framleis tilsegner om tilskot gitt i 2022 og 2023 som skal betalast ut i 2025.

I tillegg har staten i fleire år òg gitt tilskot til å setje i stand kyrkjebygg gjennom rentekompensasjonsordninga for kyrkjebygg over kap. 882, post 60. Sidan 2019 har det ikkje vore noka ny investeringsramme i rentekompensasjonsordninga. I 2024 vart det utbetalt rentekompensasjon på 128,3 mill. kroner, ein auke på 45,5 mill. kroner frå 2023 som følgje av auka rentenivå.

(s.150)

Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg – Kyrkjebevaringsfondet

Staten vart frå 1. januar 2023 eigar av ei rekkje eigedelar som historisk har vore forvalta av Opplysningsvesenets fond, mot at tilsvarande verdiar blir nytta til eit statleg bidrag for bevaring av kulturhistorisk verdifulle kyrkjer. Dette blir gjort med grunnlag i bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, med tilhøyrande tilskotsforskrift, og blir delvis finansiert frå fondskontoen «Kyrkjebevaringsfondet» i Noregs Bank.

Bevaringsstrategien omfattar tre bevaringsprogram etter kategoriar av kyrkjer:

1. Bevaringsprogram for mellomalderkyrkjer
2. Bevaringsprogram for kyrkjer oppførte i perioden 1537–1850
3. Bevaringsprogram for kyrkjer oppførte i perioden etter 1850

Kvart bevaringsprogram er igjen inndelt i fire innsatsområde, som er tverrgående og på eit overordna nivå peiker på kva som skal prioriterast for å nå måla i strategien:

1. Bevaring – istandsetjing, sikring og konservering
2. Kunnskap og kompetanse
3. Oppleving og formidling
4. Engasjement og deltaking

Bevaringsstrategien og tilskotsforskrifta omfattar om lag 1 000 kyrkjebygg som er freda eller listeførte av Riksantikvaren, uavhengig av eigarskap. Unntaket er kyrkjer som staten eig eller fullfinansierer, som mellom anna Akershus slottskirke og Nidarosdomen. Dei ulike bevaringsprogramma gjer det mogleg å målrette innsatsen i tråd med behova frå dei ulike periodane. I tida fram til 2030 har mellomalderkyrkjer prioritet.

Samla er midlane som skal nyttast til kyrkjebevaring, fastsette til å vere 10 mrd. kroner i 2024kroner, sjå nærare omtale i Prop. 104 S (20232024) og Prop. 1 S (2024–2025). Dette er såleis forpliktinga som skal nyttast til bevaringsstrategien i planperioden fram mot 2054. Samanhengen

mellom verdien av forpliktinga og dei årlege løyvingane til føremålet går fram av tabelloppstilling under kap. 883, post 60. Sjå også nærare omtale av tilskotsordninga under den posten.

Løyvinga til kyrkjebevaring var på 100 mill. kroner i 2024 og 300 mill. kroner i 2025. Etter ei opptrapping dei fyrste åra kan det løyvast inntil 500 mill. 2024-kroner årleg til bevaring av kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg. Tempoet i opptrappinga er avhengig av talet og storleiken på godkjende søknader og kapasiteten i marknaden til denne typen oppdrag. Ei tilsegnfullmakt gjer at tilskotsordninga blir føreseieleg for kyrkja og kommunane. For 2026 er det på bakgrunn av innmeldt behov frå programstyret for Kyrkjebevaringsfondet føreslått ei løyving på 400 mill. kroner, sjå omtale under kap. 883 post. 60.

Når tilskotsordninga og talet på kyrkjer som får tilskot, aukar, er det naudsynt å styrkje kapasiteten hos programsekretariatet og hos Riksantikvaren. Det blir derfor føreslått at løyvinga til drift av programsekretariatet og Riksantikvaren aukar med om lag 9 mill. kroner i 2026.

Tilskotsordninga tok til å gjelde frå 23. juni 2024, og den fyrste utlysinga kom kort tid etter. Det vart då lyst ut midlar til føreprosjekt og hovudprosjekt som allereie var sette i gang eller var ferdigprosjekterte og klare til å setjast i gang, slik at midlar kunne komme til utbetaling i 2024. Mellomalderkyrkjer i stein hadde prioritet. Det kom inn 102 søknader på til saman om lag 580 mill. kroner. Av tilskotsramma på 100 mill. kroner vart det løyvd tilskot for om lag 90 mill. kroner og utbetalt nærare 72 mill. kroner. Eit fleirtal av dei innvilga søknadene gjaldt hovudprosjekt, med samla tilskot på 87 mill. kroner. Av 44 prosjekt var det 7 som ikkje vann å starte opp som planlagt i 2024. Desse blir følgde opp i 2025. I tillegg er det for 2025 gitt tilsegner om tilskot for til saman om lag 258 mill. kroner. Dette inkluderer tilskot som for 2025 vart lyste ut innanfor innsatsområde 2 Kunnskap og kompetanse. Totalt har 162 kyrkjer fått tilskot i fyrste og andre tilskotsrunde.

Kyrkjebevaringsfondet har i fyrste driftsåret fyrst og fremst arbeidd med gjennomføring av fyrste og andre tilskotsrunde og dessutan å svare ut spørsmål og få etablert programsekretariatet i Trondheim. I det vidare arbeidet blir det viktig for Kyrkjebevaringsfondet med erfaringsinnhenting, evaluering og utarbeiding av eit godt planverk innanfor ramma av bevaringsstrategien. Det blir også viktig å utarbeide gode måleparametrar for Kyrkjebevaringsfondet innanfor kvart av dei fire innsatsområda nemnde ovanfor, sett opp mot behova i dei tre bevaringsprogramma, i tillegg til å få på plass eit godt system for digital saksflyt som kan effektivisere prosjektprioriteringar, eigaroppfølging, kulturminnefagleg sakshandsaming, godkjenningar, økonomioppfølging og rapportering. Arbeidet med å utvikle det digitale saksflytsystemet blir viktig i 2026.

Årsrapporten for Kyrkjebevaringsfondet er eit vedlegg til årsrapporten for Riksantikvaren. I tillegg inngår informasjon om Kyrkjebevaringsfondet i årsrapporten for Riksantikvaren, sidan programsekretariatet og -styret for Kyrkjebevaringsfondet er administrativt underlagde Riksantikvaren. Årsrapporten peiker på at erfaringane frå fyrste driftsåret er gode. Det er også tydeleg at ordninga er med på å skape ein meir føreseieleg marknad for tradisjonelle handverkstenester – både for kundar og leverandørar. Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg heng saman med handverksstrategien til Riksantikvaren som vart ferdigstilt i 2024, sjå omtale i Prop. 1 S (2025–2026) for Klima- og miljødepartementet.

(s.152)

Noreg i tusen år – Nasjonaljubileet 2030

Regjeringa ønskjer at 1 000-årsjubileet for slaget på Stiklestad blir ei nasjonal markering, der Museene Arven AS (tidlegare Stiklestad Nasjonale Kultursenter) er navet i jubileet. Museene Arven AS har sekretariatsoppgåver for jubileet og for den nasjonale komiteén for Nasjonaljubileet 2030. Komiteen er sett saman på ein måte som dekkjer viktige delar av norsk samfunnsliv, og med personar som har kunnskap og evne til å bidra til at Nasjonaljubileet blir ei nasjonal markering.

Fram mot 2030 vil det vere ein jubileumsstafett med ulike tema og markeringar. Tusenårsmarkeringane skal skape engasjement, debatt og interesse for norsk historie og kulturarv i åra fram mot 2030. I 2025 var temaet «Migrasjon og identitet», og mottakarane av tilskot var «Nordenfjeldske kunstindustrimuseum: kunstprosjektet Tusenårsteppet», «Anno – Museene i Hedmark», «Agdenes Vekst AS», «Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn», «Nidaros Bispedømmeråd», og Sarpsborg Kommune. Tidlegare tema har vore «Kulturmøter og endring – 2021», «Folkestyre – 2022», «Ressurser og rikdom – 2023» og «Verdier og lovverk – 2024». I 2026 er jubileumstemaet «Slekt og samfunn». I tillegg til dei årlege temaa i jubileumsstafetten har det utvikla seg satsingsområde, såkalla Tusenårstema, som inneber fleirårige temasatsingar. Desse er «Tru i 1000 år», «Pilegrim i 1000 år», «Kunst og handverk i 1000 år», «Musikk i 1000 år», «Mat og drikke i 1000 år» og «Ung i 1000 år». For oversikt over markeringane regjeringa føreslår tilskot til i 2026, sjå postomtale under kap. 881, post 77.

Kap. 881 Tilskot til trussamfunn m.m.

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Spesielle driftsutgifter	1 915	7 388	17 754
70	Tilskot til trus- og livssynssamfunn, <i>overslagsløyving</i>	1 079 972	1 223 176	1 284 542
77	Nasjonaljubileet 2030	9 479	8 687	9 000
78	Ymse faste tiltak	19 323	18 436	24 800
	Sum kap. 881	1 110 689	1 257 687	1 336 096

(s.156)

Post 77 Nasjonaljubileet 2030

Løyvinga på posten går til tiltak i samband med Nasjonaljubileet 2030. Av løyvinga på posten føreslår departementet tilskot til jubileumstiltak, fordelt med:

- 2,66 mill. kroner til Museene Arven AS til å dekkje sekretariatsoppgåver til jubileet og for den nasjonale komiteén for Nasjonaljubileet 2030. Museene Arven AS og sekretariatet blir òg løyvd 440 000 kroner til to ulike føremål. 200 000 kroner blir løyvd til kommunikasjonstiltak, og 240 000 kroner blir løyvd til utvikling og produksjon av digital læringsressurs «Norge i tusen år» med utgangspunkt i Verdiseglas 2024.
- 660 000 kroner til Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum til kunstprosjektet «Tusenårsteppet»

- 2 mill. kroner til Sarpsborg kommune for rolla deira som hovudaktør i jubileumsstafetten i 2026
- 400 000 kroner til Museene for Kystkultur og gjenreisinga i Finnmark IKS for prosjektet «Gjesvær 1026–2026»
- 300 000 kroner til Finnmark fylkeskommune for prosjektet deira i samband med 200-årsmarkering av grensefastsetjinga mellom Noreg og Russland i 1826
- 290 000 kroner til Pilegrimsfellesskapet Sandefjord for prosjektet «Utstilling om Olav»
- 300 000 kroner til Nidaros bispedømme for ulike arrangement knytte til jubileumstemaet «Slekt og samfunn»
- 510 000 kroner til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) for to arrangement tilknytte jubileumstemaet «Slekt og samfunn»
- 400 000 kroner til Norges Kristne Råd for prosjektet «Kristendom i 1000 år»
- 250 000 kroner til Fortidsminneforeningen for prosjekt knytt til «Livsgrunnlag i 1000 år»
- 390 000 kroner til Nordmørsmusea AS ved Regionalt pilegrimssenter Smøla, av dette er 350 000 kroner fordelt til prosjektet «Verdiseilas 2026» og 40 000 kroner til prosjektet «Verdisamtaler»
- 150 000 kroner til Nordic Voices for prosjektet «Sang i ruiner»
- 250 000 kroner til Sanden Media AS for prosjektet «Produksjon av filmer om Olav»

Målet med desse tilskota er å bidra til at 1 000-årsmarkeringar skal skape engasjement, debatt og interesse for norsk historie og kulturarv i åra fram mot 2030. Kriterium for måloppnåing for dei namngitte tilskotsmottakarane omtalte ovanfor er om tildelinga er nytta i samsvar med føremålet for tilskota.

Departementet og Riksrevisjonen kan setje i verk kontroll med at midlane blir nytta etter føresetnadene. Departementet føreslår ei løyving på 9 mill. kroner i 2026.

(s.159)

Kap. 883 Kyrkjebevaringsfondet

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	8 919	16 077	17 875
60	Tilskot til kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, <i>kan overførast</i>	71 831	300 000	400 000
70	Driftstilskot bevaringsstrategi	5 000	5 190	8 287
Sum kap. 883		85 750	321 267	426 162

Post 01 Driftsutgifter

For å forvalte bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg og tilhøyrande tilskotsordning, er det oppretta eit programsekretariat i Trondheim, som er administrativt lagt til kulturminneavdelinga hos Riksantikvaren. I tillegg er det oppretta eit programstyre for ordninga og eit Nasjonalt fagråd for Kyrkjebevaringsfondet.

Løyvinga på posten skal nyttast til drift av programsekretariatet, programstyret og fagrådet mv. Løyvinga kan òg nyttast til kompetanseutviklingstiltak i kyrkjebevaringsarbeidet. Driftsutgifter for deltakinga i programsekretariatet frå Hovudorganisasjonen KA og Kyrkjerådet blir dekte på post 70. I programsekretariatet for Kyrkjebevaringsfondet er det eit behov for å auke bemanninga. I tillegg er det eit behov for å auke løyvinga til drift på grunn av investeringar i IKT og digitalt saksflytsystem. Til saman utgjer det eit meirbehov på 1,3 mill. kroner i 2026.

Departementet føreslår ei løyving på 17,9 mill. kroner i 2026, sjå òg omtale under post 70.

Post 60 Tilskot til kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, kan overførast

Løyvinga på posten dekkjer utgifter til tilskotsordninga *forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg* knytt til *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg*. Løyvinga dekkjer òg utgifter knytte til kompetansehevingstiltak for tilskotsmottakarane i tråd med føringane som går fram av innsatsområde to i bevaringsstrategien, kunnskap og kompetanse. Det skjer i regi av programsekretariatet. Sjå omtale i Prop. 104 S (2023–2024) og Prop. 1 S (2024–2025) for Barne- og familiedepartementet. Hovudelementa i tilskotsordninga er presenterte under.

Mål og målgruppe

Tilskotsordninga skal medverke til bevaring av eksteriøret til og interiøret i kulturhistorisk verdifulle kyrkjer, slik at dei kan halde fram med å vere kjelder til tru og kunnskap og gi grunnlag for oppleving, engasjement og innsikt i Noregs kulturhistorie i tråd med Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg. Viktige målgrupper for tilskotsordninga er brukarar av kyrkjebygga, lokalsamfunna rundt og publikum som nyttar seg av den nasjonale kulturarven.

Kriterium for måloppnåing

Måloppnåing blir vurdert ut frå kor mange kyrkjer som har gjennomført eller komme i gang med istandsetjingsarbeid, kor mange kyrkjer som har fått betra tilstandsgrad på klimaskal og interiør, og om det økonomiske bidraget frå kommunane til kyrkjevedlikehald er stabilt eller har auka. I tillegg vil aktivitetsnivået når det gjeld kunnskap og kompetanse, oppleving og formidling og engasjement og deltaking, inngå i vurderinga.

Tildelingskriterium

Eigarar av kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg kan søkje om tilskot til tiltak innanfor alle dei fire innsatsområda i bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg:

1. Bevaring – istandsetjing, sikring og konservering

2. Kunnskap og kompetanse
3. Oppleving og formidling
4. Engasjement og deltaking

Fylkeskommunar, kommunar, forskingsinstitutt, private utdanningsinstitusjonar, universitet, høgskular og andre relevante fagmiljø kan søkje om tilskot til tiltak innanfor innsatsområde 2. Museum, stiftelsar, foreiningar, kommunar, kyrkjelydar og frivillige organisasjonar kan i overenskomst med ein eller fleire kyrkjeigarar søkje om tilskot til tiltak innanfor innsatsområda 3 og 4.

Prosjekt som får tilskot, skal medverke til å støtte opp under målet med tilskotsordninga slik det kjem fram av tilskotsforskrifta.

Det kan søkjast om midlar til føreprosjekt og hovudprosjekt til ei kyrkje som skal bevarast. I tillegg kan det innanfor tilskotsordninga bli gitt tilskot til tiltak som ikkje har direkte samanheng med eit føreprosjekt eller hovudprosjekt på ei konkret kyrkje, mellom anna for å medverke til auka kunnskap og kompetanse eller formidling av historia til kyrkjebygga i ein kommune eller region. Nærare definisjonar og krav til føreprosjekt og hovudprosjekt mv. går fram av tilskotsforskrifta.

Det er kyrkjene med størst behov for vedlikehald og størst kulturhistorisk og kyrkjeleg verdi som vil bli prioriterte fyrst. I tillegg vil mellomalderkyrkjer bli prioriterte fram mot 2030. Omsyn til kapasiteten i marknaden, tilgangen på kvalifiserte handverkarar, behovet for kompetanseutvikling og geografisk fordeling kan få vekt.

Føreprosjekta vil vere fullt ut statleg finansierte. Hovudprosjekta vil krevje kommunal medfinansiering, med ei fordeling mellom stat og kommune som kjem fram under.

I bevaringsprogrammet for mellomalderkyrkjer vil staten som hovudregel dekkje kostnadene til hovudprosjekt etter desse intervalla:

- 50 prosent av kostnadene i intervallet 030 mill. kroner
- 75 prosent av kostnadene i intervallet 3070 mill. kroner
- 90 prosent av kostnadene over 70 mill. kroner

I dei to andre bevaringsprogramma vil staten som hovudregel dekkje kostnadene til hovudprosjekt etter desse intervalla:

- 50 prosent av kostnadene i intervallet 030 mill. kroner
- 60 prosent av kostnadene i intervallet 3070 mill. kroner
- 80 prosent av kostnadene over 70 mill. kroner

For tilskot som ikkje har ein direkte samanheng med eit konkret føreprosjekt eller hovudprosjekt på ei kyrkje, gjer tilskotsforvaltaren ei skjønsmessig vurdering av innkomne søknader ut frå kvalitet, forventa måloppnåing og behova i bevaringsprogrammet det er snakk om. Tilskotet skal som hovudregel ikkje overskride 50 prosent av kostnadene ved tiltaket.

Ordninga endrar ikkje ansvaret kommunane har for finansiering av drift og vedlikehald av kyrkjebygg etter trussamfunnslova § 14.

Oppfølging og kontroll

Tilskotsmottakaren skal levere rapport og rekneskap til tilskotsforvaltaren om korleis tilskotet har blitt brukt, saman med ei vurdering av måloppnåinga. For større tilskot kan tilskotsforvaltaren krevje delrapport og delrekneskap og også revisorattest. Tilskotsforvaltaren og Riksrevisjonen kan kontrollere at midlane blir nytta etter føresetnadene. Tilskotsforvaltaren kan òg gjennomføre stadleg tilsyn. Tilskotsforskrifta og organiseringa av Kyrkjebevaringsfondet skal evaluerast.

Tilsegn om og utbetaling av tilskot

Bevaringsarbeid på kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg er tidkrevjande prosjekt, der det er behov for føreseieleg finansiering. Det vil derfor som hovudregel bli gitt tilsegn om tilskot for heile hovudprosjektet. Tilskotsforvaltaren fastset ein utbetalingsplan med utgangspunkt i storleiken på tilskotet. Utbetaling skjer etter kvart som mottakaren har behov for å dekkje dei aktuelle utgiftene, men likevel ikkje før det som er fastsett i utbetalingsplanen. Tilskot til tiltak innanfor innsatsområde 2, 3 og 4 som ikkje er ein integrert del av eit føreprosjekt eller hovudprosjekt på ei kyrkje, blir utbetalt i ratar fastsette av tilskotsforvaltaren. Av omsyn til kapasitet på tilbydarsida og årleg budsjettbelasting skal dei samla årlege utbetalingane ikkje overstige 500 mill. 2024-kroner.

I Prop. 104 S (2023–2024) vart det lagt til grunn ei samla forplikting på 10 mrd. i 2024kroner til bevaring av kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, tilsvarende 10,41 mrd. kroner i 2025. Attståande forplikting ved utgangen av 2025 etter løytingsvedtaket til Stortinget for 2024 på 100 mill. kroner og løytingsforslaget for 2025 på 300 mill. kroner, i tillegg til utgifter til drift under kap. 883, post 01 og 70, og kap. 1429, post 01 (KLD), er 10,33 mrd. 2026-kroner, jf. tabellen under. Romartalsvedtaket for 2026 blir justert ut frå attståande forplikting ved utløpet av budsjettåret.

Tabell 4.8 Status per budsjettår for forplikting til istandsetjing av kyrkjebygg, løyvingar og attståande forplikting ved utgangen av året, alle beløp i mill. 2026-kroner

	Forplikting per 1/1	Løyving ¹ , inkl. driftsutgifter og -tilskot (Kap. 883, post 01, 60 og 70 og kap. 1429, post 01 ²)	Attståande forplikting per 31/12
2024	10 774,4	115,5	10 658,9
2025	10 658,9	332,5	10 326,4
2026	10 326,4	445,5	9 880,9

¹ Rekneskapstal der det er klart.

² Ein auke på 4,79 mill. kroner i driftsmidlar til Riksantikvaren frå 2026 er inkludert.

Budsjettforslag for 2026

Departementet legg til grunn eit behov knytt til tilskotsordninga for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg på om lag 400 mill. kroner i 2026 på kap. 883, post 60. Overslaget baserer seg på faglege råd og kartleggingsarbeid gjennomført av programsekretariatet og programstyret for Kyrkjebevaringsfondet. Dette er delvis behov knytt til vidareføring og ferdigstilling av prosjekt som fekk tilsegner om tilskot i 2024 og 2025, og delvis nye for- og hovudprosjekt som får støtte frå 2026. Departementet føreslår å auke løyvinga med 100 mill. kroner i 2026, frå 300 til 400 mill. kroner. I tillegg kjem utgifter til bevaringsstrategien under post 01 og post 70. Sjå òg omtale under kap. 3883, post 50, og forslag til romartalsvedtak.

Post 70 Driftstilskot bevaringsstrategi

Løyvinga på posten dekkjer driftstilskot for å stille fagressursar til rådvelde for programsekretariatet for Kyrkjebevaringsfondet tilsvarande 3,5 årsverk for Hovudorganisasjonen KA og 1,5 årsverk for Kyrkjerådet. For å dekkje dei faktiske kostnadene KA har til årsverka og til integreringskostnader for prosjektet digital saksflyt, og dessutan sørgje for at Kyrkjerådet og KA får lik kostnadsdekking for årsverka, føreslår departementet å auke løyvinga med 2,9 mill. kroner til 8,3 mill. kroner i 2026. Sjå òg omtale under post 01.

162

Prop. 1 S
Barne- og familiedepartementet

2025–2026

Kap. 3883 Kyrkjebevaringsfondet

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
50	Overført frå Kyrkjebevaringsfondet	90 000	100 000	
	Sum kap. 3883	90 000	100 000	

Post 50 Overført frå Kyrkjebevaringsfondet

Opplysningsvesenets fond (Ovf) vart omdanna til eit heileigd statleg aksjeselskap, Allstad AS, 1. september 2024, og eigarstyringa av selskapet er lagd til Nærings- og fiskeridepartementet etter dette. Vurderinga av utbytte og uttak frå selskapet skal vere forretningsmessig basert.

Utbytte til staten frå aksjeselskapet skal vere øyremerkte bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg jf. Prop. 82 L (20232024).

Utbyttet blir overført til ein fondskonto oppretta i Noregs Bank, kalla «Kyrkjebevaringsfondet». Når tilgjengelege midlar på fondet skal nyttast, blir desse førte som inntekt på kap. 3883, post 50. Utbytte til staten frå Allstad AS skal øyremerkjast bevaring av kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg også etter at den opphavlege forpliktinga på 10 mrd. i 2024-kroner er innfridd. Inntekta skal bidra til å finansiere utgifter til bevaringsprogramma i kyrkjebevaringsstrategien som blir løyvde over kap. 883 Kyrkjebevaringsfondet, post 60 Tilskot til kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg.

Dersom Kyrkjebevaringsfondet er for lite til å dekkje den årlege utbetalinga til bevaringsprogramma, blir det føreslått å løyve midlar utan tilsvarande inntektsløyving i tillegg. Det vart overført 200 mill. kroner frå OvF til Kyrkjebevaringsfondet i august 2024, som eit eingongsuttak før omdanning til aksjeselskap. 90 mill. kroner vart nytta i 2024. I 2025 blir det lagt opp til at attståande beløp blir ført som inntekt. Det er heller ikkje budsjettert med nye innbetalningar frå Allstad AS i 2025 eller 2026. Det ligg såleis ikkje an til å vere midlar på fondskontoen til å finansiere arbeid med bevaringsstrategien i 2026. Det blir derfor ikkje føreslått noka løyving på posten for 2026.

Løyvinga på posten blir derfor føreslått redusert med 100 mill. kroner.

Kommunal- og Distrikts departement

[Se PDF](#)

Søkeord *Museum, Kultur og Kulturarv*

Kap. 500 Kommunal- og distriktsdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	298 031	305 434	316 223
21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under post 70</i>	58 480	58 545	54 111
50	Forskingssenter	72 741	10 400	10 400
70	Diverse føremål, <i>kan overførast, kan nyttast under post 21</i>	1 875	2 293	3 376
72	Noregs forskingsråd, <i>kan overførast</i>		82 900	78 735
	Sum kap. 500	431 127	459 572	462 845

(s.49)

Post 70 Diverse føremål, kan overførast, kan nyttast under post 21

Det vil òg bli sett av 750 000 kroner til formidling om jødisk liv og antisemittisme ved Jødisk museum i Trondheim. Midlane er tilknytt eit tiltak i handlingsplanen mot antisemittisme.

Kap. 567 Nasjonale minoritetar

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
60	Romar, <i>kan overførast</i>	7 960	7 208	7 475
70	Nasjonale minoritetar, <i>kan overførast</i>	9 558	12 001	12 433
72	Dei jødiske samfunna i Noreg	14 806	16 369	17 958
73	Kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, <i>kan overførast</i>	15 664	21 351	25 120
74	Kultur- og ressurscenter for norske romar	18 266	20 460	21 197
75	Romanifolket/taterane, <i>kan overførast</i>	6 029	6 046	6 264
	Sum kap. 567	72 283	83 435	90 447

(s.83)

Post 70 Nasjonale minoritetar, kan overførast

Målet for ordninga er å styrkje nasjonale minoritetar sin kultur, deira språk og eigenorganisering. Det er eit særleg mål at organisasjonane til dei nasjonale minoritetane sjølve kan fremje interessene sine overfor ulike styresmakter. Kriterium for måloppnåing for driftstilskotet er grada av eigenorganisering hos dei nasjonale minoritetane, om språk og/eller kultur blir styrkt, og grada av deltaking i offentlege avgjerdsprosessar.

Kriterium for måloppnåing for prosjekttilskotet er talet på arrangerte prosjekt, kurs og aktivitetar som fremjar føremålet, talet på personar som deltek eller blir nådde gjennom prosjekta, grad av kontakt mellom organisasjonane, og talet på barn og unge som blir nådde.

Tilskot over ordninga kan bli gitt både som driftstilskot til organisasjonane som representerer dei nasjonale minoritetane, og som prosjekttilskot.

For å få driftstilskot er det eit krav at organisasjonen har som føremål å fremje interessene og ivareta rettane til nasjonale minoritetar i Noreg. Tilskot blir gitt ut frå ei samla skjønsmessig vurdering, mellom anna basert på talet på medlemmar, talet på lokallag og aktivitetar i organisasjonen.

Prosjekttilskot skal bidra til å styrkje språket, kulturen og identiteten til dei nasjonale minoritetane, særleg for barn og unge. Tilskot blir gitt til frivillige organisasjonar, privatpersonar, kommunar, institusjonar og føretak som har verksemd knytt til nasjonale minoritetar.

Kulturdirektoratet gir tilskot etter søknad og følgjer opp rapporteringa for bruken av tilskotsmidlane etter dei krava og vilkåra som er sette i forskrift om tilskot til nasjonale minoritetar, og eventuelle retningslinjer fastsette av Kulturdirektoratet i tilskotsbrev. Kommunal- og distriktsdepartementet er klageinstans. Kulturdirektoratet har ansvar for å evaluere ordninga.

Rapport

I 2024 fordelte Kulturdirektoratet om lag 6,1 mill. kroner i driftsstøtte til 8 organisasjonar og 4,4 mill. kroner til 28 ulike prosjekt. Driftsmidlane bidrog til at organisasjonane kunne gjennomføre faste møter og arrangement, og delta i offentlege avgjerdsprosessar. Prosjekttilskota bidrog til å styrkje språket og kulturen til minoritetane, og til auka barne- og ungdomsarbeid blant minoritetane.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Det vil bli gitt tilskot til drift av organisasjonar og til prosjekt som bidreg til å styrkje språka, kulturen og identiteten til dei nasjonale minoritetane. Det blir foreslått å løyve 12,4 mill. kroner.

(s.83)

Post 72 Dei jødiske samfunna i Noreg

Målet for tilskotet er å bidra til å motverke antisemittisme, støtte opp om synleg jødisk kultur, identitet og samfunnsliv i Noreg, og styrkje den jødiske minoriteten sine egne organisasjonar.

Eit kriterium for måloppnåing er at personar som får informasjon gjennom tiltaka, opplever å ha fått auka medvit og kunnskap om jødar i Noreg, jødedom og antisemittisme.

Vidare er det eit kriterium for måloppnåing at aktivitetar som fremjar jødisk kultur, identitet og samfunnsliv blir haldne oppe og gjort synlege i det norske samfunnet.

Tilskotet blir tildelt til Det Mosaiske Trossamfund i Oslo (DMT) og Det jødiske samfunn i Trondheim (DJST).

Kommunal- og distriktsdepartementet følgjer opp rapporteringa for bruken av tilskotsmidlane etter dei krava og vilkåra som er sette i regelverk og i tilskotsbrev.

Rapport

I 2024 vart DMT tildelt 13,1 mill. kroner mellom anna til oppfølging av informasjonstiltak i handlingsplanen mot antisemittisme, og andre tiltak og aktivitetar i deira regi. Midlane har mellom anna finansiert ordninga med jødiske vegvisarar. DJST vart tildelt 1,7 mill. kroner i 2024.

I november 2024 la regjeringa fram ein ny handlingsplan mot antisemittisme, Handlingsplan mot antisemittisme 2025–2030. Planen inneheld 22 målretta tiltak for å motverke antisemittisme. Senter for studiar av Holocaust og livssynsminoritetar (HL-senteret) publiserte i mai 2024 ei kartlegging av den norske befolkningas haldningar til jødar, som viser at negative haldningar til jødar har auka sidan 2022. I kjølvatnet av krigen i Midtausten er det sett inn auka tryggingstiltak rundt jødiske institusjonar i Noreg.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Kommunal- og distriktsdepartementet vil gi tilskot til DMT og DJST til tiltak for å motverke antisemittisme og til aktivitetar som gjer den jødiske minoriteten si historie, kultur, identitet og samfunnsliv meir synleg. I ei tid med auka antisemittisme i samfunnet er det òg viktig å styrkje jødane sine eigne organisasjonar slik at dei har ressursar til å mellom anna skape møteplassar, spesielt for jødisk ungdom.

Det blir foreslått å auke løyvinga på posten med 1 mill. kroner til styrka innsats mot antisemittisme.

Det blir foreslått å løyve 18 mill. kroner. Av dette skal 14,7 mill. kroner gå til DMT og 3,3 mill. kroner til DJST. Midlane kjem i tillegg til tilskot på 750 000 kroner til Jødisk museum i Trondheim, som blir foreslått på kap. 500, post 70.

(s.84)

Post 73 Kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, kan overførast

Målet for ordninga er å bidra til å revitalisere kvensk språk og fremje kvensk/norskfinsk kultur.

Ordninga skal spesielt fremje kvensk språk og kvensk/norskfinsk identitet hos barn og unge.

Kriterium for måloppnåing er talet på arrangerte prosjekt, kurs og aktivitetar som fremjar føremålet, og talet på deltakarar på dei ulike aktivitetane.

Frivillige organisasjonar, privatpersonar, kommunar og institusjonar kan søkje om prosjektstøtte til kulturføremål og tiltak som bidreg til å styrkje kvensk språk og kvensk/norskfinsk identitet. Nærare tildelingskriterium er fastsette i forskrift.

Over tilskotsordninga kan det òg søkjast om midlar til etablering og drift av kvenske språk- og kultursenter og til drift av kvensk avis og Norske kveners forbund.

Tilskotsordninga blir forvalta av Kulturdirektoratet. Kulturdirektoratet gir tilskot etter søknad og følgjer opp rapporteringa for bruken av tilskotsmidlane. Dette skjer etter dei krava og vilkåra som er sett i forskrift om tilskot til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, og eventuelle retningslinjer fastsett av Kulturdirektoratet i tilskotsbrev. Kommunal- og distriktsdepartementet er klageinstans.

Rapport

I 2024 tildelte Kulturdirektoratet totalt 8,6 mill. kroner til drift av seks kvenske språksenter og eit kvensk kultursenter, og 1,1 mill. kroner i drifts støtte til avisa Ruijan Kaiku. I tillegg fekk Norske kveners forbund eit øyremerkt tilskot på 2 mill. kroner. Det vart òg tildelt totalt om lag 6,6 mill. kroner til 29 ulike språk- og kulturprosjekt. Tilskota til drift av språksenter har bidrege til at det er gjennomført ei rekke språk- og kulturaktivitetar for kvenske barn og unge.

Regjeringa har sett i gang arbeidet med ein ny handlingsplan for kvensk språk. Handlingsplanen er ein del av oppfølginga etter at Stortinget behandla rapporten frå Sannings- og forsoningskommisjonen. I oppmodingsvedtaka ber Stortinget regjeringa om å utforme forpliktande handlingsplanar for å styrkje språka som vart utsette for fornorsking, og vurdere tiltak for å sikre språk- og kulturarenaer stabil drift over tid.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Det vil bli tildelt driftsmidlar til kvenske språk- og kultursenter og til kvensk avis. Det vil bli gitt prosjekttilskot etter søknad til tiltak som bidrar til å oppfylle føremålet med tilskotsordninga. Det vil bli gitt eit særskilt tilskot på 2,1 mill. kroner til Norske kveners forbund.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 3 mill. kroner til tiltak i ny handlingsplan for kvensk språk.

Det blir foreslått å løyve 25,1 mill. kroner.

(s.84)

Post 74 Kultur- og ressurscenter for norske romar

Føremålet med tilskotet er å vidareutvikle og drifte Romano Kher. Romano Kher er både eit kultursenter og eit ressurscenter for romar. På kultursenteret blir det mellom anna lagt til rette for å formidle, bevare, styrkje og utvikle romsk språk og kultur i Noreg. Kultursenteret skal òg vere ein stad der romar og majoritetsbefolkninga kan møtast. Ressurscenteret skal arbeide for at romar får likeverdige offentlege tenester og bidra til å auke romanes deltaking og påverknad i samfunnet.

Måloppnåinga blir vurdert gjennom deltaking og tilgang til offentlege tenester. Norske romar skal delta i avgjerdsprosessar som gjeld innhald og drift av kultursenteret. Ressurscenteret skal bidra til å betre livssituasjonen for fleire norske romar.

Tilskotsmottakar er Kirkens Bymisjon. Kirkens Bymisjon har etablert og driv Romano Kher i samarbeid med norske romar. Løyvinga på posten dekkar tilskot til drift og aktivitetar knytte til Romano Kher. Kultursenteret er eit resultat av den kollektive oppreisinga frå staten til norske romar.

Ressurssenteret er ei styrking av brubyggartenesta som vart flytta frå Oslo kommune då Romano Kher vart oppretta. Bymisjonen har opparbeidd seg relevant erfaring som er nødvendig for at tiltaka skal lukkast. Bymisjonen har derfor blitt vurdert som einaste aktuelle mottakar av tilskotet.

Departementet følgjer opp rapporteringa for bruken av tilskotsmidlane etter dei krava og vilkåra som er sette i regelverk og i tilskotsbrev.

Rapport

Romano Kher har i 2024 arbeidd med oppdelinga av kultursenteret og ressurscenteret, med ulike kulturelle aktivitetar og med rettleiings- og rettsarbeid. Det har mellom anna vore ulike tilbod og aktivitetar for born og unge.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Drifta til Romano Kher som kultursenter blir vidareutvikla etappevis med mellom anna kulturarbeid, tiltak retta mot barn og ungdom, arbeid for å motverke diskriminering og antisiganisme og enkelte arbeidsretta tiltak.

Ressurssenteret skal gi individuell rettleiing og arbeide med rettar, mellom anna bistand til romane i kontakt med det offentlege. Senteret skal òg arbeide for å motverke diskriminering og antisiganisme, og for å sikre likeverdige tenester til gruppa.

Det blir foreslått å løyve 21,2 mill. kroner.

Det blir foreslått ei tilsegnfullmakt på 4,5 mill. kroner, jf. forslag til romartalsvedtak.

(s.85)

Post 75 Romanifolket/taterane, kan overførast

Føremålet med tilskotsordninga er å bidra til å utvikle og synleggjere kulturen, språket og historia til romanifolket/taterane.

Gjennom prosjektrapportering blir det vurdert i kva grad eit prosjekt har oppnådd dei måla som er sette i søknaden, om prosjektet har nådd målgruppa og kva resultat prosjektet har ført til i form av aktivitetar eller tiltak.

Privatpersonar, private og offentlege institusjonar, organisasjonar og andre verksemder kan søkje om tilskot. Prosjekt som får tilskot skal bidra til å synleggjere, styrkje og føre vidare kulturen og historia til romanifolket/taterane, til å styrkje språket romani, til dokumentasjon, formidling av kunnskap om romanifolket/taterane sin situasjon, eller til haldningsskapande arbeid.

Den kollektive oppreisinga til romanifolket/ taterane blir forvalta av Kulturdirektoratet som ei tilskotsordning, i samsvar med eiga forskrift. Kommunal- og distriktsdepartementet er klageinstans. Kulturdirektoratet har ansvar for å evaluere ordninga.

Rapport

Kulturdirektoratet tildelte i 2024 tilskot på om lag 5,8 mill. kroner til 40 prosjekt over tilskotsordninga til romanifolket/taterane. I tillegg er det utbetalt midlar til fleirårige prosjekt. I 2024 var det stor auke i talet på søknader, frå 44 i 2023 til 84 i 2024, ein auke på nær 100 pst.

Prosjekt av ulike omfang, med ulike føremål og med ulike målgrupper fekk støtte, mellom anna musikk- og teaterframsyningar, filmprosjekt, bøker, samlingsstader, informasjons- og sjølvhjelpsprosjekt og ulike arrangement.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Romanispråk skal framleis styrkast, og det vil bli etablert kulturarenaer og møteplassar i tråd med ein femårsplan Kulturdirektoratet utarbeidde i 2021, i samarbeid med ei faggruppe som besto av medlemar som interesseorganisasjonane har utnemnd, og av fagpersonar på feltet. Kulturdirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide ein ny plan for 2026 og utover.

Det vil bli prioritert å bevare, dokumentere, formidle og vidareføre romanifolket/taterane sin materielle og immaterielle kulturarv, som tradisjonar, fortellingar, handverk og musikk, i tråd med femårsplanen.

Enkeltaktørar vil få tilskot etter søknad til tiltak som bidrar til å oppfylle målet for ordninga.

Frå 2025 har Kulturdirektoratet endra faggruppa som vart oppretta for å gi råd til direktoratet om forvaltinga av tilskotsordninga, til eit medverknadsutval. Utvalet skal lese og vurdere søknadar, og gi sine tilrådingar før Kulturdirektoratet tar avgjersler.

Det blir foreslått å løyve 6,3 mill. kroner.

For at ubrukte løyvingar frå tidlegare år skal gå til det tiltenkte føremålet, blir det foreslått at departementet får fullmakt til å overføre udisponert beløp på posten frå 2026 til 2027, jf. forslag til romartalsvedtak.

(s.54)

Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
60	Kompetanse og arbeidskraft i distrikta	62 940	112 940	74 674
61	Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling	802 091	816 197	793 553
63	Interreg, Arktis 2030 og det norske Barents- sekretariatet	145 403	147 903	163 400
64	Pilot nærtastesenter, <i>kan overførast</i>		5 126	
65	Omstilling og utvikling i område med særlege distriktsutfordringar	120 559	126 266	129 000
66	Bygdevekstvtaler, <i>kan overførast</i>	49 404	73 963	73 963
67	Utviklingstiltak i Andøy kommune	170 000	30 000	25 000
69	Mobilisering til forskingsbasert innovasjon	66 332	66 332	6 386
71	Investeringsstilskot for store grøne investeringar	101 528	100 000	
74	Klyngjer og innovasjon	28 322		
76	Nordisk og europeisk samarbeid, <i>kan overførast</i>	17 580	18 659	18 659
Sum kap. 553		1 564 159	1 497 386	1 284 635

(s.69)

Post 67 Utviklingstiltak i Andøy kommune

Mål for ordninga

Målet med tilskotet er å bidra til fleire arbeidsplassar, utvikling og meir aktivitet i Andøysamfunnet, gjennom til dømes tilrettelegging av næringsutvikling, kapitalverkemiddel til næringslivet, kompetanseutvikling, og å bygge attraktive bu- og etableringsstadar for næringsliv og innbyggjarar.

Kriteria for måloppnåing er styrkt næringsutvikling, sysselsetting, bustadsattraktivitet og utviklingsevne.

Kommunen skal sende departementet ein årsrapport innan 15. april påfølgande år. Årsrapporten skal følgje den overordna planen for Andøyfondet.

Rapport

Det vart løyva 100 mill. kroner i tilskot til utviklingstiltak (Andøyfondet) til Andøy kommune i 2021. Ytterlegare 150 mill. kroner vart løyva i saldert budsjett for 2024, slik at det til saman er løyva 250 mill. kroner til Andøyfondet.

Ei arbeidsgruppe med Nordland fylkeskommune, Kommunal- og distriktsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Siva og Innovasjon Noreg har samarbeida med Andøy kommune om innretting

av Andøyfondet. Kommunen vedtok ein plan for fordeling av midlane i juni 2023, innanfor dei fastsette kriteria i tilskotsbrevet frå departementet. Kommunen planlegg ein revisjon av planen hausten 2025.

Andøy kommune har sendt ein årsrapport som viser fordeling og førebels bruk av midlar frå Andøyfondet i 2024. Det vart mellom anna tildelt midlar til Norwegian Space Cluster, bustadbygging, mobilitet, kultur og frivilligheit, friluftsliv og besøksforvalting, rehabilitering av Andenes Idrettshall, finansiering av næringsstyret, eigenandel breibandutbygging, Masterplan Andøy Havn og The Whale.

I 2024 og 2025 vart det løyva høvesvis 20 mill. kroner og 30 mill. kroner til museums- og opplevingssenteret The Whale til Andøy kommune gjennom Andøyfondet.

Budsjettforslag for 2026

Det blir foreslått å løyve 25 mill. kroner. Dette er siste del av ei samla løyving på 75 mill. kroner til museums- og opplevingssenteret The Whale.

(s.141)

6 Sannings- og forsoningskommisjonens rapport – oppfølging av oppmodingsvedtak

Vedtak 22, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kompetansemiljøet rundt det skogfinske museet gis ressurser til å arbeide videre med skogfinnenes språkhistorie.»

Norsk skogfinsk museum (NSM) får fast driftstilskot over budsjettet til Kultur- og likestillingsdepartementet, kap. 328, post 78. Driftstilskotet i 2025 var 9,8 mill. kroner, og tilnærma dubla frå 2024 for å setje museet i stand til å opne og drive det nye formidlingsbygget på Svullrya. NSM prioriterer bruken av ressursane, og opplyser i samband med budsjettsoeknad for 2025 at dei finansierer ei halv prosjektstilling – «finskpråkleg stilling» – ved museet. Regjeringa vil vurdere ressursituasjonen ved museet gjennom dei årlege budsjettbehandlingane.

Kommunal- og distriktsdepartementet vil hausten 2025 starte arbeidet med ein handlingsplan for skogfinsk språk og kulturarv med språk lege element. Norsk skogfinsk museum og dei skogfinske organisasjonane er inviterte til å delta i ei referansegruppe som skal gi innspel i arbeidet med handlingsplanen. Handlingsplanen er òg ein del av oppfølginga av oppmodingsvedtak 29. Kultur- og likestillingsdepartementet reknar oppmodningsvedtak 22 som følgd opp.

Vedtak 23, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 og komme tilbake til Stortinget med forslag til prioriteringer i statsbudsjettet for 2026.»

Kultur- og likestillingsdepartementet vil forlengje prosjektet Dávvirat Duiskkas – Gjenstandar i Tyskland - med to år, jf. kap. 328, post 78. Formålet er å få oversikt over samiske samlingar i tyske museum, og gi det samiske folket tilgang til eigen kulturarv. Prosjektet skal òg bidra til kunnskapsbasert formidling av samisk kultur nasjonalt og internasjonalt.

Gode og trygge lokalsamfunn

(...)

Gode arenaer for samarbeid mellom utdanning- og kompetansemiljø, arbeidsgivarar og dei som søker utdanning, blir viktig for å møte utfordringane med manglande kapasitet og kompetanse. I perioden 2023–2026 er det sett i gang tiltak for å styrkje fagskuletilbodet i Aust-Finnmark, gjennom Aust-Finnmark kunnskapssenter, studietilbodet ved Samisk høgskole og UiT Noregs arktiske universitet. Regjeringa foreslår i tillegg å løyve 65 mill. kroner i 2026 til forprosjekt for Noregs arktiske universitetsmuseum.

(s. 176)

Velferd, oppvekst, sikkerheit, rettstryggleik og miljø

Det er eit overordna mål at helsetenestetilbodet skal vere likeverdig, uavhengig av bustad, alder, kjønn og sosial status. Dette blir sikra gjennom midlar til spesialisthelsetenesta og gjennom rammeoverføringar til kommunesektoren. Viktige tiltak er tilskot som skal medverke til å styrkje stabiliteten og rekrutteringa til allmennlegetenesta og andre helsetenester i distrikta.

På kulturområdet viser tabell 1.4 ordningar som i hovudsak er knytt til tilbodet i distrikta og i landsdelar utanfor det sentrale Austlandet. Generelle landsdekkande velferdsordningar, som arbeidsmarknadstiltak, er ikkje tatt med i oversikta.

Det vart i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2024 gitt auka løyving til eit løft for rettstryggleiken, mellom anna for å sikre nærleik til domstolane og dermed god rettstryggleik i heile Noreg. Tiltaka er foreslått vidareførte i 2025 og 2026. Regjeringa etablerer ei ny gjeldssletteordning i Lånekassen for personar som er busette og arbeider i distrikta. Regjeringa foreslår å løyve 268 mill. kroner til ordninga i 2026.

(s. 176)

Tabell 1.4 Velferd, oppvekst, sikkerheit, rettstryggleik og miljø

(i 1 000 kr)						
Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
Tilskot til apotek ¹	HOD	B	717/70	5 434	7 302	
Rekruttering og fagleg utvikling i allmennlegetenesta	HOD	B	760/71	6 000	6 200	5 700
Fraktfusjonsordning for legemiddel ¹	HOD	B	717/70	3 899	4 194	
Sjukestovefinansiering, Finnmark ²	HOD	A	732/70	11 700	12 230	12 600
Tilskot til legevaktordning i distrikta	HOD	A	760/60	70 000	72 100	73 500
Landsdelsmusikarordninga i Nord-Noreg	KUD	A	323/60	25 400	26 390	27 360
Musikk- og scenekunstinstitusjonar	KUD	B	323/70	2 852 495	3 045 520	3 185 785
Det nasjonale museumsnettverket	KUD	B	328/70	2 523 800	2 615 711	2 722 065
Riksteateret	KUD	B	323/01	105 740	106 760	107 018
Riksteateret – turnéverksemd	KUD	B	323/21	70 000	72 000	74 516
Kulturtanken (tidl. Rikskonsertane)	KUD	B	325/01	68 457	69 300	74 803
Regionale kulturfond	KUD	B	325/60		75 000	40 000
Regionale filmtiltak m.m.	KUD	A	334/73	145 000	150 400	154 180
Film- og dataspeltiltak	KUD	A	334/78	39 265	39 010	40 330
Erstatning for beitedyr tekne av rovvilt	KLD	B	1420/72	162 657	148 878	163 878
Tilskot til rovvilttiltak	KLD	B	1420/73	73 148	71 706	51 706

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

[Gå til PDF](#)

(s.69)

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Løyvinga dekker midlar til prosjektering av byggeprosjekt fram til fullført forprosjekt.

I 2024 blei løyvinga brukt til rehabilitering av Nationaltheatret.

Det blir foreslått å løyve 15 mill. kroner til vidareføring av prosjektering for rehabilitering av Nationaltheatret og 45 mill. kroner til prosjektering av nytt universitetsmuseum ved Universitetet i Tromsø.

Samla blir det foreslått å løyve 60 mill. kroner.

(s.76)

Post 33 Vidareføring av ordinære byggeprosjekt, kan overføres

Løyvinga dekker midlar til vidareføring av byggeprosjekt som Stortinget tidlegare har vedtatt å starte opp. Midlane skal sikre best mogleg framdrift i pågåande prosjekt.

Rapport

I 2024 blei det brukt 5 520,5 mill. kroner på posten. Dei største prosjekta var nytt regjeringskvartal byggetrinn 1, energiløysing for nytt regjeringskvartal, 22. juli-senteret, fagskulen for brannog redningspersonell, blått bygg ved Nord universitet, Oslo fengsel, Ullersmo avdeling og samlokalisering av Det samiske nasjonalteateret Beaivváš og Samisk vidaregåande skule og reindriftsskule i Karasjok. I tillegg blei midlane brukte til prosjekter i avslutnings- og reklamasjonsfase som mellom anna nybygg for Nasjonalmuseet, nytt museumsbygg for Saemien Sijte på Snåsa, rehabilitering av tekniske anlegg ved Ila fengsel og forvaringsanstalt, nytt sikringsmagasin for Nasjonalbiblioteket i Rana og byggearbeid ved R5 og R6 i regjeringskvartalet og regjeringa sitt representasjonsanlegg.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2026

Tabell 5.2 viser prosjekt på kap. 2445 Statsbygg som er under bygging i 2026.

Tabell 5.2 Ordinære byggeprosjekt – vidareføring

(i mill. kr)					
	Oppstart	Avtalt ferdigstilling	Kostnads- ramme per 1.7.2026 ¹	Forventa forbruk t.o.m. 2025	Forslag 2026
<i>Bygg under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet:</i>					
Energiløysing for nytt regjeringskvartal	2019	2025	3 316,5	2 055,4	117,7
Nytt regjeringskvartal, byggetrinn 1	2021	2025	24 683,2	20 500,3	1 195,0
Nytt regjeringskvartal, byggetrinn 2, del I	2025	2029	8 609,8	991,1	1 000,0
<i>Bygg under Justis- og beredskapsdepartementet:</i>					
Fagskule for brann- og redningspersonell, hyblar	2024	2025	466,4	384,0	10,0
Oslo fengsel, Ullersmo avdeling	2023	2026	673,9	469,4	24,6
Bergen tinghus	2024	2027	1 307,9	503,5	435,0
Innlandet fengsel, Ilseng avdeling	2025	2027	1 041,9		510,0
<i>Bygg under Kunnskapsdepartementet:</i>					
Blått bygg ved Nord universitet	2022	2025	658,2	560,5	15,5
22. juli-senteret	2022	2025	570,5	422,0	17,7
Griegakademiet	2025	2030	852,6		300,0
Prosjekt i reklamasjonsfase/ avslutningsfase					14,7
Samla forslag post 33					3 640,1

¹ Då prosjekta blei starta opp inngjekk kunstnarisk utsmykking i kostnadsrammene. Kostnadsrammene over er utan midlar til kunstnarisk utsmykking, då det er KORO som disponerer midlane til kunstnarisk utsmykking, jf. kap. 1530, post 36. Kostnadsrammene inneheld forventa prisvekst frå 1.7.2025 til 1.7.2026.

(s.93)

Post 70 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk, kan nyttast under post 22

Løyvinga på posten dekkjer diverse tilskot og kontingentar innanfor forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk.

Tilskot til Norsk Teknisk Museum

Løyvinga til Norsk Teknisk Museum blei i 2024 brukt til varetaking av kompetanse og forvaltning av samlingane på teleområdet. Løyvinga blei overført til Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025.

(s.53)

Post 73 Tilskudd for å følge opp Barnas transportplan

Ung i trafikken – ingen venner å miste

Det settes av 2,5 mill. kr i tilskudd til Ung i trafikken – ingen venner å miste.

Ung i trafikken er en landsomfattende medlemsbasert trafikksikkerhetsorganisasjon for ungdom. Organisasjonen arbeider for å ivareta de unges interesser i trafikken og redusere tallet på unge som blir drept eller hardt skadd, med særlig oppmerksomhet på ruspåvirket kjøring. Tilskuddet skal bidra til å utvikle organisasjonens kunnskapsbaserte og holdningsskapende arbeid for å styrke trafikksikkerheten for unge.

Organisasjonen når ut til målgruppen gjennom ulike kampanjer, prosjekter, sosiale medier, skolebesøk og undervisningsmateriell. I 2024 arbeidet organisasjonen for å øke bevisstheten og styrke unges holdninger til rus gjennom kampanjer og prosjekter som bl.a. DeathTrip og Edru sjåfør samt utstilling på Norsk vegmuseum. Organisasjonen drev også forebyggende arbeid rettet mot ungdom innenfor områdene fart, uoppmerksomhet og mikromobilitet bl.a. ved å tilby undervisningsopplegg om el-sparkesykkel.

Ung i trafikken opplyser at organisasjonen i 2026 vil fortsette arbeidet innenfor de nevnte områdene samt videreutvikle et prosjekt med VRbriller og nå ungdom gjennom digital tilstedeværelse og kampanjearbeid.

(s.83)

Kap. 1320 Statens vegvesen

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	4 431 146	4 915 000	5 202 000
22	Drift og vedlikehold av riksveier, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 29, 30 og 32</i>	10 454 051	10 791 100	11 409 000
28	Trafikant- og kjøretøytilsyn, <i>kan overføres</i>	2 338 886	2 496 900	2 585 600
29	OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 30</i>	4 721 123	6 510 400	8 648 000
30	Riksveiinvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22, 29 og 32 og kap. 1332, post 66</i>	9 958 674	10 807 700	9 067 000
32	Fellesprosjektet Vossebanen/E16 Arna–Stanghelle, <i>kan overføres</i>			1 150 000
61	Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene	501 300	450 700	400 000
64	Utbedring på fylkesveier for tømmertransport, <i>kan overføres</i>	14 998	1 500	
65	Tilskudd til fylkesveier, <i>kan overføres</i>	521 666		
66	Tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljøer, <i>kan overføres</i>	17 158	40 000	41 500
67	Militær mobilitet på fylkesveier, <i>kan overføres</i>		50 000	102 000
68	Tilskudd for Tretten bru, <i>kan overføres</i>			14 000
72	Tilskudd til riksveiferjedriften, <i>kan overføres</i>	3 295 116	3 284 100	3 904 500
73	Tilskudd for reduserte bompengetakster utenfor byområdene	740 000	768 100	905 800
Sum kap. 1320		36 994 118	40 115 500	43 429 400

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 5 202,0 mill. kr.

Posten dekker ordinære driftsutgifter som administrasjon, lønn og husleie mv. samt utgifter til Norsk vegmuseum, utvikling, drift og forvaltning av IT-systemer som brukes ved gjennomføring av prosjekter og forvaltning av tilskuddsordninger.

Videre omfatter posten forvaltningsoppgaver innenfor veiområdet, bl.a. forvaltning av grunneiendommer, avgivelse eller bistand ved uttalelser til andres planer etter plan- og bygningsloven, søknader om dispensasjon fra byggegrense, avkjørsel og gravetillatelse og utvikling av kvalitetssystem for planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter.

På posten inngår også utgifter til tjenester på transportområdet som er en vesentlig del av Statens vegvesens tjenesteproduksjon. Dette omfatter bl.a. nasjonale oppgaver som arbeid med strategisk samferdselsplanlegging og samordning av eierskapet for data og analyse i etaten. I tillegg inngår regelutvikling, regulering og digitalisering av veitransport i Norge, sektoroppgaver innen klima og miljø, trafikksikkerhet, drift av veitrafikksentraler, automatisk trafikkontroll, arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap og forskning og utvikling.

Utvikling av ny teknologi bidrar til å løse utfordringer for fremkommelighet, trafiksikkerhet, samfunnssikkerhet og klima. Investeringene for å digitalisere etaten har gitt behov for å ivareta flere systemer og teknologikomponenter. I bevilgningsforslaget inngår en økning på 100 mill. kr til drift og forvaltning av nye IT-systemer og IT-infrastruktur. Tiltakene bidrar bl.a. til økt sikkerhet mot digitale angrep og til å opprettholde stabil og sikker drift av IT-systemer.

Videre inngår i bevilgningsforslaget en økning på 40 mill. kr til å etablere automatisk trafikkontroll på nye punkter og strekninger på riksveinettet, inkl. drift og forvaltning. Automatisk trafikkontroll bidrar til økt trafiksikkerhet og reduksjon i drepte og hardt skadde.

Statens vegvesens fortsetter utviklingsarbeidet innenfor de tre strategiske satsingsområdene fremtidens digitale vei, heldigitalisert verdikjede og digitale nyttetjenester til brukerne, jf. nærmere omtale under Mål og prioriteringer i 2026. I 2026 prioriteres det bl.a. å fortsette arbeidet med å installere varslingsanlegg for flere fjelloverganger for effektivt å gi informasjon om værforhold og stenging/gjenåpning. Det skal arbeides videre med deling av sanntidsdata fra kjøretøy og andre kilder, slik at aktuelle aktører enklere kan håndtere farlige situasjoner og raskere gjenopprette normal trafikkflyt. Arbeidet med innsikt fra teknologi som dekkskanning ved utvelgelse av kjøretøy til kontroll, fortsetter.

Gevinstene fra teknologiutviklingen er bl.a. bedre informasjon, økt forutsigbarhet og fremkommelighet for trafikantene, økt trafiksikkerhet og mer effektiv trafikkavvikling. Videre kan det redusere behov for investeringer, vedlikehold og naturinngrep.

(s.144)

Kulturminner

Norsk jernbanemuseum bidrar til å ta vare på jernbanens kulturminner, særlig historisk materiell, og forvalter tilskudd for kulturminner i jernbanesektoren. I 2024 ble det utbetalt 30,5 mill. kr i grunnstøtte og drifts- og vedlikeholdsstøtte til museumsbaner. Det var sju ulike mottakere, bl.a. Stiftelsen Buskerudmuseet, Gamle Vossebanen, Vest-Agder-Museet IKS og Thamshavnbanen. I alt ble det utbetalt 7,7 mill. kr i prosjektstøtte til 14 ulike prosjekter for å ta vare på og formidle kulturminner i jernbanesektoren. Blant de største prosjektene var magasin til rullende materiell ved Buskerudmuseet, restaurering av vognhall og lokomotiv på Setesdalsbanen og oppgradering av vognhall på Gamle Vossebanen.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	373 069	397 200	424 400
21	Spesielle driftsutgifter – utredninger, <i>kan overføres</i>	106 360	146 000	135 700
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	4 877 111	5 982 100	5 709 800
71	Kjøp av infrastrukturtjenester – drift og vedlikehold, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 330 100	6 596 700	7 509 000
72	Kjøp av infrastrukturtjenester – fornying og mindre investeringer		7 445 000	7 853 600
73	Kjøp av infrastrukturtjenester – investeringer, <i>kan nyttes under post 74 og kap. 1320, post 32</i>	16 622 482	11 106 200	8 741 500
74	Tilskudd til togmateriell mv., <i>kan overføres</i>	55 618	154 600	107 600
75	Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane	95 683	104 800	139 700
76	Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren	38 191	40 900	42 400
77	Tilskudd til godstogselskaper etter ekstremværet «Hans»	107 725		
	Sum kap. 1352	31 606 339	31 973 500	30 663 700

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 424,4 mill. kr. Det er en økning på 6,8 pst. fra saldert budsjett 2025.

Bevilgningen omfatter Jernbanedirektoratets driftsutgifter, inkl. utgifter til drift av Norsk fagskole for lokomotivførere og Norsk jernbanemuseum. Hoveddelen av Jernbanedirektoratets driftsutgifter består av lønnsutgifter, utgifter til lokaler, IKT-utstyr, kjøp av tjenester og reiser. Den økte bevilgningen skal bl.a. bidra til å styrke direktoratets kompetanse innenfor digitalisering, innovasjon og teknologi, som kan redusere behovet for bruk av konsulenttjenester på dette området samt en styrking av Norsk jernbanemuseum, slik at museet i større grad skal kunne ivareta sine oppgaver. Dette gjelder bl.a. bemanning, løpende vedlikehold av historisk materiell og bygningsmassen som museet eier.

Jernbanedirektoratet er avtalepart, fagorgan og myndighetsorgan og ivaretar bl.a.

- overordnet langsiktig utvikling av togtilbudet og jernbanens rolle i transportsystemet, herunder arbeid med å fremme innovasjon og teknologisk utvikling i sektoren, bidra til at den oppfyller nasjonale klima- og miljømål og legge til rette for god sikkerhet på jernbanen
- forvaltning av kjøp av persontransporttjenester med tog og infrastrukturtjenester
- koordinering av togtilbudet mellom berørte aktører og opp mot annen kollektivtransport
- pådriverrollen for at utdanningssystemet møter sektorens behov for kompetanse

Drift av Norsk jernbanemuseum inkluderer utgifter til drift av museet på Hamar, publikumsutstillinger, dokumentasjon, restaurering og utgifter til drift av kongevognen.

(s.175)

Post 76 Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren

Det foreslås bevilget 42,4 mill. kr.

Tilskuddet til kulturminner i jernbanesektoren skal sikre ivaretagelse og formidling av jernbanehistorien. Det forvaltes av Norsk jernbanemuseum og består av to deler.

Den ene delen er grunnstøtte og støtte til driftog vedlikehold av museumsbanene samt kompensasjon av leieutgifter for parkering av historisk togmateriell. Tilskudd til vedlikehold og drift av museumsbanene beregnes på bakgrunn av kjørte personkilometer, størrelsen på anlegg og utløste timer frivillighet og/eller egeninntjening.

Den andre delen av tilskuddet gjelder prosjektstøtte. Ved prosjektsøknader er kriteriene for støtte høy kulturhistorisk verdi, innsats og kvalitet på gjennomførte prosjekter.

Jernbanestrekninger driftet av etablerte museer, kalles museumsbaner. Museumsbaner tar vare på og formidler materiell og immateriell kulturarv knyttet til alle sider av jernbanedriften i Norge. I tillegg er det en rekke organisasjoner, miljøer og enkeltpersoner som gjør en innsats for å ta vare på og løfte frem jernbanevirksomhetens historie i Norge.

Kap. 4352 Jernbanedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Diverse inntekter	6 607	6 100	6 300
	Sum kap. 4352	6 607	6 100	6 300

Post 01 Diverse inntekter

Det budsjetteres med 6,3 mill. kr i inntekter. Av dette gjelder 2,5 mill. kr Norsk jernbanemuseum og 3,8 mill. kr kurs- og semesteravgifter ved Norsk fagskole for lokomotivførere og konsulentoppdrag for Norske tog.

Merinntektsfullmakten for posten foreslås videreført, jf. forslag til romertallsvedtak.

Klima- og Miljødepartementet

[Gå til PDF](#)

Søkerord Museum, Riksantikvaren, Kulturminnefond, Fartøyvern

(s.67) under **Post 76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, kan overføres**

Kulturmiljø

I 2026 blir det innenfor kulturmiljøområdet foreslått å gi tilskudd til:

- Verdensarv/Unesco-World Heritage Leadership Programme (4,4 mill. kroner)
- Foreningen fredet (0,2 mill. kroner)
- Bygg og bevar (5,2 mill. kroner).
- Arbeid med brearkeologisk sikringsarbeid i Innlandet (0,6 mill. kroner)
- Kulturminnedagen (0,7 mill. kroner)
- Etter- og videreutdanning, NTNU (1,7 mill. kroner)
- Fortidsminneforeningen (5,6 mill. kroner)
- Overføring av staten sine eiendommer på Røros (6,2 mill. kroner)
- Norges Verdensarv (1,1 mill. kroner)
- Norges metallsøkerforening (0,3 mill. kroner)

Rapport 2024

Det er i 2024 gitt støtte til:

- Verdensarv/Unesco-World Heritage Leadership Programme. Som del av Norges internasjonale engasjement under verdensarvkonvensjonen er det etablerte samarbeidet mellom Klima- og miljødepartementet og Unescos rådgivende organ IUCN og ICCROM videreført. Arbeidet er organisert som et programsamarbeid for perioden 2023-2028 (Fase II) og bygger videre på det arbeidet som er gjort for å styrke kapasitetsbygging innenfor den internasjonale verdensarvforvaltningen.
- Foreningen fredet som er en landsdekkende interesseorganisasjon for private eiere av hus og eiendom fredet etter kulturminneloven.
- Bygg og bevar. Dette er et samarbeidsprogram mellom Klima- og miljødepartementet og NHO Byggenæringen. I tillegg til å formidle kunnskap om fredete og verneverdige bygninger, skal Bygg og bevar koble kulturmiljøforvaltningen og byggenæringen tettere sammen, og styrke kompetansen i byggenæringen om rehabilitering og istandsetting framfor å bygge nytt.
- Arbeid med brearkeologisk sikringsarbeid i Innlandet. Den globale oppvarmingen medfører at isen i høyfjellsområdene smelter. Formålet med denne bevilgningen er å trygge de kulturhistoriske verdiene som kan gå tapt ved at funn som kommer frem ved slik smelting blir utsatt for nedbryting. Fra 2011 har et brearkeologisk sikringsarbeid blitt ledet av Kulturarvavdelingen i Innlandet fylkeskommune.
- Kulturminnedagen. Norges Kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for frivillige organisasjoner som jobber for å bedre vilkårene for det frivillige kulturvernet. Norges Kulturvernforbund har koordineringsansvaret for den årlige markeringen av kulturminnedagen, og tilskuddet går til dette formålet.

- Etter- og videreutdanning (NTNU). Tilskuddet medvirker til å sikre tilgang på kvalifiserte håndverkere som kan bidra i å sette i stand den fredete bygningsmassen.
- Fortidsminneforeningen. Fortidsminneforeningen er den eldste kulturvernorganisasjonen i landet, stiftet i 1844, og har som mål å sikre verneverdig kulturmiljø. Foreningen er en stor eiendomsforvalter. Foreningen eier eiendommer rundt omkring i landet, blant annet åtte stavkirker, Steinvikholm festning, to middelalderloft, to gårder på Røros og lystgården Vøienvolden i Oslo. De fleste av eiendommene er åpne for publikum, og foreningen driver en form for museumsvirksomhet.
- Statens eiendommer på Røros. Forvaltningen av statens eiendommer, som ble kjøpt i 1980 etter kopperverket på Røros, ble fra 2018 overført til Statsbygg. Dette skal sikre at byggverkene blir forvaltet i samsvar med gitte krav, at staten etterlever forpliktelsene etter verdensarvkonvensjonen, og at videre bruk og bevaring av eiendommene er i tråd med fredningsformålet. Bygningsvernsenteret ved Rørosmuseet i Museene i Sør-Trøndelag as (MiST) skal utføre antikvarisk istandsetting og vedlikehold på eiendommene som ledd i forskningen, dokumentasjonen og formidlingen av virksomheten ved bergverket som museet driver. Tilskuddet dekker de årlige forvaltningskostnadene.
- Norges Verdensarv. Norges Verdensarv er en medlemsorganisasjon for alle som jobber med eller har interesse for de norske verdensarvområdene, og består av et nettverk av verdensarvområdene, blant annet kommuner, fylkeskommuner, institusjoner og organisasjoner.
- Norges metallsøkerforening. Som en oppfølging av ambisjonen til regjeringen om støtte til landsdekkende frivillige kulturvernorganisasjoner.
- Investeringstilskudd til etablering av verdensarvsenter på Ornes, tilknyttet Urnes stavkirke.

Kap. 1429 Riksantikvaren

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	167 593	163 173	172 697
21	Spesielle driftsutgifter	33 349	32 985	34 172
22	Flerårige prosjekt kulturmiljøforvaltning, <i>kan overføres</i>	33 419	33 408	34 611
60	Kulturmiljøkompetanse i kommunene	14 406	14 406	
70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeolo- giske kulturminner, <i>kan overføres</i>	42 579	41 952	41 952
71	Tilskudd til fredet kulturmiljø i privat eie, <i>kan over- føres</i>	152 530	153 459	151 459
72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, <i>kan overføres</i>	62 272	62 798	62 798
73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring, <i>kan overføres</i>	57 061	52 850	48 850
74	Tilskudd til fartøyvern, <i>kan overføres</i>	75 034	76 472	76 472
75	Tilskudd til fartøyvernsentrene, <i>kan overføres</i>	16 064	18 886	17 566
(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
76	Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder, <i>kan overføres</i>		18 534	18 534
77	Tilskudd til verdiskaping og kompetansetiltak på kulturmiljøområdet, <i>kan overføres</i>	10 080	11 986	20 425
78	Tilskudd til besøkssentre for verdensarv, <i>kan over- føres</i>			24 115
79	Tilskudd til verdensarven, <i>kan overføres</i>	57 983	56 785	66 785
	Sum kap. 1429	722 370	737 694	770 436

Rolle og oppgaver for Riksantikvaren

Riksantikvaren, direktoratet for kulturmiljøforvaltning, er faglig rådgiver for Klima- og miljødepartementet og skal sette i verk regjeringens kulturmiljøpolitikk og gi faglige råd i departementets arbeid med politikktutvikling.

Riksantikvaren er frednings-, innsigelses- og klageinstans og har ansvar for den nasjonale fordelingen av tilskuddsmidler mellom fylkeskommunene og Sametinget. Riksantikvaren har et faglig veiledningsansvar overfor kommunene, fylkeskommunene, Sametinget, Sysselmesteren på Svalbard og forvaltningsmuseene på kulturmiljøfeltet. Riksantikvaren har også ansvar for å føre kontroll med at regionalforvaltningen og Sametingets dispensasjons- og tilskuddsforvaltning følger forskrifter om tildeling, og reglement for og bestemmelser om økonomistyring i staten.

Riksantikvaren er også dispensasjonsmyndighet etter kulturminneloven for de fire store middelalderbyene og for enkelte bygninger og anlegg som følger av myndighetsforskriften til kulturminneloven. Riksantikvaren har inntil videre forvaltningsansvaret for fredete og listeførte kirkebygg.

Riksantikvaren sitter også i programstyret for Kirkebevaringsfondet sammen med Den norske kirke ved Kirkerådet, preses og Hovedorganisasjonen KA. Preses i Den norske kirke leder programstyret.

Riksantikvaren har videre et ansvar for utvikling av veiledningsmateriell, digitale tjenester med mer som sikrer en enhetlig kulturmiljøforvaltning. De skal også forvalte sentrale data om kulturmiljø i offentlig forvaltning.

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 172,7 mill. kroner på posten. Posten er lønns- og prisjustert. Posten er økt med 4,8 mill. kroner til styrket kapasitet i kirkeseksjonen. Det rammeoverføres 0,1 mill. kroner til DFØ kap. 1605, post 01 for årlige drifts- og forvaltningskostnader. Posten er også økt med 0,2 mill. kroner som følge av at ansvaret for tilskuddsordningen for besøkssenter for verdensarv er flyttet fra Miljødirektoratet.

Hoveddelen av bevilgningen dekker lønn og godtgjørelser til ansatte, husleie og andre driftsutgifter for Riksantikvaren. Posten dekker i tillegg kjøp av tjenester til faglige prosjekter og utredninger, under dette kostnader knyttet til Riksantikvarens drift og oppfølging av elektronisk bildearkiv for miljøforvaltningen. Inntekter knyttet til dette føres under kap. 4429, postene 02 og 09.

For å håndtere økt saksmengde etter etableringen av Kirkebevaringsfondet, styrkes Riksantikvarens kirkeseksjon med tre stillinger for å saksbehandle saker etter Kirkebyggforskriften. Det foreslås at bevilgningen på posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4429, post 02 og 09, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 167,6 mill. kroner fra posten. Størsteparten av midlene er lønnskostnader, som utgjør om lag 76 pst. av de samlede driftsutgiftene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 34,2 mill. kroner på posten. Posten er prisjustert.

Post 21 dekker prosjektmidler til faglig samarbeid med andre land i samsvar med norske prioriteringer, medlemsutgifter og utgifter knyttet til samarbeidsavtaler og utredningsarbeid, og utgifter knyttet til forvaltning og videreutvikling av digitale tjenester som kulturmiljøregisteret Askeladden og Kulturminnesøk.

Riksantikvaren skal utarbeide en ny informasjonsmodell, basert på den nye begrepsmodellen som har blitt utarbeidet i samarbeid med fylkeskommunene og Sametinget. Modellen planlegges implementert i Askeladden. Dette er et viktig initiativ som bidrar til å sikre tilgjengelige kulturmiljødata av høy kvalitet for fremtiden. Midlene blir ellers brukt til kjøp av vedlikeholds- og istandsettingstjenester for bygninger som Riksantikvaren selv har et eier-/forvaltningsansvar for.

Riksantikvaren kan også lyse ut forsknings- og utviklingsmidler innenfor denne bevilgningen og bestille utredninger, blant annet på klima- og energifeltet.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 33,3 mill. kroner på posten.

Aktivitet	(i 1 000 kr)
Lønn, reise og kompetansemidler knyttet til prosjekter	1 621
Husleie til Kongsvoll fjellstue	4 151
Kjøp av tjenester ¹	27 577
Sum	33 349

¹ Digitalisering, forsknings- og utviklingsmidler mv.

Post 22 Flerårige prosjekt kulturmiljøforvaltning, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 34,6 mill. kroner på posten. Posten er prisjustert.

Bevilgningen på posten går til flerårige nasjonale bevaringsoppgaver der Riksantikvaren er prosjekteier. Dette gjelder for eksempel nasjonal oppfølging av verdensarven og drift, vedlikehold og brannsikring av stavkirker.

Bevilgningen gjelder også større digitaliseringsprosjekt som utvikler nasjonale digitale tjenester for kulturmiljøforvaltningen, som er planlagt å gå over flere år. Riksantikvaren har igangsatt to digitaliseringsprosjekt, Spor, en tjeneste for søk i Riksantikvarens arkiv- og fotomateriale, og Digisak, kulturmiljøforvaltningens søknads- og saksbehandlingstjeneste for tilskudd og dispensasjoner etter kulturminneloven.

Riksantikvaren kjøper også tjenester knyttet til verdensarvutstillingen Vår verdensarv. Det er en ambisjon at alle de norske verdensarvområdene skal tilbys og ha installert en verdensarvutstilling. Vår verdensarv ble installert i Geiranger, i Alta og på Vega i 2023. I 2025 er utstillingen installert for verdensarvstedene Røros og Urnes. For 2026 planlegges utstillingen installert for Struves meridianbue og Nærøyfjorden, og i 2027 for Rjukan-Notodden.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 33,4 mill. kroner fra posten.

Det har vært tilfredsstillende drift og vedlikehold av den tekniske og organisatoriske brannsikringen av stavkirkene i 2024. Det ble utbetalt 12,4 mill. kroner til kjøp av tjenester. Midlene har gått til service og vedlikehold, til rådgivere for prosjektering og til vakttelefonordning for tilsynshavere. Digital tjenesteutvikling utgjør om lag 30 pst. av forbruket på posten.

Verdensarvutstillingene for Urnes stavkirke og Røros & Circumferensen ble satt i produksjon, og det ble planlagt for utstilling for installering på Rjukan-Notodden industriarv.

Post 60 Kulturmiljøkompetanse i kommunene

Fra og med 2026 utgår posten. Midler til tiltak for økt kulturmiljøkompetanse i kommunene bevilges over post 77 Tilskudd til verdiskaping og kompetansetiltak på kulturmiljøområdet, jf. omtale under denne posten.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 14,4 mill. kroner fra posten. Det ble gjennomført fire Kulturmiljø i kommunene-samlinger (KIK) i hhv. Buskerud, Finnmark, Nordland og Rogaland fylkeskommuner. Samlingene var et samarbeid mellom fylkeskommunene og Riksantikvaren. Rundt 100 kommuner deltok på samlingene.

24 kommuner fikk støtte til å utarbeide kommunale kulturmiljøplaner, og ved utgangen av 2024 hadde over 96 pst. av landets kommuner ferdigstilt eller kommet godt i gang med å utarbeide en kulturmiljøplan.

Vega kommune mottok 5 mill. kroner over denne posten i 2024. Midlene var øremerket alternativ bærekraftig næringsutvikling i Vega kommune, i forbindelse med avgjørelsen om i å ikke tillate akvakultur i verdensarvområdet.

(s.169)

Post 70 Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 42 mill. kroner på posten.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til forvaltning, sikring, restaurering, skjøtsel, tilrettelegging, formidling og dokumentasjon av automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til tiltak som bidrar til å bevare og forvalte automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Deler av tilskuddet kan gis til formål som tidligere var omfattet av *Bevaringsprogrammet for bergkunst* (BERG) og *Bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologiske kulturminner* (BARK).

Innenfor det samlede bevilgningsforslaget blir det lagt opp til at inntil omtrent halvparten blir benyttet til de lovpålagte oppgavene på området etter kulturminneloven §§ 8, 9 og 10 (refusjon av

utgifter knyttet til mindre, private tiltak og særlige grunner). Ved særlige tilfeller kan det bli aktuelt å avvike fra denne fordelingen av bevilgningen.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 42,6 mill. kroner fra posten.

Midlene har gått til å dekke utgifter i forbindelse med arkeologiske undersøkelser, til bevaringsprogrammene BARK og BERG, tilskudd til myndighetsoppgaver ved forvaltningsinstitusjoner med ansvar for arkeologiske kulturminner, sikringstiltak for arkeologiske kulturminner, samt finnerlønn.

Det ble utbetalt 24,4 mill. kroner til å dekke utgifter til arkeologiske undersøkelser i 57 ulike saker knyttet til ordningene der staten dekker slike utgifter. Det gjelder for mindre, private tiltak og i saker der det foreligger særlige grunner, som for eksempel urimelig tyngende utgifter for tiltakshaver. Av den samlede statlige utgiftsdekningen gikk 16,5 mill. kroner til arkeologiske undersøkelser ved ulike landbrukstiltak og har blant annet bidratt til sikring av arkeologisk kildemateriale i sammenheng med nødvendige dreneringstiltak i landbruket, nydyrking, etablering av landbruksvei og nye driftsbygninger.

Innenfor de tidligere bevaringsprogrammene for bergkunst (BERG) og utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK) er det utført dokumentasjon, sikring og skjøtsel av arkeologiske kulturminner, samt tilrettelegging for publikum og ulike nettverkstiltak. Fra BERG ble det utbetalt 5,7 mill. kroner til 54 prosjekter, fordelt på ni fylkeskommuner og fem arkeologiske forvaltningsmuseer. Tilsvarende ble det utbetalt 2 mill. kroner fra BARK via Sametinget og 12 fylkeskommuner, til 30 prosjekter i 26 kommuner. Midlene har utløst prosjektsamarbeid og samfinansiering regionalt og lokalt, og bidratt til frivillig innsats og engasjement for kulturmiljø. Samisk språk og kulturarv er vektlagt gjennom Sametingets BARK-prosjekter

(S.169)

Post 71 Tilskudd til fredet kulturmiljø i privat eie, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 152,7 mill. kroner på posten. Bevilgningen på posten er redusert med 0,8 mill. kroner.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til bevaring av fredet kulturmiljø i privat eie. Ordningen skal bidra til at kulturmiljø blir bevart i tråd med antikvariske retningslinjer, slik at deres egenverdi og verdi som kilde til kunnskap, identitet og opplevelse blir sikret. Ordningen skal også bidra til å legge til rette for bærekraftig verdiskaping og bruk.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd som gis til private eiere av fredet kulturmiljø, bidrar til at disse kan bevares etter antikvariske retningslinjer.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til fredete kulturminner i privat eie regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til sikrings-, istandsettings-, vedlikeholdseller skjøtselstiltak. Ved krav om utførelse som fordyrer arbeidet sammenliknet med arbeid på ikke-fredete bygninger, skal tilskudd kunne dekke slike antikvariske merkostnader helt eller delvis. Tilskudd kan gis til både enkeltobjekter og til kulturmiljøer. Fredet kulturmiljø eid av privatpersoner skal prioriteres ved tildeling.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 152,5 mill. kroner til 305 eiere fra posten.

Behovet for tilskudd til vedlikehold og istandsetting av fredete kulturminner og kulturmiljøer i privat eie er stort over hele landet. Fylkeskommunene og Sametinget mottok 510 søknader om tilskudd fra eiere av fredete kulturminner og kulturmiljøer, på til sammen 362 mill. kroner. Over 400 av søknadene ble innvilget.

Fylkeskommunene og Sametinget oppgir at teknisk tilstand, særlig tyngende vedlikeholds- og istandsettingsoppgaver for eier, samt fare for tap av særlig store kulturmiljøverdier, er det som vektlegges tyngst ved fordeling av tilskudd. Midlene bidrar til å forbedre tilstandsgraden til fredete kulturminner og høyne attraksjon- og opplevelsesverdien i regionene.

(s.170)

Post 72 Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 62,8 mill. kroner på posten.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til å sette i stand og holde ved like tekniske og industrielle kulturminner (TIK) for å bidra til kunnskap, opplevelser, bruk og verdiskaping.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd som gis til eiere og forvaltere av tekniske og industrielle kulturminner, bidrar til at disse settes i stand og holdes ved like.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til eiere og forvaltere av tekniske og industrielle kulturminner til sikring, istandsetting, vedlikehold, kulturminne- og tilstandsregistrering, dokumentasjon, mulighetsstudier, og lønn til stillinger som er direkte knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV). Tilskudd til FDV av de 15 anleggene som inngikk i det nå avsluttede Bevaringsprogrammet for tekniske og industrielle kulturminner skal prioriteres ved fordelingen av tilskudd. Samtidig skal behovet vurderes opp mot de andre prioriteringene i forskriften for å stimulere til økt bruk av, interesse for og kunnskap om et mangfold av tekniske og industrielle kulturminner.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 62,3 mill. kroner fra posten.

Elleve fylkeskommuner mottok 78 søknader på til sammen 168 mill. kroner. Søknadssummen fra de 15 prioriterte tekniske og industrielle anleggene utgjorde 66 pst. av søknadssummen. Søknadsbeløpet fra tekniske og industrielle kulturminner utenom de 15 prioriterte gikk noe ned fra 2023 til 2024. Antallet er likevel høyt og bidrar til postens mål om å øke kunnskapen om mangfoldet av tekniske og industrielle kulturminner.

Riksantikvaren fordelte tilskudd til alle fylkeskommunene som søkte om det, og fortsatt prioritering av de 15 anleggene i bevaringsprogrammet ga betydelig utslag i fordelingen. Tilskuddsmidlene bidrar til at kulturmiljø settes i stand og tas i bruk, samt økt bevissthet rundt mangfoldet av tekniske og industrielle kulturmiljø lokalt og regionalt. I enkelte prosjekter utløser tilskuddene også midler fra andre tilskuddsgivere.

Post 73 Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 50,8 mill. kroner på posten. Bevilgningen på posten er redusert med 2,1 mill. kroner.

Tilskuddsposten omfatter ulike ordninger. Riksantikvaren er ansvarlig for fordelingen av midler mellom de ulike ordningene. Vurderingene skal gjøres uavhengig av vedtak gjort av Kirkebevaringsfondet.

Mål

Tilskuddsordningene skal bidra til å sikre bevaring, istandsetting og konservering av stavkirker, kirkekunst og bygg, anlegg og ruiner fra middelalderen som unike kilder til bygnings- og kunsthistorien i Norge. Tilskuddsordningene skal også bidra til brannsikring av tette trehusmiljø. Tilskuddsordningene skal sikre kildematerialet og bidra til bærekraftig bruk av kulturmiljø og formidling av historien.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd som gis til eiere av stavkirker, kirkekunst og bygg, anlegg og ruiner fra middelalderen, bidrar til ivaretaking, sikring av kildemateriale, bærekraftig bruk og formidling, og til brannsikring av tette trehusmiljøer

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til stavkirker, bygg og anlegg fra middelalderen, konservering og brannsikring regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Eiere kan få hel eller delvis dekning av kostnader til vedlikehold, konservering, dokumentasjon og sikring av stavkirker, konservering av ruiner fra middelalderen, istandsettelse av fredete middelalderhus fra før 1537, brannsikring av tette trehusområder av kulturhistorisk verdi og middelalderkirker i stein, og konservering av kunst og interiør i kirker.

Ved tildelinger skal det legges vekt på tiltak som utvikler og formidler kunnskap, blant annet om tradisjonshåndverk og materialkvalitet, for å bidra til å sikre kompetanse og materialtilgang til istandsetting og vedlikehold.

Ved tilskudd til brannsikring av tette trehusområdet skal det prioriteres tilskudd til utarbeiding av brannsikringsplaner for de områdene som mangler eller ikke har oppdaterte planer.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 57,1 mill. kroner fra posten. Riksantikvaren utbetalte tilskudd til de enkelte ordningene som følger:

Ordning	Tilskudd 2024 (i 1 000 kr)
Middelalderruiner	12 776
Brannsikring av tette trehus- områder	15 000
Ikke-kirkelige middelalder- bygninger	6 400
Brannsikring og istandsetting av stavkirkene	17 922
Konservering av kirkekunst	3 653
Sikring av steinkirker	1 310

Middelalderruiner

Ni fylkeskommuner mottok søknader på i underkant av 25 mill. kroner. Riksantikvaren mottok søknader fra de store middelalderbyene Bergen, Oslo og Trondheim. Det ble utbetalt til sammen 12,5 mill. kroner i tilskudd til konservering av ruiner fra middelalderen, fra fylkeskommunene og Riksantikvaren. Midlene har bidratt til konservering og sikring, formidling og tilrettelegging av viktige kulturminner, samt økt kompetanse og bredere erfaringsgrunnlag for håndverkere og forvaltningen.

Brannsikring av tette trehusområder

Antallet søknader økte fra 38 til 45 fra 2023 til 2024, og den totale søknadssummen var på 39 mill. kroner, mot 23 mill. kroner i 2023. Søknadene omhandlet utarbeidelse av ny eller oppdatering av brannsikringsplaner eldre enn fem år, tiltak basert på eksisterende brannsikringsplaner, tiltak på enkeltobjekter og prosjekter med formål å drive metodeutvikling. Riksantikvaren utbetalte 15 mill. kroner til fylkeskommunene som hadde mottatt søknader om tilskudd. Tilskuddsmidlene dekket 48 pst. av søknadssummen inn til fylkeskommunene.

Ikke-kirkelige middelalderbygninger

Fem fylkeskommuner fikk inn 14 søknader med en samlet søknadssum på 7,3 mill. kroner. Dette er en nedgang fra 2023, da antallet søknader var 17 og samlet søknadssum 15,3 mill. kroner. Tilskuddsmidlene dekket 82 pst. av søknadssummen inn til fylkeskommunene. Fylkeskommunene rapporterer at tilskuddsmidlene bidrar til sikring av viktige middelalderbygninger, videreutvikling av nødvendig håndverkskompetanse, økt kunnskap om middelalderens byggeskikk, verktøy- og materialbruk, samt verdiskaping og engasjement.

Brannsikring og istandsetting av stavkirkene

Ved fordelingen av tilskudd ble det lagt vekt på å opprettholde normal drift av samtlige installasjoner, planlegging av vedlikeholdstiltak og oppgraderinger. I 2024 har tilskudd til sikring gått til både større oppgraderinger for enkelte sikringsanlegg, til utskifting av gamle brannslangeposter ved de fleste stavkirkene, og til mindre nødvendige enkelttiltak for å opprettholde forsvarlig sikringsnivå.

Stavkirkeprogrammet har forbedret tilstanden for stavkirkene vesentlig, men det er fortsatt behov for enkelte istandsettingstiltak. Jevnlig vedlikehold med milebrent tjære er sentralt i ivaretakelsen av stavkirkene. På dette feltet er det stort behov for kunnskapsutvikling. Ved fordelingen av tilskudd i 2024 ble det fordelt midler både til tjærebreing og til kunnskapsbyggende prosjekter knyttet til produksjon og påføring av tjære. Tilskudd ble også tildelt enkelte dokumentasjons- og dateringsprosjekter, og det har resultert i viktig ny kunnskap og forståelse på feltet.

Konservering av kirkekunst

Det kom inn 31 søknader om tilskudd til konservering av kunst og inventar i kirker. Den samlede søknadssummen var på 12,3 mill. kroner, som er nesten 4 mill. kroner mer enn i 2023. 21 søknader ble innvilget, på til sammen 6,5 mill. kroner i tilskudd for 2024 og 2 mill. kroner i tilsagn for 2025. Prosjektene omfattet konservering av blant annet kalkmalerier, middelaldergjenstander, malerier, altertavler, prekestol, kirkeskip, samt forprosjekter og tilstandsvurderinger.

Kirkekunstens alder, kulturhistoriske verdier og tilstand var førende for tildelingen, og det ble prioritert prosjekter hvor behovet for konservering var størst. Samtidig er behovet for konservatortjenester innen kirkekunst voksende, og fagmiljøene få, så det ble også prioritert å sikre en geografisk fordeling av oppdrag på ulike aktører, for å bidra og stimulere til vekst av kompetansemiljøer over hele landet.

Sikring av steinkirker

I 2024 ble det prioritert å ferdigstille igangsatte prosjekter. Riksantikvaren utbetalte 1,3 mill. kroner til sikring av steinkirker fra middelalderen.

Post 74 Tilskudd til fartøyvern, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 76,5 mill. kroner på posten.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til at vernete og fredete fartøy kan bli holdt ved like og satt i stand etter antikvariske retningslinjer og bli benyttet som ressurser i en bærekraftig samfunnsutvikling. Ordningen skal også medvirke til å stimulere kompetansen og innsatsen fra frivillige i verdiskaping lokalt og regionalt, og til å opprettholde kunnskapen om eldre håndverk og teknikker i tilknytning til tre- og stålfartøy, og fagmiljøer med slik kunnskap.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til tiltak som bidrar til at vernete og fredete fartøy blir holdt ved like og satt i stand, og til tiltak som bidrar til stimulering av kompetanse og innsats lokalt og regionalt.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til fartøyvern regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til sikring, vedlikehold, istandsetting og restaurering av fredete fartøy. Eiere og forvaltere av fartøy som er fredet eller vernet kan få tilskudd. Det samme gjelder organisasjoner, foreninger og prosjekter som opererer innenfor formålet med tilskuddsordningen.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 75,0 mill. kroner fra posten.

Fylkeskommunene og Sametinget fikk inn 149 søknader på til sammen 250 mill. kroner og ga tilskudd til 118 av søkerne.

72,5 mill. kroner ble fordelt til fylkeskommunene og Sametinget. Av disse ble 11,5 mill. kroner tildelt fylkeskommuner og kommuner gjennom SAVOS-ordningen. SAVOS er en samarbeidsordning der offentlige aktører som kommuner, fylkeskommuner og Sametinget bevilger egne midler til vernete og fredete fartøy, og kan søke Riksantikvaren om tilsvarende beløp. På den måten kan de utløse det dobbelte av det de bidrar med selv.

Tilskuddsmidlene bidrar til forbedret tilstandsgrad for vernete og fredete fartøy, at fartøyene kan brukes i drift og formidling, samt styrker fartøyvernet generelt. Videre bidrar tilskuddsmidlene til å bygge og opprettholde lokal og regional håndverkskompetanse, og tilrettelegge for den store frivillige innsatsen fra de som eier og er engasjert i fartøyvernet.

2,5 mill. kroner ble gitt som grunntilskudd til *Norsk Forening for Fartøyvern*.

(s.173)

Post 75 Tilskudd til fartøyvernssentrene, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 17,6 mill. kroner på posten. Bevilgningen på posten er redusert med 1,3 mill. kroner.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til å ivareta og videreføre kunnskap om håndverk knyttet til antikvarisk istandsetting og vedlikehold av fredete og vernete fartøy. Ordningen skal også medvirke til å skape

solide fagmiljø gjennom å stimulere til samarbeid mellom de nasjonale fartøyvernssentrene og andre aktører.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til tiltak som bidrar til å ivareta kunnskap om håndverk knyttet til bevaring av fredete og vernete fartøy.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til fagutvikling i fartøyvernet regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til de nasjonale fartøyvernssentrene og andre aktører med relevant kompetanse.

Det gis tilskudd til kjerneaktivitet hos fartøyvernssentrene, og for øvrig til fagutviklingsprosjekter. Tilskudd til fagutviklingsprosjekt skal bidra til økt kunnskap om fartøy, håndverk og teknikker nødvendige for vedlikehold og ivaretaking av fredete og vernete fartøy. Bevilgningen skal bidra til å øke den antikvariske kvaliteten på istandsettings- og restaureringsarbeid. Tilskudd skal prioriteres til fagutviklingsprosjekt som foregår i samarbeid mellom de nasjonale fartøyvernssentrene og andre aktører. Prosjektene kan både være akademisk og praktisk rettet og bør som hovedregel være flerårige. Tilskuddsmidlene er ikke støtte til ordinær drift.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Oppfølging på stedet og i samarbeidsforum med blant annet de tre fartøyvernssentrene er viktig. De tre nasjonale fartøyvernssentrene skal sende inn revidert årsregnskap og årsmelding.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 16,1 mill. kroner fra posten. 14,6 mill. kroner ble utbetalt som kjernetilskudd til de tre nasjonale fartøyvernssentrene; Nordnorsk Fartøyvernssenter og Båtmuseum i Gratangen, Hardanger fartøyvernssenter i Norheimsund og Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter i Kristiansand. 1,4 mill. kroner ble utbetalt til fagutviklingsprosjekter i regi av de tre nasjonale fartøyvernssentrene og seks andre aktører.

Fagutviklingsprosjektene som mottok tilskudd i 2024 bidro til å sette fartøyvernet inn i en større sammenheng, blant annet ved at flere fagmiljøer og aktører bidro til og fikk nytte av resultatene. Prosjektene bidro også til sikring og gjenvinning av viktig kunnskap for store deler av verneflåten gjennom blant annet dokumentasjon av håndverkstradisjoner, og som direkte svar på satsningen på små og åpne båter. De tre nasjonale fartøyvernssentrene søkte om til sammen om lag 18 mill. kroner i tilskudd til kjerneaktiviteter. De tre nasjonale fartøyvernssentrene og ni andre aktører søkte om til sammen 11,2 mill. kroner i tilskudd til fagutviklingsprosjekter. Tilskuddsposten dekket om lag 61 pst. av den samlede søknadssummen for 2024.

Post 76 Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 18,5 mill. kroner på posten.

Ordningen er todelt. Det gis tilskudd til oppfølging av ordningen *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket*. Dette er en felles nasjonal satsing fra landbruks- og miljøforvaltningen. Ordningen omfatter 51 områder fordelt over hele Norge. Det gis videre tilskudd til å følge opp tiltaksplan for kulturlandskap i *Vestnorsk fjordlandskap*. 2,3 mill. kroner av tilskuddsposten er øremerket til dette formålet.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift. Tilskuddsordningen skal også styrke landbruket i verdensarvområdene.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelsen blir vurdert ut ifra om tilskudd som gis til tiltak som bidrar til at tilstanden til de verdiene som omfattes av formålet med de to ordningene, ivaretas.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområder regulerer hva det kan gis tilskudd til fra posten.

Kommunen kan innvilge tilskudd i samsvar med formålet med tilskuddsordningen og målsettinger i eventuelle planer for de utvalgte kulturlandskapene i jordbruket. Eksempler på tiltak som mottar tilskudd kan være restaurering, istandsetting og skjøtsel av areal, bygninger og andre kulturminner, tilrettelegging for ferdsel, formidling, planlegging og kartlegging og dokumentasjon av landskap-, natur- og kulturmiljøverdier. I vurderingen av hvilke søknader og tiltak som skal prioriteres skal kommunene legge vekt på i hvilken grad kostnadene står i forhold til tiltakets mål og antatte effekt, og om tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen.

Det må foreligge skriftlig tillatelse fra grunneier og eventuelle berørte rettighetshavere.

Oppfølging og kontroll

Landbruksdirektoratet fastsetter krav til rapportering om måloppnåelse og bruk av tilskuddet. Rapporteringen skal skje til kommunen innen fristen fastsatt i vedtaksbrevet. Kommunen fører kontroll med at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt gjennom generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter. Kommunen kan foreta stedlig kontroll.

Statsforvalteren kontrollerer og rapporterer til nasjonale myndigheter gjennom landbruksforvaltningen sitt forvaltningssystem for tilskudd (Agros). Den fylkesvise rapportering utgjør grunnlaget for årlig rapport for ordningen fra Landbruksdirektoratet og Riksantikvaren.

Ved kontroll med kommunens forvaltning av tilskuddsordningen kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker og innhente nødvendig dokumentasjon.

Rapport 2024

Tilskuddet for 2024 ble bevilget på kap. 1420 Miljødirektoratet, post 80 *Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur*. Se rapport for 2024 under denne posten.

Det er et betydelig potensial for å styrke forvaltningen av disse områdene fremover, og Klima- og miljødepartementet vil fremover vurdere tiltak for å oppnå dette.

Post 77 Tilskudd til verdiskaping og kompetansetiltak på kulturmiljøområdet, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 20,4 mill. kroner på posten.

Posten foreslås økt med 8,4 mill. kroner, som følge av at midlene fra post 60 fra og med 2026 flyttes til post 77. Økningen skal ses i sammenheng med bevaringsstrategiene og behov for kulturmiljøkompetanse lokalt og regionalt.

Mål

Tilskuddsordningen skal bidra til at kulturmiljø blir tatt i bruk som en ressurs, og til at kulturmiljøfeltet får en tydeligere plass i lokal og regional samfunnsutvikling. Ordningen skal også bidra til økt og bedre kulturmiljøkompetanse hos offentlige og andre forvaltere av kulturmiljø.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til prosjekter som bidrar til å fremme samfunns mål om utvikling av lokalsamfunn, næring og økonomiske ringvirkninger, omstilling mv. Prosjektene skal samtidig bidra til å nå de nasjonale målene og bygge opp under en varig og bærekraftig forvaltning av kulturmiljø.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til verdiskaping på kulturmiljøområdet regulerer hvem som er tilskuddsmottaker av verdiskapingsmidler og hva det kan gis tilskudd til. I tillegg til det som reguleres av forskriften, kan forvaltere av kulturmiljø motta tilskudd til kompetansetiltak og utviklingsarbeid.

Tilskudd kan gis til prosjekter om formidling og tilrettelegging for bærekraftig bevaring og bruk av kulturmiljø; kompetanseutvikling, nettverk og samarbeid, næring-, steds- og lokal samfunnsutvikling. Verdiskaping inngår som en del av arbeidet med oppfølging av bevaringsstrategiene. Søknader som har relevans for og bygger opp under målene for bevaringsstrategiene vil bli prioritert.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 10,1 mill. kroner fra posten.

I 2024 var det aktivitet i 73 prosjekter med tilskudd fra posten. Verdiskapingsprosjektene kombinerer bevaring gjennom kulturmiljøarbeid med andre lokale og regionale utviklingsmål slik som attraktivitetsbygging, distriktsutvikling, livskraftige lokalsamfunn, reiseliv og folkehelse. Prosjektsamarbeidet utløser virkemidler og innsats fra kommuner, fylkeskommuner, sektorer, næring og frivillige. Dette bidrar til bærekraftig distriktsutvikling.

Verdiskapingsarbeidet og tilskuddsforvaltningen over post 77 er et viktig verktøy for oppfølging av bevaringsstrategiene fra 2025. Flere av prosjektene med tilskudd i 2024 har allerede innrettet seg mot strategiene for henholdsvis kystens og landbrukets kulturmiljø. Sjøhus og sjøhusmiljøer er vektlagt i prosjektene på Kvitsøy, Sunnhordland, Eigersund og Vibrandsøy. Skogens kulturmiljø og kvalitetsvirke er tema i prosjektet INNOTRAD i regi av Innlandet fylkeskommune.

Foruten bevaring av kulturmiljø rapporterer prosjektene om resultater knyttet til miljø og klima, lokalsamfunnskvaliteter og økonomisk utvikling. En tydelig effekt er at prosjektene mobiliserer bredt og utløser stort engasjement fra frivillige, andre private aktører og offentlige myndigheter. Prosjektene gir også gode erfaringer knyttet til ivaretagelse av landskapskvaliteter, ombruk og kulturmiljøbasert næringsutvikling.

Post 78 Tilskudd til besøkssentre for verdensarv, kan overføres

Posten opprettes fra og med 2026. Det foreslås en bevilgning på 24,1 mill. kroner på posten.

Tilskudd til drift og utvikling av besøkssentre verdensarv (verdensarvsentre) overføres fra kap. 1420 Miljødirektoratet, post 85 Tilskudd til besøkssentre for natur og verdensarv. Investeringsstilskudd til verdensarvsentre overføres fra kap. 1400 Klima- og miljødepartementet, post 76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak.

Tilskuddsordningen er todelt, hvor 19,1 mill. kroner er øremerket tilskudd til drift og utvikling av autoriserte verdensarvsentre og 5 mill. kroner er øremerket investeringsstilskudd til utvikling av og tilrettelegging for etablering av verdensarvsentre.

Mål

Ordningen skal bidra til etablering, drift og utvikling av verdensarvsentre. Sentrene skal formidle kunnskap om verdensarv til befolkningen og tilreisende, slik at kultur- og naturarvverdiene blir ivaretatt. Barn og unge er særlig prioritert. Sentrene skal også bidra til lokal forankring og verdiskaping.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til tiltak som bidrar til kunnskap om verdensarv i befolkningen, og da særlig barn og unge. I tillegg legges det vekt på lokal forankring og verdiskapning. Måloppnåelsen blir for autoriserte sentre vurdert på bakgrunn av årlige rapporter der sentrene viser hvordan de oppfyller autorisasjonskravene satt av Miljødirektoratet.

Tildelingskriterier

Tilskudd til drift og utvikling av verdensarvsentrene reguleres av Forskrift om tilskudd til besøkssentre for verdensarv og bestemmer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til autoriserte verdensarvsentre. Det kan gis et grunntilskudd til administrasjon, planlegging og gjennomføring av informasjonstiltak og veiledning. Det kan også gis tilskudd til utvikling som for eksempel ekstra publikumstiltak, kompetanseheving, utstillinger og informasjonstiltak. Det er krav til 40 pst. medfinansiering for å utløse grunntilskudd.

Riksantikvaren kan gi tilskudd til investeringstiltak for verdensarvsentre. Tilskudd gis til utvikling av og tilrettelegging for etablering av verdensarvsentre. Tilskudd kan i enkelte tilfeller gis som mindre, særskilte avgrensede tilskudd til større byggeprosjekter. Det vektlegges, der forholdene ligger til rette for det, at tilskuddet ses i sammenheng med andre relevante statlige tilskuddsordninger. Etablering av nye verdensarvsentre skal som hovedregel skje som samlokalisering med eksisterende relevante institusjoner.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Rapport 2024

Tilskuddet til drift og utvikling for 2024 ble bevilget på kap. 1420 Miljødirektoratet, post 85 *Tilskudd til besøkssentre for natur og verdensarv*. Se rapport for 2024 under denne posten. Tilskuddet til investeringstiltak for 2024 ble bevilget på kap. 1400 Klima- og miljødepartementet, post 76. Se rapport for 2024 under denne posten.

(s.176)

Post 79 Tilskudd til verdensarven, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 66,8 mill. kroner på posten.

Bevilgningen på posten er økt med 10 mill. kroner til styrking av arbeidet med å følge opp norske forpliktelser etter Unescos verdensarvkonvensjon. For budsjettåret 2026 er styrkingen på budsjettet øremerket Rjukan – Notodden industriarv.

Mål

Tilskuddsordningen skal medvirke til å oppfylle forpliktelser Norge har etter Unescos verdensarvkonvensjon. Ordningen skal medvirke til at verdensarvområdene blir utviklet som fyrtårn for den beste praksisen innen natur- og kulturmiljøforvaltning når det gjelder tilstand, forvaltning og formell beskyttelse.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelse blir vurdert ut ifra om tilskudd gis til tiltak som bidrar til å oppfylle Norges forpliktelser etter Unescos verdensarvkonvensjon.

Tildelingskriterier

Forskrift om tilskudd til verdensarv regulerer hvem som er tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til fra posten. Tilskudd kan gis til fylkeskommuner, kommuner, museum, organisasjoner, bedrifter og privatpersoner.

Tilskudd kan gis til prosjekt og tiltak som er knyttet til områdene i Norge som er innskrevet på Unescos verdensarvliste, med tilhørende buffersoner. Kriterier for å motta tilskudd er blant annet om tiltakene er knyttet til arbeidet med forvaltningsplan for verdensarvområdet, om tiltakene bidrar til å bevare de fremragende universelle verdiene, styrker forvaltningen av verdensarven, stimulerer lokalt engasjement og eierskap mv. I særlige tilfeller kan det gis tilskudd til prosjekter og tiltak i områder som er oppført på Norges tentative liste.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakere blir fulgt opp med kontroll av at midlene blir benyttet som forutsatt, og at tiltakene blir gjennomført. Kontrollen av tilskuddsbruken foregår gjennom møter og generell formalia- og sannsynlighetskontroll av innsendte rapporter og regnskap.

Oppfølging på stedet kan være særlig aktuelt og viktig for å sikre at arbeidet blir utført i samsvar med målene for verdensarv i Norge, retningslinjer og vilkår. Regional kulturmiljøforvaltning rapporterer til Riksantikvaren.

Rapport 2024

I 2024 ble det utbetalt 57,9 mill. kroner fra posten, fordelt på de åtte norske verdensarvområdene og foreningen Norges verdensarv.

Foreningen Norges Verdensarv mottar tilskudd for arbeidet med det årlige arrangementet *Verdensarvforum*. Verdensarvområdene rapporterer om et betydelig og økende behov for tiltak og oppfølging for å ivareta målene om best mulig tilstand, forvaltning og formell beskyttelse. Tildelte tilskudd dekker i stadig mindre grad omsøkte behov i de norske verdensarvområdene.

(s.177)

Kap. 1432 Norsk kulturminnefond

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
50	Til disposisjon for tiltak på kulturmiljøfeltet	127 298	137 254	142 195
	Sum kap. 1432	127 298	137 254	142 195

Post 50 Til disposisjon for tiltak på kulturmiljøfeltet

Det foreslås en bevilgning på 142,2 mill. kroner på posten. Posten er lønns- og prisjustert.

Norsk kulturminnefond (Kulturminnefondet) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Kulturminnefondet behandler søknader om tilskudd til private eiere til istandsetting av verneverdig kulturmiljø. Frivillige lag og organisasjoner kan også søke om støtte fra Kulturminnefondet.

Mål

Kulturminnefondet skal gi tilskudd til tiltak innenfor hele kulturmiljøfeltet og arbeide for å oppnå de nasjonale målene.

Kulturminnefondet skal utvikles som et lavterskeltilbud til private eiere av verneverdig kulturmiljø.

Kriterier for måloppnåelse

Tilskudd fra Kulturminnefondet skal bidra til å styrke arbeidet med å bevare verneverdig kulturmiljø, og at et mangfold av kulturmiljø kan benyttes som grunnlag for framtidig opplevelse, kunnskap, utvikling og verdiskaping. Tilskudd fra Kulturminnefondet skal bidra til at kulturmiljø kan benyttes som ressurser i en sirkulær økonomi.

Tildelingskriterier

Tilskudd blir gitt på grunnlag av en skjønnsmessig vurdering av den kulturmiljøfaglige verdien til objektet og virkningen tiltaket har på denne.

Det kan som hovedregel ikke gis tilskudd til tiltak som er slutførte på vedtakstidspunktet. Dersom det foreligger særlige grunner, kan det likevel gis tilskudd til slutførte tiltak. Tilskudd fra Kulturminnefondet forutsetter minimum 30 pst. privat medfinansiering i det enkelte prosjektet. Det bør tilstrebes at finansieringsandelen til Kulturminnefondet i gjennomsnitt ikke overstiger 50 pst. av de samlede prosjektkostnadene.

For særskilte prioriteringer som departementet har fastsatt innenfor formålet, kan styret fravike kravet om privat medfinansiering. Kulturminnefondets andel i slike saker kan være maksimalt 70 pst.

Det samme gjelder i saker som gjelder kulturmiljø i kommunalt eie, som overveiende kommer allmennheten til gode. I slike saker bør det settes vilkår om at kommunen inngår langsiktig avtale med private om samarbeid om drift, og at det for eksempel vedtas arealplan for bevaring av kulturminnet.

Oppfølging og kontroll

Oppfølging skjer overfor tilskuddsmottakerne gjennom generell formalia- og sannsynlighetskontroll av regnskap og sluttrapporter fra tilskuddsmottakerne. I noen tilfeller er det aktuelt med kontroll på stedet for å sikre at tiltakene er gjennomførte i tråd med retningslinjer og andre forutsetninger for tilskuddet.

Rapport 2024

Samlet bevilgning i 2024 var 127,3 mill. kroner, hvorav driftskostnadene utgjorde 26,6 mill. kroner. Det ble innvilget 802 tilskudd på til sammen 129,2 mill. kroner. Kulturminnefondet behandlet 1688 søknader på til sammen om lag 515 mill. kroner. Det totale søknadsbeløpet er rundt 4 ganger høyere enn det totale tilskuddsbeløpet.

Kulturminnefondet har et bredt geografisk nedslagsfelt. I 2024 ble det gitt tilskudd til tiltak i alle fylker. Tilskuddsmottakerne er i hovedsak private eiere (591 tilskudd), men det ble også gitt tilskudd til selskap og foretak (94 tilskudd), foreninger (87 tilskudd) og stiftelser (30 tilskudd).

Fordeelingen av tilskuddene på de seks søknadsordningene viser at 79 pst. av tilskuddene gikk til faste kulturminner. Det ble også gitt tilskudd til båter og fartøy (6 pst.), sikringstiltak (7 pst.) og rullende og bevegelige kulturminner (2 pst.). Tilskuddene fra Kulturminnefondet bidro også til kompetanseheving gjennom støtte til fagseminar (3 pst.) og formidlingstiltak (2 pst.).

Hovedvekten av tilskudd i 2024 gikk til kulturmiljø i byer- og tettsteder (255 tilskudd) og i landbruket (354 tilskudd). Det ble gitt 160 tilskudd til tiltak definert som kystmiljø.

For å tallfeste samfunnsnyttene av tilskuddene begynte Kulturminnefondet fra 2024 å kategorisere søknader og tilskudd etter deres verdiskapingseffekter og klima- og miljøeffekter.

Verdiskapingseffekter er kategorisert i miljømessig, kulturell eller sosial, økonomisk og ingen særskilt verdiskaping. Klima- og miljøeffekter kategoriseres i energieffektivisering, gjenbruk, ny bruk og klimatilpasning. Prosjekter i enkeltkategorien ingen særskilt verdiskapingseffekt har imidlertid miljømessige verdiskapingseffekter ved at bygninger fortsatt kan brukes etter istandsetting og reparasjon. Totalt har over halvparten av alle omsøkte prosjekt en eller flere tydelige verdiskapingseffekter, og 69 pst. av prosjekt som ble innvilget tilskudd.

Når det gjelder klima og miljøeffekter er det flest søknader som er sortert i kategorien for prosjekt med ingen særskilte klima eller miljøeffekter. Prosjekter med tydelige klima- og miljøeffekter er likevel i høyere grad prioritert og rundt 47 pst. av slike prosjekt mottar tilskudd.